WWW.JURISTKONTAKT.NO

JURIST KONTAKT

NR 7/2016 50. ÅRGANG

Yassmin Barrios på Norgesbesøk

Dømmer med livet som innsats

Ny rapport om varsling // Kronprinsen hedret rettssikkerhet
Advokater rendyrker «No Cure No Pay» // Språkvask i påtalemyndigheten

NY JURIDISK LITTERATUR

Pris 699,–

Pris 899,–

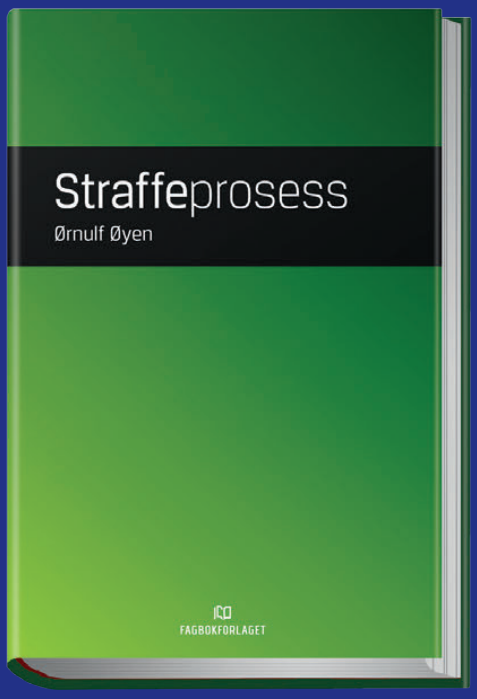

Pris 739,–

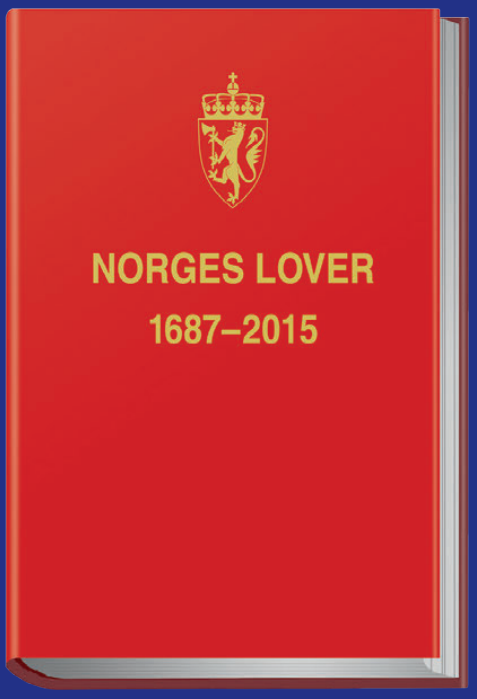

Pris 900,–
inkl. mva

FAGBOKFORLAGET

fagbokforlaget.no

Innhold

6 Varslingsrapport
10 Siden sist
12 Juristdagen
14 Rettssikkerhetskonferansen
20 Yassmin Barrios
24 Representantskapsmøte
27 JF-Stat om organisasjonsutvalget
30 Stein Vale språkvasker
32 No Cure No Pay
36 Omvendt voldsalarm
40 Borgarting
42 INC 2017
44 Barneranerne
48 Velferdsstaten
50 Ny avtale i staten
53 Curt A. Lier mener
54 Bokanmeldelse
56 Arbeidslivet
58 Karriereråd
59 Din økonomi
60 Juss-Buss kommenterer
61 Meninger
63 Stilling ledig
65 Nytt om navn

6

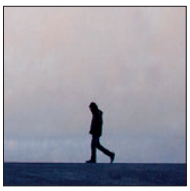

Varsling

Jurister i ny undersøkelse om varsling.

14

Rettssikkerhet

Kronprins Haakon hedret vinnerne på Rettssikkerhetskonferansen.

20

Trues

Dommer Yassmin Barrios fra Guatemala må leve med sikkerhetsvakter.

32

No Cure No Pay

Christina Steimler leder advokatkontor basert på «No Cure No Pay»..

36

Omvendt voldsalarm

Politiadvokat Hilde Bøch Høyer er med i økt satsning på omvendt voldsalarm.

> ***Det er overraskende og skuffende at arbeidsgiver ikke har større endringsvilje, og ikke minst viser det mangel på lojalitet til sine overordnede***
>
> Sverre Bromander, side 50

* 100 øre ved en pumpepris på 14 kr/l. Introduksjonsrabatt ut året – 90 øre fra 2017. Gjelder ESSO.

Akademikerkortet

Norges råeste drivstoffrabatt og mange andre fordeler

Hyggelig bonus på flere restauranter og nettbutikker. Reise- og avbestillingsforsikring med kjøpsforsikring. Tilgang til lounger verden over med Priority Pass. Ønsker du å prate med oss kan du ringe VIP-kundeservice på telefon 05550.

Det er lønnsomt å bruke Danske Bank og være medlem av Akademikerne.

danskebank.no/akademikerkortet

Danske Bank

JURISTKONTAKT

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristkontakt.no

Journalist
Tore Letvik
tl@juristkontakt.no

Annonsesjef
Per-Olav Leth
07 Media
perolav@07.no
Tlf.: +47 918 16 012

Design/layout
Inge Martinsen
07 Media
inge.martinsen@07.no

Tips redaksjonen
omg@juristkontakt.no
mob. 48 24 83 52

For annonser
perolav@07.no
tlf.: 91 81 60 12

Ved adresseendring
Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.
Andre: send ny adresse til
medlem@juristforbundet.no

Abonnement
Kr 500,- pr. år (9 utgivelser)

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Forsidefoto:
Fartein Rudjord

Teknisk produksjon:
07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 24. oktober 2016.

Redaksjonen avsluttet
29. september 2016.

Juristkontakt arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Fagpressen F
OPPLAGSKONTROLLERT

Utgiver: JURISTFORBUNDET

Uredd dommer på norgesbesøk

Dommer Yassmin Barrios fra Guatemala må leve med livvakt 24 timer i døgnet. Årsaken er truslene hun utsettes for når hun utfører jobben sin som dommer hjemme i Guatemala. I september besøkte hun Norge og Rettssikkerhetskonferansen. Med henne var blant andre dommer Miguel Angel Galvez, også han utsatt for drapstrusler som gjør at han må leve med sikkerhetstiltak rundt seg. Dette er mennesker som vet hva det kan koste å stå opp for domstolenes uavhengighet og rettsstatsidealene.

På konferansen ble det et sterkt og varmt møte mellom dommere fra Guatemala og Norge – Dommerforeningen har i noen år engasjert seg i et prosjekt i landet, der blant annet uavhengige dommere og domstoler er et mål. Yassmin Barrios jobber under et enormt press og hun fortalte om angrep og trusler fra dem som vil hindre uavhengige dommeres arbeid. Hun påpekte at domstolenes uavhengighet er helt avgjørende dersom man skal hindre maktmisbruk og misbruk av loven. Møt henne lenger bak i bladet. Rettssikkerhetskonferansen belyste temaet rettssikkerhet fra mange ulike vinkler og vi har i denne utgaven dekket konferansen over flere sider.

Rettssikkerhet kan sies å være en rød tråd i de fleste av sakene vi presenterer denne gang – enten det er advokatene som jobber «no cure no pay», bruk av omvendt voldsalarm, ressurser i Borgarting eller jurister og varsling. Saken om varsling forteller at jurister ikke varsler så ofte som de andre yrkesgrupper de er sammenliknet med, at de ofte varsler alene og at varslingen som oftest at ikke hjelper. Og bare to av tre jurister ville varslet igjen, noe som er det laveste antallet blant de spurte yrkesgruppene. Juristforbundets president, Curt A. Lier, sier at juristene som samfunnets vaktbikkjer når det gjelder rettssikkerhet burde være godt rustet til å avdekke uregelmessigheter og til å stå for sitt syn på disse. Han karakteriserer flere av funnene i undersøkelsen vi skriver om som bekymringsfulle. Trenger man inspirasjon fra uredde jurister kan Yassmin Barrios være et forbilde. «Vi som er uavhengige dommere har dømt politikere og andre maktpersoner. Det stadfester at ingen står over loven», sa hun under Rettssikkerhetskonferansen. Selv om det har kostet.

Landsmøte utsatt

Et organisasjonsutvalg i Juristforbundet har levert sin rapport, denne ble presentert i forrige utgave av Juristkontakt. Et av forslagene er at forbundet skal gå over til å holde større landsmøter i stedet for dagens representantskapsmøter. Beslutningen om dette ble bestemt utsatt i et ekstraordinært representantskapsmøte 26. september. Les mer om dette lenger bak i denne utgaven. Der er det også et intervju med lederen av Juristforbundet-Stat, Sverre Bromander, som forteller om seksjon Stats syn på veien videre i lys av organisasjonsutvalgets rapport. Han mener det er et demokratisk underskudd i Juristforbundet og at dette krever flere som er tillitsvalgte på heltid. Debatten om Juristforbundets fremtidige organisering er i gang og snart er det igjen representantskapsmøte i forbundet – i tilknytning til Juristkongressen i november.

Ole-Martin Gangnes
redaktør
omg@juristkontakt.no

Deler varslingserfaringer i ny Fafo-undersøkelse

Dystre varslingstall fra jurister

- Varsler alene
- Opplever at varslingen sjelden hjelper
- Mange får negative reaksjoner

En ny undersøkelse om ytringsfrihet og varsling i arbeidslivet viser at jurister i stor grad har negative erfaringer når det gjelder varsling. Juristene er samtidig de som er mest fornøyd med takhøyden når det gjelder diskusjoner om faglige spørsmål internt på arbeidsplassen.

Tekst: Tore Letvik

Forskningsstiftelsen Fafos har kartlagt hvordan det står til med ytringsfrihet og varsling i norsk arbeidsliv. I forbindelse med en generell undersøkelse blant norske arbeidstakere har Fafo gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse blant medlemmene i sju fagforbund for å finne ut av hvordan situasjonen er i spesifikke yrkesgrupper.

I tillegg til medlemmer i Juristforbundet deltok medlemmer i Norsk Sykepleierforbund, Den norske legeforening, Forbundet for Ledelse og Teknikk (FLT), Utdanningsforbundet, Norsk Tjenestemannslag (NTL) og Politiets Fellesforbund. Undersøkelsen viser at kjennskapen til varslerbestemmelsene er størst blant Juristforbundets medlemmer. Hele 90 prosent svarer at de enten var godt (36 %) eller delvis (54 %) kjent med dem. Likevel viser det seg å være en gjennomgående negativ tendens i undersøkelsen når det gjelder juristers erfaring med varsling.

Blant svarene fra Juristforbundets medlemmer er dette hovedtrekkene i undersøkelsen:

- Jurister varsler ikke så ofte som de andre yrkesgruppene.
- De varsler alene.
- Når de varsler, gjelder det ofte dårlig og «destruktiv» ledelse.
- Jurister opplever som oftest at varslingen ikke hjelper.
- De opplever at den det varsles mot ikke får en reaksjon som står i stil med varselet.
- Bare to av tre jurister ville varslet igjen, noe som er det laveste antallet blant de spurte yrkesgruppene.
- Samlet for alle yrkesgruppene hadde 21 prosent mottatt negative reaksjoner. Medlemmer i Juristforbundet er blant dem som får mest negative reaksjoner, oppsummeres det i undersøkelsen.

– Bekymringsfullt

Juristforbundets president, Curt A. Lier sier til Juristkontakt at han registrerer med interesse at juristene er mer negative til varsling enn de fleste andre grupper.

– Juristene er på mange måter samfunnets vaktbikkjer når det gjelder rettssikkerhet, og burde således være godt rustet både til å avdekke uregelmessigheter og til å stå for sitt syn på disse. Flere av funnene i undersøkelsen er derfor bekymringsfulle, sier Lier som understreker viktigheten av å ha et varslingssystem som fungerer.

– Juristforbundet mener varlingsinstituttet må vernes om og underbygges. Samfunnet er avhengig av at mennesker som blir oppmerksom på er noe galt, tør å si ifra. Da må det altså sikres at de som tar på seg belastningen med å varsle, ivaretas på en så god måte at andre følger eksempelet. Vi vil likevel samtidig understreke at personer som det varsles på, også har rettigheter. Det er viktig at det foreligger en rett til kontradiksjon og uskyldspresumpsjon, også i tilfellene hvor noen har varslet, understreker Lier.

I Fafo-rapportens undersøkelse av varslingsaktivitet går det fram at det totalt var 51 prosent av de spurte i de sju forbundene som hadde varslet om kritikkverdige forhold. Den laveste andelen var blant medlemmene i Juristforbundet (38 prosent), og den høyeste andelen i Sykepleierforbundet (65 prosent).

De to forbundene utgjør også ytterpunktene når det gjelder hvilke forbundsmedlemmer som varsler alene, med henholdsvis 56 prosent i Juristforbundet og 42 prosent i Sykepleierforbundet.

I tillegg til de av Juristforbundets medlemmer som varsler alene, varsler 38 prosent sammen med kolleger eller verneombud og 5 prosent sammen med leder.

Destruktiv ledelse

Om årsaker til varsling heter det følgende i Fafo-rapporten:

"Destruktiv ledelse som er ødeleggende for arbeidsmiljøet er det medlemmene i Juristforbundet som i størst grad har varslet om, med 37 prosent». På dette området er andelen lavest i Legeforeningen, med 20 prosent. 50 prosent av de spurte medlemmene av Juristforbundet svarte at nærmeste leder/annen leder var hovedansvarlig for det siste kritikkverdige forholdet det ble varslet om.

Totalt sett, blant alle de spurte medlemmene i de syv forbundene, svarte nesten åtte av ti at de varslet åpent. Den ene ytterkanten er Legeforeningen, hvor 85 prosent svarte at de varslet åpent, mens det blant medlemmene i FLT og Juristforbundet var henholdsvis 72 og 73 prosent som varslet åpent.

Blant Juristforbundets medlemmer svarte 61 prosent at de varslet til nærmeste leder først. Høyest andel her var Sykepleierforbundet hvor 75 prosent svarte det samme.

I undersøkelsen ble de spurte medlemmene spurt følgende: «Da du/dere varslet siste gang, ble forholdet endret? 41 prosent av de spurte medlemmene i Juristforbundet svarte «ingen vesentlig endring». 12 prosent svarte at det ble en forverring. 11 prosent svarte at forholdet det ble varslet om opphørte, og 18 prosent at det ble en forbedring.

På dette området konkluderer rapporten på følgende måte:

"Det er Sykepleierforbundet, FLT og Utdanningsforbundet som har den høyeste varslingseffektiviteten. I den andre enden finner vi Politiets Fellesforbund, NTL, Legeforeningen og Juristforbundet med den laveste varslingseffektiviteten».

65 % ville varslet igjen

Hele fire av ti spurte medlemmene i de syv forbundene hadde fått blandede eller negative reaksjoner etter at de varslet. I sin nyeste undersøkelse spurte Fafo følgende: «På bakgrunn av din erfaring, ville du varslet igjen?».

20 prosent av de spurte medlemmene av Juristforbundet svarer at det er overveiende eller ganske lite sannsynlig at de vil varsle igjen. Nær to av tre, eller 65, prosent svarer at det er

overveiende eller ganske sannsynlig at de ville varslet igjen.

Dette er det laveste antallet blant de spurte yrkesgruppene i undersøkelsen.

66 prosent av de spurte medlemmene av Politiets Fellesforbund svarer at de ville varslet igjen. I den andre enden av skalaen er medlemmene i Sykepleierforbundet, hvor 82 prosent svarer at de ville varslet igjen.

I en breddeundersøkelse som reflekterer arbeidslivet generelt i Norge, svarer 71 prosent att det er overveiende eller ganske sannsynlig at de ville varslet igjen.

Undersøkelsen viser at om lag halvparten (49 prosent) av medlemmene i de sju forbundene har unnlatt å varsle selv om de har opplev eller vært vitne til kritikkverdige forhold. 45 prosent av de spurte tror ubehagelighetene ville ha blitt for store. 35 prosent har sett at det medfører store personlige belastninger for den enkelte. Totalt er det 25 prosent som svarer att karrieremulighetene kunne blitt ødelagt ved en varsling.

Av enkeltforbund skiller Politiets Fellesforbund seg ut ved at 38 prosent mener at dette er en begrunnelse for ikke å varsle. I Juristforbundet er tilsvarende andel 33 prosent.

Redd for karriere

Undersøkelsen har også tatt mål av seg for å finne ut av hva som påvirker varslingsaktiviteten og funnet ut at følgende faktorer øker sannsynligheten for at man varsler:

At man er kvinne, har høy alder, er leder eller tillitsvalgt, samt at det finnes varslingsrutiner på arbeidsplassen. Fafo-rapporten viser også at høy utdanning ikke bidrar til høyere varslingsaktivitet.

I rapporten beskrives dette som noe overraskende, men at en forklaring kan være frykten for å ødelegge karrieremulighetene.

"Videre ser vi at det å være ansatt i staten reduserer sannsynligheten for at man vil varsle», heter det i rapporten.

Mens Juristforbundets medlemmers erfaring med varsling ikke var blant de beste i de syv forbundene er opplevelsen av sitt interne ytringsklima mer positiv blant juristene.

I påstanden: «Det er stor takhøyde for å diskutere faglige spørsmål», svarer 65 prosent av juristene seg helt enige, og er dermed høyest på listen. I den andre enden av skalaen ligger Legeforeningen hvor kun 51 prosent er enige i påstanden.

> *Flere av funnene i undersøkelsen er bekymringsfulle*
>
> *Curt A. Lier*

Men hva hvis det skjer noe uønsket? Er det naturlig å si fra om dette? Dette var også blant spørsmålene. Bare 57 prosent av Juristforbundets medlemmer var helt eller ganske enig, og havnet dermed nederst på dette punktet sammen med NTL, hvor 54 prosent svarte det samme.

I den andre enden av skalaen er medlemmene i Forbundet for Ledelse og Teknikk hvor 73 prosent er helt enige eller ganske enige i at det er naturlig å si fra om noe uønsket skjer.

Mottakerne svarte

Fafo har også sett nærmere på hvordan varslingsmottakerne opptrer når det først er varslet og fant at til sammen 27 prosent av ledere, tillitsvalgte og verneombud har mottatt varsel om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen de siste 12 månedene. I NTL og Juristforbundet er det rundt 20 prosent som har mottatt varsler, mens det i Sykepleierforbundet og Legeforeningen er i overkant av 30.

Hele 89 prosent av varslingsmottakerne delte bekymringen til den som varslet. Det mest vanlige alternativet for å undersøke saken var å ta den opp med den det gjelder. Det nest vanligste er å sende saken videre til overordnede.

Undersøkelsen viser også at hele 45 prosent av varslingsmottakerne i de sju forbundene har unnlatt å undersøke om varsleren ble utsatt for sanksjoner, eller svarer «vet ikke» på spørsmål om dette er undersøkt. Det viser seg også at flertallet av varslingsmottakerne ikke har fått opplæring i hvordan varsler skal håndteres.

– Streiken handler om langt mer enn legenes arbeidstid

Leder for Helseforetakenes juristforening, Dag Erik Danielsen, er blant de mange juristene som streiker sammen med leger og andre akademikergrupper for å beholde kollektive arbeidstidsordninger.

– Vi har en veldig viktig sak å kjempe for og vi får enorm støtte fra de andre arbeidstakerorganisasjonene. Vi må ta vare på de kollektive avtalene, sier Dag Erik Danielsen, leder for Helseforetakenes juristforening.

Dag Erik Danielsen leder til daglig seksjon for offentlige anskaffelser ved Akershus Universitetssykehus (Ahus), men nå står juristen streikevakt sammen med leger, ingeniører og andre medlemsgrupper i Akademikerne ved norske helseforetak. En rekke jurister, som utgjør en viktig støttefunksjon ved sykehusene, er tatt ut i streik.

– Sykehusstreiken dreier seg om langt mer enn bare legenes arbeidstid, sier Danielsen, som også leder Helseforetakenes juristforening i Juristforbundet.

– Det oppleves viktig og riktig å streike nå. Vi har en veldig viktig sak å kjempe for og vi får enorm støtte fra de andre arbeidstakerorganisasjonene. Vi må ta vare på de kollektive avtalene. Streiken er ikke bare en konflikt mellom legene og Spekter, vi står sammen som akademikere om dette, sier han til Juristkontakt.

Streiken startet 7. september etter at meklingen mellom Akademikerne og Spekter Helse brøt sammen. Uenigheten mellom Spekter og Akademikerne dreier seg i stor grad om de tillitsvalgtes medbestemmelsesrett.

Forhandlingsleder Rune Frøyland i Akademikerne helse mener streiken har gått fra dreie seg om legenes vaktordninger til å bli en konflikt om hvordan det norske arbeidslivet skal organiseres i fremtiden.

– Vi har fått støtte fra en samlet norsk fagbevegelse. Det ville vi ikke ha fått dersom streiken hadde dreid seg om legelønninger. En samlet norsk arbeidstakerside ser på Spekters forsøk på å fjerne kollektive arbeidstidsordninger og erstatte dem med individuelle avtaler, som et angrep på den norske modellen, sier Frøyland.

Kommunikasjonssjef i Spekter, Ingvild Dahl Dørnes, tilbakeviser overfor NRK at Spekter vil innføre individuelle avtaler for legene.

– Vi skal fortsatt ha kollektive arbeidsavtaler og vi har sagt at vi ønsker å videreføre dagens avtale med Legeforeningen. Den åpner for at arbeidstid kan planlegges på flere måter. Tillitsvalgte skal være med når slike planer utarbeides, uansett hvilken planleggingsmetode som benyttes, sier hun til NRK.

Den virkelighetsoppfatningen deles ikke av Akademikerne.

– Dette forskyver styrkeforholdet fra felleskapet over til arbeidsgiver på en uakseptabel måte. Det samme sier toneangivende arbeidslivsforskere, som nå frykter for forholdene i norsk arbeidsliv, sier Rune Frøyland.

Streiken pågikk fortsatt da Juristkontakt gikk i trykken.

Dommerne ber om møte med utenriksministeren

Lederne i de nordiske dommerforeningene har vedtatt en resolusjon mot det som karakteriseres som tyrkiske myndigheters rasering av rettsvesenet. Etter det mislykkede statskuppet har 3500 dommere og aktorer blitt avsatt, hvorav 1700 er blitt arrestert og har fått beslaglagt sine eiendeler. De nordiske dommerforeningene uttaler at myndighetenes handlinger er et angrep på domstolenes uavhengighet og er i strid med menneskerettighetene og de rettsstatlige prinsipper, og krever umiddelbar reaksjon fra de nordiske lands myndigheter. Den norske Dommerforening har oversendt resolusjonen til statsminister Erna Solberg, utenriksminister Børge Brende og justis- og beredskapsminister Anders Anundsen, med kopi til den tyrkiske ambassade. Dommerforeningen ber om at

de de nordiske regjeringene tar opp situasjonen for de tyrkiske dommerne og gjør sin innflytelse gjeldende overfor de tyrkiske myndighetene. – Vi har også bedt om et møte med utenriksministeren, sier Dommerforeningens leder Ingjerd Thune.

Vil du være med og lede Juristforbundet?

Hovedstyret består av 9 medlemmer og har det overordnede ansvaret for Juristforbundets virksomhet mellom representantskapsmøtene. Vervet som president tilsvarer en 100 % stilling og er et lønnet verv. Valgkomiteen trenger din hjelp til å finne gode kandidater:

Ønsker du selv å stille som kandidat eller kjenner du noen som burde stille?

Send oss forslag til kandidater på valg@juristforbundet.no

Valgkomiteen består av:
Stein Arne Hammersland (leder) tlf. 922 32 490
Tone Hèlen Brodal tlf. 953 32 400
Nina Bergsted tlf. 952 74 917

Vi oppfordrer alle som vil være med på å forme fremtidens Juristforbund i fellesskap med andre jurister til å melde sin interesse! Alle søknader behandles fortrolig.

Ta gjerne også kontakt med valgkomiteen dersom du har spørsmål om hva vervet som medlem av hovedstyret eller president innebærer.

ser tilbake

40 år siden

"Advokatforeningens lovutvalg for statsforfatning, statsforvaltning og kommunalforvaltning har anbefalt en tilføyelse i offentlighetsloven, slik at navn på embetssøker ikke offentliggjøres dersom søker ikke ønsker det."

(Frykter at offentliggjøring avholder kompetente embetssøkere fra å søke)

30 år siden

"Staten tviholder på at det bare skal betales godtgjørelse langt under det advokatene ellers beregner seg. Private klienter skal altså subsidiere staten!"

(De offentlige advokatsalærene er altfor lave mener privatgruppen i Juristforbundet)

20 år siden

"I løpet av det siste året har Dommerfullmektiggruppen mottatt flere signaler om misnøye med den måten representantene blir innvalgt i styret på."

(Skal demokratisere valgprosessen)

10 år siden

"Det må være rettstatens sammenbrudd hvis Fritz Moen er den eneste som skal bære byrden for at en uskyldig mann har sittet fengslet i alle disse årene."

(Privatetterforsker Tore Sandberg ønsker gransking av domstolene)

Juristdagen 2016

Rettshjelp fra Pokemon til familiegjenforening

Midt i september ble den årlige Juristdagen arrangert, dagen da engasjerte jurister og advokater står på stands i en rekke byer for å svare på juridiske spørsmål. Her skriver deltaker Matias L'Abée-Lund om erfaringen.

Av Matias L'Abée-Lund, prosjektleder for Juristdagen i Oslo

Som prosjektleder for Juristdagen i Oslo, og førstegangsdeltaker på Juristdagen forøvrig, var jeg usikker på hva jeg skulle forvente i løpet av årets Juristdag. En ting er at det er et helt basale rettshjelpbehov blant befolkningen i Norge. Et annet spørsmål er hvorvidt de som har behovene finner frem til en stand en gang i året slik at de kan spørre dem. Etter denne lørdagen er jeg imidlertid sikker på at arrangementer som Juristdagen fyller et viktig behov!

Det viste seg raskt at spørsmålene skulle bli mangfoldige og kvalitativt svært ulike. På stående fot å svare på spørsmål fra rederibeskatning til spørsmål om opphavsrett og verkshøyde er ikke lett. Ikke kan de karakteriseres som av basal karakter heller. Men det er faktisk ganske morsomt.

Nå var det heller ikke slik at verkshøyde var fellesnevneren i henvendelsene vi fikk. Mange var av svært grunnleggende karakter. Som han jeg møtte som lurte på ytringsfrihet. Hva er det egentlig? Hvorfor blir ikke ytringer om profeten straffet? Ikke opplevde jeg han som spesielt krenket, sånn i utgangspunktet. Han var derimot nysgjerrig på et fenomen han kjente til ved navn, men ikke ved innhold.

En annen opplevde å bli kastet ut fra leieboligen sin på grunn av feil i

– Det som var fantastisk å se var at svært mange ønsket å stille opp i år, skriver Matias L'Abée-Lund. På Grønland i Oslo var blant andre JURK – Juridisk rådgivning for kvinner – godt representert. John Christian Elden tok også en økt for en god sak.

ligningen. Hun var både veldig glad og litt starstruck da John Christian Elden, som var en av de mange frivillige, besvarte henvendelsen.

Frivillige stiller opp

Som prosjektleder er man usikker på tre ting. Været, hvor mange frivillige vil stille og hvor mange besøkende får vi. Været har man heldigvis ikke kontroll over, og når det gjelder oppmøte får man gjøre den jobben som må til med plakater og avisinnlegg.

Det som var fantastisk å se var at svært mange ønsket å stille opp i år. I Oslo alene meldte nærmere 25 stykker seg som frivillige. Når det i tillegg stiller en gjeng fra vår mangeårige samarbeidspartner JURK – Juridisk Rådgivning for Kvinner – opplevde vi nesten et luksusproblem.

Vi var fordelt på to stander, en på Grønlands Torg og en på Stovner Senter. Både klientellet og spørsmålene varierte mellom de to stedene. På Stovner Senteret, som jo er mer lokalt enn Grønland, var spørsmålene av mer konkret art. Allerede før åpningen ble det meldt om at folk sto i kø med dokumenter under armen.

> *Spørsmålene skulle bli mangfoldige og kvalitativt svært ulike*

På Grønlands Torg var det en litt tregere åpning, men vi opplevde at det tok seg opp i løpet av de tre timene vi var der. Spørsmålene var imidlertid mer generelle og bar mer preg av innfall.

Og om du lurte, det tidsaktuelle spørsmålet om Pokemon Go var fra Grønlands Torg.

Lokale variasjoner

Utover Oslo ble Juristdagen arrangert i 16 andre byer. Tallet varierer fra år til år, og er sterkt avhengig av lokale ildsjeler. Her er det altså en oppfordring til dere alle. Nordligst var nok Juristdagen i Alta, og mest lokalt tror jeg må være Juristdagen på Snåsa med sine 665 innbyggere.

Spørsmålene i det ganske land skiller seg også fra hva vi opplevde i Oslo; i år som i fjor var det arv og familierett som genererte desidert flest spørsmål.

Kongelig feiring av rettssikkerhet

Kronprins Haakon var med for å markere betydningen av rettssikkerhet da Rettssikkerhetsprisen ble delt ut for tiende året. Lovdata var stolte prisvinnere under en konferanse med stor bredde og variasjon i temaene som ble tatt opp.

Tekst: Ole-Martin Gangnes
Foto: Fartein Rudjord

F.v. Lovdatas styreleder Herman Bruserud, Lovdatas direktør Odd Storm-Paulsen, Lovdatas spesialrådgiver Trygve Harvold, Kronprins Haakon og tidligere regjeringsadvokat Sven Ole Fagernæs fra juryen.

Juristforbundet er femti år og Rettssikkerhetsprisen, som forbundet opprettet, har vært delt ut i ti år; det var mye å markere da Juristforbundets president Curt A. Lier ønsket Kronprins Haakon velkommen til Rettssikkerhetskonferansen i Oslo 27. oktober. Men først og fremst var konferansen en feiring av rettssikkerhet og juristers betydning i en demokratisk rettstat. Kronprins Haakon lyttet interessert til rettssikkerhetsforedraget og delte ut årets pris, sammen med juryleder Hege Brækhus, til stolte prisvinnere Lovdata.

– Vi har fått mange gode tilbakemeldinger etter offentliggjøringen. Det varmer og det er godt å bli verdsatt. Først og fremst går prisen til de som gjennom 35 år har utviklet Lovdata til det Lovdata er i dag. De som daglig tilrettelegger informasjon for våre brukere og som hjelper brukerne med å finne frem, sa Lovdatas styreleder Herman Bruserud

Han viste til internasjonale undersøkelser som viser at rettssikkerheten har gode kår i Norge. I en undersøkelse kommer Norge på annenplass, rett bak Danmark.

– Faren er at det fører til selvtilfredshet og at det blir en sovepute. Det er en særlig fare ved en verdi som rettssikkerhet, fordi den i sin natur vil være gjenstand for stadige utfordringer. Ivaretakelse av rettssikkerheten er ressurskrevende økonomisk, men kanskje særlig på andre måter. Det fordrer prinsipiell tenkning og det kan være svært krevende i møte med hensyn som trekker i en annen retning, særlig i enkelttilfeller. Ivaretakelse av rettssikkerheten krever derfor kontinuerlig årvåkenhet fra oss alle – også i Norge, sa Bruserud.

Lovdatas rolle i et rettssikkerhetsperspektiv knytter seg særlig til tilgang til rettsinformasjon.

– Rettsinformasjon har mange sider med ulike betydninger for rettssikkerheten. Noen viktige stikkord er tilgang, kvalitet, uavhengighet, åpenhet, nøytralitet, forståelighet og prosessøkonomi.

Kronprins Haakon ble tatt i mot av Juristforbundets president Curt A. Lier (t.h.) og forbundets generalsekretær Magne Skram Hegerberg. Bak ser vi Oslos ordfører Marianne Borgen.

– Et eventyr

Herman Bruserud fortalte også om oppstarten av Lovdata og om pionerene som var sentrale.

– Jon Bing har beskrevet Lovdata nærmest som et eventyr. Et eventyr han selv var svært delaktig i. Med rette personer på rett sted til rett tid, tilfeldige møter, ukuelig optimisme og pågangsmot og et justisdepartement som turte å gå nye veier, sa Bruserud.

– Trygve Harvold ble Lovdatas grunder og første direktør gjennom 29 år. Det er først og fremst han som har preget utviklingen av Lovdata og har utviklet ideene, sammen med Jon Bing, og omsatte dem til programmer.

Ved oppstarten var det ingen som sikkert visste, eller klarte å gjette, hvor mange forskrifter som gjaldt i Norge. Forskrifter ble da som nå publisert løpende i Norsk Lovtidend.

– Men noen samlet konsillidering hadde tidligere ikke funnet sted. I 1984 kunne Lovdata presentere resultatet av et omfattende arbeid. Før dette prosjektet ble gjennomført ble det antatt av det fantes rundt 30 000 forskrifter i Norge. Arbeidet viste at det ikke var riktig så galt, det var rundt 12 000 forskrifter, et tall som har vist seg overraskende stabilt.

På de åpne sidene har antall oppslag passert femti millioner på årsbasis. I Lovdata Pro er nærmere førti millioner sidevisninger i året.

– Regelverket vokser i omfang og kompleksitet og at det til tider kan endre seg svært hyppig. Den store veksten i kildetilfanget kan tilskrives internasjonaliseringen, sa han.

Lovdata ser mange muligheter og utfordringer i fremtiden.

Herman Bruserud fra Lovdata.

Advokatene Hanne J. Ihleby og Ruth N. Frøland fra advokatfirmaet Økland.

– Teknologi som også er i ferd med å få utbredelse på det juridiske området, som maskinlæring og automatisering, kan bli en del av utviklingen både i løsninger for profesjonelle og i løsninger for allmenheten. På sikt kan vi tenke oss en utvikling der systemer basert på kunstig intelligens kan besvare rettslige spørsmål.
Å få prisen betyr ytterligere inspirasjon til å arbeide videre i et rettsikkerhetsperspektiv, sa Bruserud.

Sivilisasjon og barbari

Ved åpningen av konferansen snakket Juristforbundets president Curt A. Lier om det han mener er de store rettssikkerhetsutfordringene i 2016 – et år forbundet har utropt til rettssikkerhetens år.

– Rettssikkerhet er selve grunnlaget for rettsstat og demokrati og i ytterste konsekvens forskjellen på sivilisasjon og barbari. Det er alle juristers felles kjerneverdi og det er verdt å vie et helt år til dette, sa han.

– Rettssikkerhetsprinsippene berører en rekke samfunnsområder, som ikke er begrenset til det tradisjonelle rettssystemet. Det omfatter blant annet rett til en bærekraftig utvikling og menneskerettigheter som eiendomsrett, ytringsfrihet og religionsfrihet, rett til respekt for privatliv, utdanning og trygghet for personlige krenkelser.

> *En verdi som rettssikkerhet vil i sin natur være gjenstand for stadige utfordringer*

Han henvendte seg også til Kronprins Haakon.

– Jeg har alltid lurt på hva jeg ville ha gjort hvis jeg hadde levd på 1930- eller 1940-tallet, da menneskeverd og rettssikkerhet ble satt kraftig på prøve. Ville jeg ha stått opp og kjempet for det som er rett? Eller akseptert uretten fordi kostnaden for meg selv og de jeg er glad i ville vært for høy? Spørsmålet er aktualisert med den nye filmen om Kronprinsens oldefar, kong Haakon VII, som med stort mot og prinsippfasthet i 1940 valgte å stå for det han trodde på og vurderte som rett. Den standhaftighets han viste, bidro til å forme hvordan vi som nordmenn har sett på oss selv, helt frem til i dag, sa Lier.

Men når man står midt oppe i en krevende situasjon, er det ikke alltid opplagt hva som er rett å gjøre.

– Ofte finnes det gode grunner for flere handlingsalternativer. Vi kan ikke selv vite hvordan vi selv ville ha klart dette, før vi faktisk er blitt satt på prøve, sa Lier og trakk en sammenlikning til valg jurister måtte gjøre i fjor høst.
– Juristforbundet har medlemmer som høsten 2015 hadde ansvaret for å vurdere om de som sto på grensen mot Russland var mennesker med rett til beskyttelse etter Flyktningkonvensjonen eller ikke. Etter samtaler som jeg har hatt med disse medlemmene, er det min konklusjon at de ble utsatt for et politisk press som gjorde at man ikke hadde anledning til å saksbehandle disse sakene på en forsvarlig måte. Måten dette skjedde på, var ikke en rettssikkerhetsstat som Norge verdig, mente Lier.

Staten som motpart

Et av de mange temaene under konferansen var hvordan det er å ha staten som motpart. Advokat Arild Humlen møtte regjeringsadvokat Fredrik Sejersted til debatt om dette.

Siv Mjaaland fra Redd Barna.

Advokat Arild Humlen (t.v.) og regjeringsadvokat Fredrik Sejersted.

– Vi har for svake rettshjelpsordninger. Mange trenger hjelp i saker som handler om våre internasjonale rettsforpliktelser, men staten er for restriktiv med fri rettshjelp og svake grupper blir sviktet. Hele rettshjelpsordningen må gjennomgås slik at vi kan hindre overgrep fra staten. Blant annet er satsene for lave, sa Humlen.

Han pekte også på bruken av det frie skjønn som et rettssikkerhetsproblem.

– Vi har i Norge en rekke klagenemnder som foretar vedtak som går stadig tettere inn på den private sfære. 75 prosent av disse vedtakene er beskyttet mot domstolskontroll. Det er lite i samsvar med rettsstatsprinsippene. Riktignok kan EMD prøve sakene, men det betyr at vi får en førstegangsprøving der. Innen det kommer så langt, er faktum gjerne fem år gammelt. Og det er typisk i disse sakene at faktum endrer seg.

– Vi har en tradisjon for defensiv gyldighetsprøving i Norge og vi ser at saker går frem og tilbake i domstoler på lavt nivå. Jeg mener også at staten er en overivrig ankepart. Det ankes konsekvent og man bruker sin maktposisjon. Vi ser i tillegg en ivrig prosedering på tilbakehold fra domstolen fra statens side. Dette er med å undergrave domstolskontroll. Men jeg tror vi vil se en mer aktiv Høyesterett fremover, sa Humlen.

Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted påpekte at han har en annen virkelighetsforståelse enn Humlen.

– Vi har ikke spesielle synspunkter på rettshjelpstilbudets omfang eller terskel. Men om en sats på 995 kroner er veldig dårlig kan vel diskuteres. Vi ser i alle fall flere og flere saker mot staten. Antallet er økende.

Sejersted sa seg helt uenig i det Humlen sa om skjønn.

– Læren om det frie skjønn handler om maktfordeling og hensiktsmessighet. Det høres ut på Humlen som om absolutt alt skal prøves i domstolen. Å fjerne det frie skjønnet for å intensivere domstolskontroll er ikke veien å gå for å øke rettssikkerheten.

Han var heller ikke enig i at staten overivrige på å anke.

– Vi er mer moderate enn private parter. Å møte staten reiser ikke rettssikkerhetsproblematikk i Norge. Det kan selvfølgelig være krevende å reise en sak mot staten, men ikke mer enn mot andre. Jeg vil si kanskje mindre. Du møter en annen type advokater og vi har langt lavere saksomkostninger enn andre. Dessuten skjer det ofte at man ikke blir pålagt saksomkostninger.

Sejersted opplever seg ikke stor og mektig i forhold til motparten.

– Vi er 35 advokater som har over 800 innkommende rettssaker i året og vi har ofte mindre ressurser enn motparten. Vi møter ofte ressurssterk motpart. Husk også at domstolene sikrer en ujevning. Det er vel få andre steder som utjevner mer.

– Vel, jeg vil si at staten deler ut vennlige slag under beltestedet, sa Humle.

– Nei, nei, vi slår alltid over beltestedet, sa Sejersted

Politimetoder

Et annet tema var nye politimetoder og personvern. Her møttes advokat Jon Wessel-Aas og politiinspektør Einar Harald Aas, som leder seksjon for organisert kriminalitet ved Oslo politidistrikt.

– Fram til 1999 var avlytting begrenset til saker som gjaldt rikets sikkerhet og narkotikasaker. Etter den tid utviklingen gått trinnvis og kommet i ulike pakker. I dag tror jeg ikke engang politikerne helt vet hva de har vedtatt fordi ingen helt har oversikt. Når det gjelder PST er det nesten delt ut blan-

Advokat Jon Wessel-Aas (t.v.) og politiinspektør Einar Harald Aas.

Professor Ragna Aarli.

kofullmakt. Problemet med alle pakkene er at det ikke har blitt behandlet samlet. Men sett sammen utgjør alle tiltakene et stort trykk, sa Wessel-Aas.

– Nå må vi i det minste få en samlet oversikt, sa han.

Politiinspektør Einar Harald Aas kunne ikke svare for PSTs arbeidsmetoder, men sa at på hans arbeidsfelt trengte man alle de politimetodene man i dag har for å utøve en effektiv kriminalitetsbekjempelse.

– Vi trenger det på grunn av utviklingen. Hvis ikke klarer vi ikke å ta de kriminelle som er kreative og raffinerte. Dem ser vi stadig flere av. De utvikler seg og tilpasser seg våre metoder. Nå er de mer varsomme enn for bare et år siden. Det ser vi blant annet ved at det brukes kryptert kommunikasjon. Kriminelle miljøer har for stor makt. Fravær av hendelser og stillhet må ikke bli en sovepute for oss. Vi er allerede på etterskudd, sa han.

Einar Harald Aas viste også til at metodene krever domstolskontroll og rapportering.

– Dessuten har vi selvdisiplin

– Jo, men vi trenger mer oversikt for økt kunnskap og for nyansering av debatten. Der har Justisdepartementet et ansvar, sa Jon Wessel-Aas

Også Curt A. Lier i Juristforbundet var innom temaet.

– Som følge av hyppige endringer har lovgivningen blitt fragmentert og uoversiktlig. Har Stortinget oversikt over totaliteten? Hva betyr endringene? Virker de etter sin hensikt? Har vi tilstrekkelig kompetanse om den teknologiske utviklingen?, spurte han.

Tekna og Juristforbundet har foreslått at et tverrfaglig og uavhengig utvalg foretar en fullstendig gjennomgang av prosess, behov og effekt.

– Statssekretær Ove Vanebo i Justis- og beredskapsdepartementet ga sin tilslutning til forslaget under Arendalsuka. Vi venter på oppfølgingen og skal sørge for å mase, sa Lier.

Bevisbedømmelse

Flere dommere fra Guatemala var også på konferansen. Dommer Yassmin Barrios, en av lederne for Guatemalas høyrisikodomstol, snakket om utfordringene med å bygge en rettsstat i Guatemala, om bekjempelse av korrupsjon og vold mot dommere (se egen sak)

Advokatene Hanne J. Ihleby og Ruth N. Frøland fortalte om en rettsak de førte pro bono mot en kommune for å gi sin klient erstatning for en tapt barndom.

Professor dr. juris Ragna Aarli ved Universitetet i Bergen holdt et foredrag om rettssikkerhet og treffsikkerhet i bevisbedømmelse. Er bevisene gode nok?, spurte hun.

– Den frie bevisbedømmelsen er på mange måter rettssystemets «black box». Man kan tenke seg at flere retningslinjer kunne gi en mer treffsikker bevisbedømmelse, sa Aarli.

På programmet stod også hvordan man skal «forebygge nye klimarelaterte flyktningkriser og for å styrke rettssikkerheten til mennesker på flukt fra naturkatastrofer og klimaendringer». Her deltok Morten Bøås, forskningsprofessor ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt, Gro Lindstad, daglig leder i FOKUS – Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål, Siv Mjaaland fra Redd Barna og Nils Bøhmer, daglig leder i Miljøstiftelsen Bellona.

Godt over 300 personer var på plass ved konferansen på Grand Hotel. I tillegg fulgte mange med på nett – for første gang ble i år hele konferansen streamet live.

Må leve med livvakt 24 timer i døgnet

Jobber for rettsstaten under enormt press

Dommer Yassmin Barrios fra Guatemala vet hva det kan koste å stå opp for uavhengige domstoler og rettsstat. I femten år har hun levd med alvorlige trusler som har kostet henne personlig frihet – hun må hele tiden ha livvakter rundt seg.

Tekst: Tore Letvik og Ole-Martin Gangnes
Foto: Fartein Rudjord

I 2014 ble Yassmin Barrios av Michelle Obama tildelt «International Women of Courage Award» som årlig deles ut av det amerikanske utenriksdepartementet til kvinner verden over som har vist lederskap, mot og vilje til å ofre noe for andre, spesielt når det gjelder kvinners rettigheter. I september var hun i Norge og deltok på Rettssikkerhetskonferansen sammen med tre dommerkollegaer fra Guatemala.

Yassmin Barrios er leder av en avdeling i Tribunalet for høyrisikosaker i Guatemala, en særdomstol som ble opprettet i 2012 for særlige alvorlige og samfunnsskadelige saker. Hennes hverdag i Guatemala preges av at hun, som selvstendig og uredd dommer, må beskytte seg mot angrep fra personer som vil bringe henne til taushet fordi hun ikke lar seg påvirke av trusler.

– Vi dommere blir utsatt for angrep og press fra dem som vil hindre oss. Det gjelder også fysiske angrep, noe som betyr at noen av oss må omgis med sikkerhetsvakter. Jeg setter stor pris på følelsen av frihet jeg har her i Norge, sa hun.

Domstolers uavhengighet som rettssikkerhetsprinsipp var tittel på et av temaene under Rettssikkerhetskonferansen. Her deltok foruten Yassmin Barrios, også Haroldo Vasquez, Miguel Angel Galvez og Claudio Gonzalez. De var alle invitert av Dommerforeningens menneskerettsutvalg.

Også dommer Miguel Angel Galvez er utsatt for drapstrusler og må ►

nå ha sikkerhet rundt seg på grunn av etterforskning av saker som har involvert regjeringsmedlemmer.

Prosjekt i Guatemala

Konferansier for seminaret var tingrettsdommer Åsne Julsrud, som er medlem av Dommerforeningens menneskerettsutvalg og har vært i Guatemala flere ganger. Dommerforeningen har siden 2013 hatt ansvaret for et prosjekt i Guatemala, med fokus på bekjempelse av straffefrihet, økt tilgang til rettsapparatet for maya-befolkningen og uavhengige dommere og domstoler.

Hun kunne fortelle om dommere som lever under et enormt press – om Yassmin Barrios som i en årrekke har måttet leve med livvakt 24 timer i døgnet og Miguel Angel Galvez som også er utsatt for drapstrusler.

– Et internasjonalt fokus er viktig for deres sikkerhet, sa Julsrud.

Etter at Yassmin Barrios i 2001 dømte tre tidligere militæroffiserer, som var tiltalt for drapet på den folkekjære menneskerettighetsaktivisten og biskopen Juan José Gerardi Conedera i 1998, begynte truslene mot hennes liv for alvor. Hun har siden levd med livvakter døgnet rundt.

Barrios ble dommer i 1996. I tillegg til saken mot biskop Gerardis drapsmenn har hun behandlet flere straffesaker som har fått stor offentlig oppmerksomhet, både nasjonalt og internasjonalt. Blant annet saker mot flere tidligere militære offiserer for massedrap på mayaer under borgerkrigen i landet. Hun var administrator i den omfattende straffesaken mot den tidligere generalen, diktatoren og presidenten i Guatemala, Efrain Rios Montt, som ble tiltalt for folkemord og forbrytelser mot menneskeenheten. Montt ble i mai i år dømt til 80 års fengsel av Tribunaldomstolen, men saken er ikke endelig avgjort.

Domstolen avsa også tidligere i år en dom mot to tidligere militære tjenestemenn for bruk av kvinner som sexslaver i militærbasen Sepur Zarco under borgerkrigen. Også denne rettssaken ble administrert av Barrios.

Uredd dommer

Den uredde dommeren har tidligere blitt spurt om hvordan det oppleves å miste sin personlige frihet. Hun svarer at det er et offer, da hun alltid må ha med politibeskyttelse når hun forlater sitt hjem, og at det nok alltid vil være slik så lenge hun bor i Guatemala. Hun har fortalt at det å miste sin bevegelsesfrihet ikke betyr at man gir avkall på all sin frihet. Dommeren som trues på livet har uttalt at hun finner en frihet inne i seg selv.

– Jeg har frihet til å tenke og til å lytte på musikk. Det er slike ting som utgjør min virkelighet og mine aktiviteter.

Til Rettssikkerhetskonferansen var hun invitert for å snakke om betydningen av uavhengige domstoler.

– Domstolenes uavhengighet er helt avgjørende. Vi skal være en brems og en

I 2014 ble Yassmin Barrios av Michelle Obama tildelt «International Women of Courage Award». (Foto: State Department)

Også dommer Miguel Angel Galvez lever med trusler i Guatemala.

kontroll av statens makt. Vi skal hindre maktmisbruk og misbruk av loven. Vi har opplevd at dommere med «feil meninger» ikke utnevnes og at det ikke har vært uavhengighet i utnevnelser. Vi som er uavhengige har dømt politikere og andre maktpersoner. Det stadfester at ingen står over loven, sa hun.

– Men i et voldelig samfunn som Guatemala er dette veldig vanskelig. Vi dommere opplever angrep, trusler og press. Guatemala er et begynnende demokrati og vi har mange utfordringer. Vi skal arbeide i en kontekst med militære grupper som misliker at vi gjør jobben vår og kriminelle strukturer som har fått innpass i staten.

I Guatemala har både regjeringsmedlemmer og representanter for rettsvesenet blitt tiltalt.

– Vi dommere blir utsatt for angrep og press fra dem som ikke forstår. Det gjelder også fysiske angrep.

– Jeg vil også peke på at offentlighet og presse er svært viktig for rettsstaten. I Guatemala har vi hatt flere rettssaker som har vekket folk. Vi dommere er ryggraden i opprettholdelse av rettsstat, men vi må beskyttes, sa Yassmin Barrios.

Rapport fra Europarådet

På seminaret om uavhengighet deltok også lagdommer Nils Asbjørn Engstad, president for Europarådets konsultative råd av dommere.

– Dommeres uavhengighet er sentralt for et demokrati. Uansett hvilken definisjon man bruker på begrepet rettsstat, så forutsetter det uavhengige dommere. Oppå dette må det så legges flere lag, som demokrati, prosesser osv, men uavhengigheten må ligge i bunn, sa Engstad.

Han fortalte om utfordringer med uavhengighet både i Polen, Ungarn og Tyrkia og viste til en rapport utarbeidet av Europarådets dommerkomité.

– Det er problemer en rekke steder i Europa, som politisk innblanding og lav tillitt til domstolene, korrupsjon og at domstolsråd misbrukes. Det siste har vi særlig sett i Tyrkia, sa han.

– Men også i Norge må lovgivningen bringes opp på bedre standarder på dette området, sa Engstad.

Gro Lindstad, daglig leder av FOKUS (forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål) deltok også på konferansen. FOKUS samarbeider med JURK (Juridisk Rådgivning for Kvinner) i et rettssikkerhetsprogram for voldsutsatte kvinner i Guatemala, som også jobber for å styrke kvinne- og urfolksperspektivet hos det nasjonale politiet. Dette arbeidet har Juristforbundet støttet

Dekan Dag Michalsen ved Det juridiske fakultet i Oslo deltok og spurte seg hvordan jusstudentene best kan gis en bevissthet om demokrati og rettstat.

– Samarbeid mellom de ulike aktørene i alle delene av rettssystemet er viktig, det inkluderer også akademia, sa han og gledet seg til å samarbeide på akademisk nivå med Guatemala.

Barrios er glad for støtten fra Norge og Dommerforeningen. Her med tingrettsdommer Åsne Julsrud.

– Dommeres uavhengighet er sentralt for et demokrati, sier Nils Asbjørn Engstad.

Ekstraordinært representantskapsmøte

Beslutning om utvidede landsmøter i Juristforbundet ble utsatt

Representantskapet i Juristforbundet valgte å utsette beslutningen om man skal gå over til større landsmøter – som foreslått av organisasjonsutvalget – til november. Dermed blir det ikke et utvidet landsmøte i tilknytning til Juristkongressen, men et ordinært representantskapsmøte.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Det var innkalt til ekstraordinært representantskapsmøte 26. september.

I et ekstraordinært representantskapsmøte i Juristforbundet 26. september var representantene innkalt for å stemme over kun ett spørsmål: Organisasjonsutvalgets forslag om å erstatte dagens representantskapsmøter med utvidede og større landsmøter.

Hvis forslaget hadde fått tilslutning, ville et større landsmøte bli avholdt allerede i november, i tilknytning til Juristkongressen. Men i det ekstraordinære møtet, i Juristenes Hus, ble det bestemt å utsette spørsmålet til møtet i november. Dermed blir det et ordinært representantskapsmøte i november.

Det ekstraordinære representantskapsmøtet startet med at president Curt A. Lier gjennomgikk organisasjonsutvalgets rapport. Flere av representantene kommenterte deler av rapporten, ikke minst det som dreier seg om økt frikjøp av tillitsvalgte. Men det eneste spørsmålet det ekstraordinære møtet skulle ta stilling til i denne omgang, var om man skulle beslutte å gå over til utvidede landsmøter. Det endte altså med at hele dette spørsmålet ble utsatt. Juristforbundet-Privat, Juristforbundet-Kommune og Dommerforeningen argumenterte for en utsettelse av spørsmålet. Fra seksjon Privats side ble det blant annet vist til at det ville være vanskelig å rekruttere nok delegater til et utvidet landsmøte allerede i november. Juristforbundet-Stat argumenterte for at det ikke skulle være nødvendig å utsette beslutningen, men det endte likevel med at utsettelsen ble enstemmig vedtatt.

Hovedstyrets forslag om vedtektsendring sendes tilbake for videre organisatorisk behandling i november, lød beslutningen. Dermed vil et ordinært representantskapsmøte i november ta stilling til spørsmålet om utvidet landsmøte – og eventuelt andre deler av organisasjonsutvalgets rapport.

Ute til høring

Det var i sommer planer for et «nytt» Juristforbund ble lagt frem, med forslag om landsmøter, mer frikjøp og styrket medlemsinnflytelse. Organisasjons-

utvalget i Juristforbundet har diskutert og vurdert Juristforbundets politiske oppbygging, beslutningsprosesser, demokrati, medlemsinnflytelse og ressurser. I en rapport legges det frem en rekke forslag til endringer. Målet er sterkere politisk slagkraft og økt mobilisering av medlemmene. Forslagene har vært ute til høring i forbundet.

Formål med organisasjonsutvalget har vært å få en bedre styring og kommunikasjon «oppover og nedover» i forbundet, mer engasjement og deltakelse og økt organisasjonsdemokrati, mer effektiv ressursforvaltning, økt politisk engasjement og slagkraft og bedre og mer hensiktsmessig samarbeid mellom politisk og administrativ del i forbundet, heter det i rapporten.

– Målet er å skape et Juristforbund med større slagkraft og med engasjerte medlemmer, sa Curt A. Lier til Juristkontakt i august.

Om forslaget til å erstatte representantskapsmøtene med landsmøter, skriver utvalget at dagens representantskap er lite synlig og representativt for de rundt 20 000 medlemmene.

Frikjøp av tillitsvalgte

Utvalget mener også at det er behov for å øke ressursene i forbundet dersom man skal klare å opprettholde nåværende ambisjonsnivå og klare å nå vedtatte mål.

"Det er imidlertid et spørsmål om hvor ressursene skal settes inn og hvilke behov som skal dekkes. Økte ressurser kan oppnås på flere måter; frikjøp av tillitsvalgte, ansettelser i sekretariatet, innleie av rådgivere, opprettelse av flere fagutvalg», skriver utvalget.

Organisasjonsutvalget peker på fire mulige modeller. Man har valgt å ikke anbefale noen konkret modell, men bare å beskrive de mest aktuelle alternativene:

Styrking av sekretariatet, der det gjøres grep i sekretariatet som bidrar til styrking av det politiske arbeidet og arbeidet i seksjonene.

Frikjøp og/eller honorering av seksjonslederne i stat, kommune og privat.

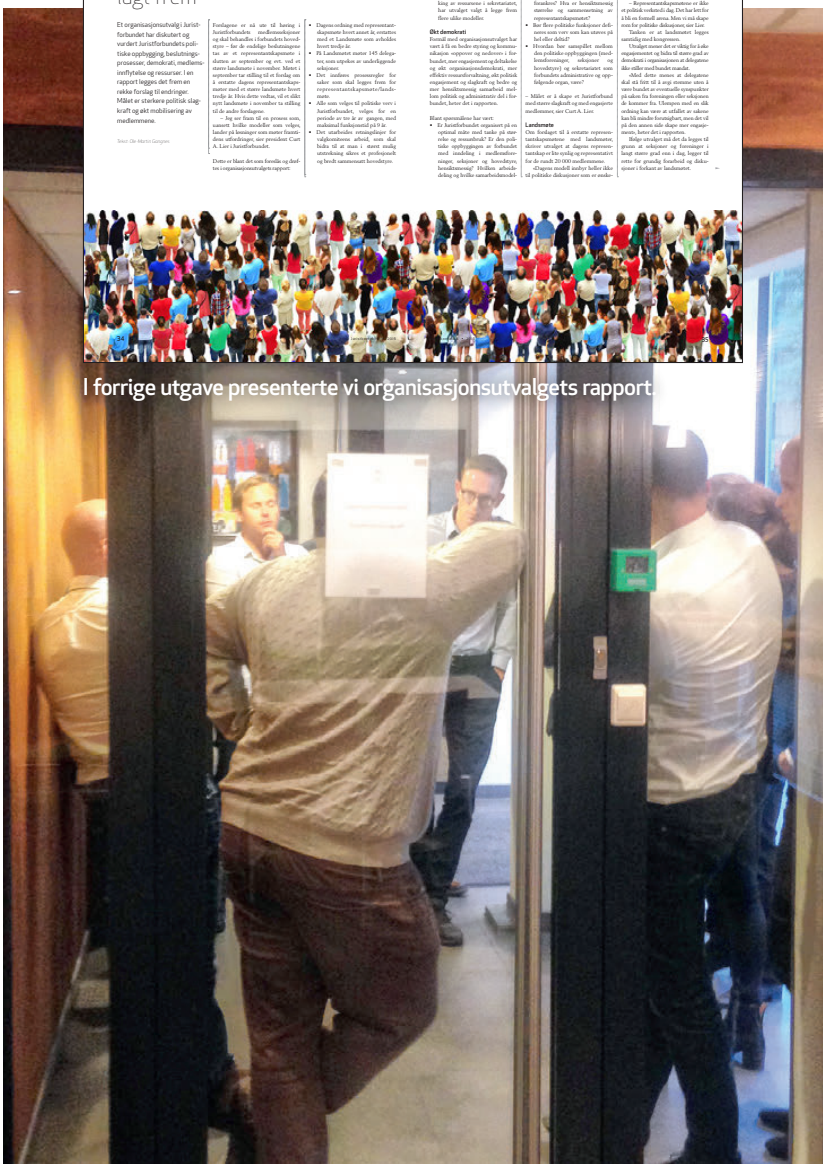

JF-Stats representanter konfererer før avstemming.

Frikjøp at to visepresidenter. Dette kan innrettes som hele eller delvise frikjøp og det kan innføres en eller flere visepresidenter i ulike kombinasjoner og med ulike oppgaver.

Frikjøp av to visepresidenter på full tid pluss frikjøp/honorering av tre seksjonsledere.

Juristforbundet har hatt organisasjonsutvalgets rapport ute til høring i forbundet og tilbakemeldingene viser stor bredde i hva de ulike foreningene og seksjonene ønsker seg og hvilke prioriteringer som bør gjøres.

"Medlemmene har levert innspill til styrer i seksjoner/foreninger eller direkte til Juristforbundets sekretariat. Innspillene har vært utformet som høringssvar eller i andre former, og vil bli publisert løpende på juristforbundet.no etter avklaring med avsender. Muntlige innspill eller innspill som ikke publiseres vil bli hensyntatt av hovedstyret som forbereder behandling av organisasjonsutvalgets rapport for representantskapet, skriver forbundet på sin nettside."

Svarene kan leses på juristforbundet.no

JURIST KONGRESS 2016

JURISTFORBUNDET

RETTSSIKKERHETENS ARENA

24. – 25. november 2016 | Thon Hotel Arena, Lillestrøm

Mitt nachspiel, ditt ansvar?

Advokat, Bing Hodneland advokatselskap DA, Oslo
Stine Helén Pettersen

Mediehåndtering i uvær

Sjef Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
Marie Benedicte Bjørnland

JURIST FORBUNDET

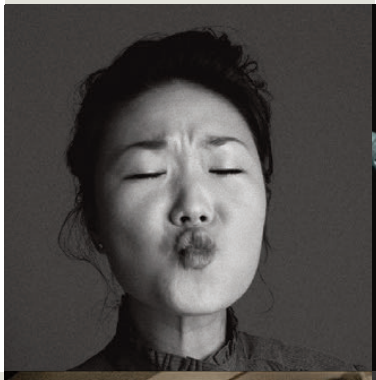

Birgitte Soojin, jazzsangerinne
Christina von Bülow, saxophone
Johannes Wamberg, guitar
Ida Hvid, bass

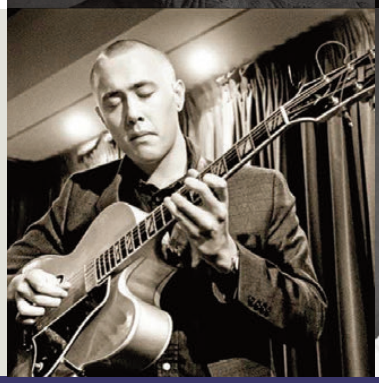

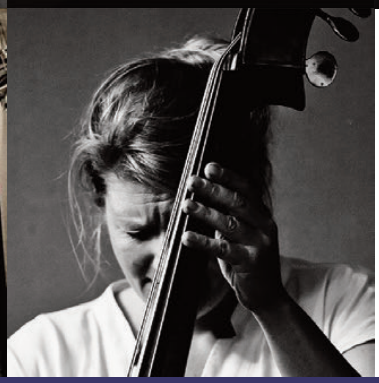

JUS
JURISTENES UTDANNINGSSENTER

5 fagspor | 6 morgenseminarer | 50 forelesere | 35 musikere

Påmelding på **juristkongress.no**

Juristforbundet-Stat om veien videre etter organisasjonsutvalgets rapport

– Demokratisk underskudd i Juristforbundet

– Den demokratiske styringen av ulike prosesser er i for stor grad fraværende fordi de tillitsvalgte i alt for stor grad opplever å ikke få gjennomslag for sine ønsker og behov, mener lederen for Juristforbundet-Stat, Sverre Bromander.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Sverre Bromander leder Juristforbundet-Stat.

Juristforbundet-Stat er særlig opptatt av to områder i organisasjonsutvalgets arbeid, sier leder Sverre Bromander. Det første er et ønske om mer demokratisk styring av Juristforbundet.

– Juristforbundet skal styres av medlemmene, primært og i det daglige via de tillitsvalgte. I dag er det et veldig demokratisk underskudd i Juristforbundet, da alt for mange av de viktige, langsiktige og tunge avgjørelsene ikke tas av de tillitsvalgte, men av sekretariatet, sier han.

– Sekretariatet består av engasjerte, dedikerte og dyktige folk, men de politiske avgjørelsene, den overordnede styringen og de overordnede veivalg må i fremtiden tas av de tillitsvalgte på vegne av medlemmene. Utvalget hadde i oppgave å søke å balansere denne maktubalansen mellom tillitsvalgte og sekretariat, og sikre en bedre og mer helhetlig demokratisk styring, sier Bromander.

Han mener det må tilrettelegges bedre for de tillitsvalgte.

– En av de store utfordringene i Juristforbundet er at det er vanskelig for de tillitsvalgte å få gjennomslag for det som de ønsker eller har bestemt. For at tillitsvalgte skal kunne bli så dyktige som mulig, er det noen faktorer som må på plass. Det er kapasitet, kompetanse og kontinuitet. Det er helt avgjørende for en god tillitsvalgt og for å lykkes som tillitsvalgt å ha et bredt nettverk og gode relasjoner. Slik tar lang tid å bygge opp. Det samme gjelder kunnskap om og kjennskap til ulike prosesser.

Han mener Juristforbundet har et stort forbedringspotensial her.

– I dag er det en utbredt oppfatning blant de tillitsvalgte i seksjon Stat at det er alt for vanskelig å få påvirket beslutninger og ha innflytelse over sekretariatet. Juristforbundet må få bedre kommunikasjonslinjer og informasjonsflyt. Det er også en utbredt oppfatning at Juristforbundet i alt for liten grad tilrettelegger for utøvelse av tillitsvalgtvervet. Typiske eksempler er manglende tilgang til medlemslister,

manglende tilgang til kontorplass og manglende tilgang til møtelokaler. Den demokratiske styringen av ulike prosesser er i for stor grad fraværende fordi de tillitsvalgte i alt for stor grad opplever å ikke få gjennomslag for sine ønsker og behov, sier lederen for Juristforbundet-Stat.

Politikk

Det andre området Juristforbundet-Stat er opptatt av, gjelder Juristforbundet som samfunnsaktør og det politiske apparatet i forbundet.

– Stadig mer av våre medlemmers arbeidsvilkår og lønnsforhold besluttes politisk eller påvirkes mer eller mindre politisk. Modernisering og effektivisering av det offentlige Norge vil bare innebære flere slike eksempler i fremtiden. Typiske eksempler er de store reformene i politietaten og skatteetaten og overflytting av oppgaver fra tolletaten til skatteetaten. Dette er mer langsiktig varslede reformer. Men vi har også beslutningene om å nedlegge syv av ti kontorer i Forbrukerrådet, og flyttingen av mange statlige arbeidsplasser, som Pasientskadenemda, Statens helsepersonellnemd med flere, fra Oslo til Bergen.

– Disse beslutningene har alvorlige og store konsekvenser for våre medlemmer. Og det som er gjennomgående for alle politiske beslutninger, er at vi som fagforening da er fratatt våre verktøy og våre virkemidler som vi har etter Hovedavtalen og etter tariffavtalene, sier Bromander.

Han peker også på endringene i arbeidsmiljøloven og opphøret av tjenestemannsloven til fordel for en ny lov, som eksempler på politiske beslutninger som vil ha stor innvirkning på medlemmenes arbeidshverdag.

– På trappene har vi også ny domstolslov, ny straffeprosesslov, ny advokatlov og ny forvaltningslov. Det siste eksempelet nå, er den nye hovedtariffavtalen inngått mellom Akademikerne og staten, hvor forvaltningen av avtalen vil være avhengig av Akademikerne, og Juristforbundets, evne og mulighet til å utøve politisk innflytelse. Neste store reform er formentlig Fylkesmennene, og alle andre juristarbeidsplasser som vil berøres av kommunereform og endring av fylkesgrenser.

> *Bare noe så enkelt som å ha kontorplasser ved siden av hverandre, vil skape en helt annen arena for samarbeid*

Krever mer

Bromander sier det er eksempler på at beslutninger som har avgjørende betydning for medlemmenes arbeidsplasser skulle vært fulgt opp tettere av forbundet.

– Pasientskadenemdas tillitsvalgte kom umiddelbart til sekretariatet når de fikk vite om den politiske beslutningen. De hadde en forventning om at Juristforbundet satt på både kompetanse og relasjoner til å gi dem umiddelbart innpass på politisk nivå, og det samme for å få medieoppslag. Etter vårt syn en berettiget forventing, og det bør for Juristforbundet være oppnåelig og en fornuftig målsetting for vårt fremtidige forbund. Selv om de fleste her hadde rett og plikt til å følge stillingen sin, var dette i realiteten en oppsigelse for de fleste. Det samme så vi da regjeringen i vinter brått bestemte seg for å legge ned syv av ti kontorer hos Forbrukerrådet. Vi hadde medlemmer som, uten forvarsel, fikk beskjeden igjennom media.

Han mener eksemplene viser at Juristforbundet må arbeide bedre politisk.

– Noe annet vil gjøre oss irrelevant som forbund og arbeidstakerorganisasjon. Det handler også om at alt er forhandlinger – hele tiden. Uformelle forhandlinger pågår alltid. Å bygge et fremtidens Juristforbund som bare skal arbeide innenfor rammene av Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen er det samme som å ikke bygge et Juristforbund for morgendagen, sier han.

– Useriøs fremstilling

Bromander mener frikjøpte ledere for seksjonene vil gi gode resultater.

– At de får anledning til å utøve sine verv på mer eller mindre heltid, bør gi en mye større mulighet for å kommunisere, finne en felles plattform og finne felles interesseområder hvor seksjonene kan jobbe sammen. Bare noe så enkelt som å ha kontorplasser ved siden av hverandre, vil skape en helt annen arena for samarbeid.

Han er kritisk til rapportens redegjørelse om kostnader ved økt frikjøp.

– Vi synes den økonomiske fremstillingen er useriøs og tendensiøs. Bare det at de estimerte kostnadene omtales som kontingentøkning i stedet for kostnad, gjør at vi vanskelig kan ta dette på alvor.

Juristforbundet-Stat ønsker seg modellen med frikjøp av to visepresidenter på full tid pluss frikjøp/honorering av tre seksjonsledere. Det som i rapporten betegnes som modell IV.

– Dette er den desidert beste modellen, og det vil på sikt være den billigste når det gjelder å bygge fremtidens Juristforbund. Det lønnsnivået som er foreslått for visepresidenter ville ikke ha vært lønnsledende om man ansatte i sekretariatet. Dette vil også være den beste måten å sørge for å ivareta demokrati og medlemsinnflytelse. Da vil medlemmene bestemme mer gjennom sine valgte, samtidig som man kan balansere vekten mellom sekretariat og tillitsvalgte, slik at medlemmene i større grad kan påvirke og styre sekretariatets arbeid, sier Sverre Bromander.

Juristforbundet-Stat ønsker også tre års valgperioder uten noe tak, overgang til landsmøter og at lederne for seksjonene skal velges av seksjonene selv.

JURIST FORBUNDET

Forsikring

Ta kontakt – tegn din forsikring i dag!

I september og oktober kan du kjøpe helseforsikring uten helseerklæring*

Juristforbundets helseforsikring gir deg garantert behandling innen 14 virkedager

Alder	Pris per år
18 - 30	kr 1 749
31 - 40	kr 2 311
41 - 50	kr 3 027
51 - 60	kr 4 505
61 - 70	kr 8 507

Kontakt forsikringskontoret for å få tilsendt bestillings-skjema for deg og/eller din ektefelle/samboer.

* Ved kjøp av forsikring i perioden 1. september – 31. oktober 2016 vil behandlingsbehov de første tre måneder etter tegning ikke være dekket.

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundet.no | www.juristforbundet.no/forsikring

Språkvask i påtalemyndigheten

– Språklig korrekte siktelser og tiltaler er viktig for vår troverdighet

Oslo statsadvokatembeter ser ikke bare hen til riktig bruk av paragrafer og lovbestemmelser for å innfri forventningene til det å utføre et godt «juridisk håndverk». Nå bevisstgjøres nye politijurister i betydningen av riktig ordbruk i siktelser og tiltaler. Selv Språkrådet har nå vært koblet inn for å bistå til en bedre «språkvask» i etaten.

Tekst og foto: Tore Letvik

– Vi mener det er viktig med en bevisstgjøring på dette området. Dersom en tiltalebeslutning består av feilskrevne navn, eller andre språklige feil, sender vi et signal som kan gi inntrykk av slurv og åpner for at det kan oppstå tvil om riktigheten av selve påtaleavgjørelsen. Vi er opptatt av å gjøre et så godt juridisk håndverk som mulig i hele rettsprosessen, og da er også språket i påtaleavgjørelsene viktig, sier statsadvokat Stein Vale ved Oslo statsadvokatembeter (OST) til Juristkontakt.

Med en bakgrunn som blant annet dommerfullmektig, politiadvokat, assisterende sjef for PST, tingrettsdommer, og juridisk rådgiver ved opplæringsprogrammer for påtalejurister i Øst-Europa og Afrika, har Vale bred erfaring innen sitt fag. Som statsadvokat skrev han påtalemyndighetens tilsvar til Arne Treholts tredje begjæring om gjenopptagelse av spionsaken. Vale utga i 2009 boken «Teppefall i Treholtsaken», som skapte bred debatt. Og nok en gang er bruk av ord i fokus, om enn i en annen form.

Riksadvokaten har gitt Oslo statsadvokatembeter ansvaret for opplæring av nye politijurister i Norge, og Vale underviste de nye politijuristene om språklig korrekthet i siktelsen og tiltaler i september. Forut for kurset ba Vale om bistand fra Språkrådet.

Juristkontakt har i flere saker omtalt saker hvor Språkrådet har refset offentlige etater og institusjoner for lite bruk av nynorsk i sine henvendelser til publikum. For ikke lenge siden fikk Politidirektoratet det glatte lag. Etter å ha minnet POD på det faktum at direktoratet ikke overholdt målbrukslovens krav til bruk av nynorsk, tilbød Språkrådet å gi Politidirektoratet opplæring.

Påtalemyndigheten er ikke underlagt målbruksloven når det gjelder skriving av siktelser og tiltaler. Loven har et unntak for rettsapparatet, eller «rettsstellet» som det heter på nynorsk. Både domstolene og påtalemyndigheten er kun underlagt målbruksloven når det gjelder etatenes administrative virksomhet.

– Det betyr at påtalemyndighetens språkbruk ikke er regulert av loven for de saker som behandles etter straffeprosessloven, som jo er de aller fleste saker hos oss, sier Vale.

Tok Språkrådet på ordet

Språkrådets velvillige tilbud til offentlige etater om bistand til å sikre et bedre språk var imidlertid noe Oslo statsadvokatembeter fant interessant.

– Vi er opptatt av å gjøre et så godt juridisk håndverk som mulig i hele rettsprosessen, og da er også språket i påtaleavgjørelsene viktig, sier statsadvokat Stein Vale ved Oslo statsadvokatembeter.

I et brev til rådet informerte Vale om at påtalemyndigheten i Norge årlig skriver tusenvis av forelegg, siktelser og tiltalebeslutninger, og at Oslo Statsadvokatembeter skal gå i gang med å lage en eksempelsamling basert på den nye straffeloven.

– Som ansvarlig for dette arbeidet skulle jeg gjerne ha et møte med noen i Språkrådet for å drøfte spørsmål knyttet til skrivingen av både lovgjengivelsen og til det vi kaller grunnlaget, det vil si det faktiske forholdet saken gjelder. Jeg håper Språkrådet er interessert i å bidra med litt veiledning av påtalemyndigheten, skrev Vale.

I slutten av august hadde statsadvokaten et møte med Språkrådet. Vale bragte med seg flere ulike tiltalebeslutninger som ble studert av rådets språkrøktere.

– Det var et meget godt møte. Jeg fikk flere forslag til språklige forbedringer. I påtalemyndigheten og juristers fagspråk er det formuleringer som kan være unødvendig kompliserte. Vi skriver jo gjerne, «forut for», i forbindelse med beskrivelse av tidspunktet for en handling. Det kan like godt ofte erstattes med «før». Og det er vel knapt andre som sier eller skriver «mannsperson», som jo selvfølgelig ganske enkelt kan erstattes med «mann». Også ord som «formentlig» er ikke uvanlig, men dette er noe som er for upresist til å stå i en tiltalebeslutning, for eksempel, sier Vale som roser Språkrådet for hjelp og imøtekommenhet.

– Vi avsluttet møtet med enighet om at begge parter er interessert i fortsatt kontakt, sier Vale.

Lang responstid

Språkrådet, som overfor andre er ivrige i sin håndhevelse av målloven, kan imidlertid være glad for at den, som offentlig institusjon, ikke er underlagt responstid på samme måte som politiet.

Juristkontakt har, via offentlig postjournal, fått innsyn i dokumentene som er sendt mellom Oslo statsadvokatembeter og Språkrådet. Det viser at det første brevet fra statsadvokat Vale ble sendt til språkrådet 22. juni i år. Av de offentlige journalene fremgår at Språkrådet per 18. august fortsatt ikke hadde svart på henvendelsen og at Stein Vale på vegne av Oslo statsadvokatembeter samme dato minnet om sitt brev i juni, og foreslo et møte i slutten av august.

> *Jeg fikk flere forslag til språklige forbedringer*

Så viste det seg da også at Språkrådets manglende tilbakemelding skyldtes en ren tilfeldighet. Juristkontakt har via offentlig postjournal også fått innsyn i epostsvaret Språkrådet ga samme dato som Vales purring. Der står det følgende:

"Takk for henvendelsen. Språkrådet beklager sterkt at du har måttet vente så lenge på svar. E-posten din av 22. juni ble videresendt fra postmottaket til en person som var på ferie, og så har den dessverre havnet langt nede i bunken.»

Ingen erstatning – ingen regning

Advokatfirma rendyrker prinsippet om «no cure no pay» på alle rettsområder

«No cure no pay» har blitt praktisert til og fra av advokater på ulike rettsområder i mange år. Nå er imidlertid det første advokatfirmaet som rendyrker konseptet en realitet og tilbyr bistand på et bredt spekter av rettsområder med hovedfokus på arbeidsrett og personskadeerstatning.

Tekst og foto: Tore Letvik

– Det er et stort, udekket rettshjelpsbehov i samfunnet. Det er mange mennesker som ikke får prøvd sine saker både fordi de ikke har råd til advokat og fordi de frykter å bli påført enorme økonomiske utgifter dersom de skulle tape sin sak. Konsekvensen blir dessverre ofte at den parten med sterkest økonomi vinner rett, selv om han eller hun ikke nødvendigvis har rett. Dette er en trussel mot rettssikkerheten.

Dette sier advokat Christina Steimler, som er initiativtakeren bak og daglig leder for advokatfirmaet Indem, som helt og holdent tufter sin drift på prinsippet om: Ingen erstatning – ingen regning». I alt seks ansatte står klare til å ta i mot henvendelser fra potensielle klienter.

– Opp gjennom årene har det vært diskutert om hvorvidt det er lov eller ikke å drive etter No cure no pay-prinsippet. Men ikke bare er dette et lovlig konsept, det gir mennesker som ellers ikke ville fått prøvd sin sak, en mulighet til å vinne fram, kanskje mot en arbeidsgiver som har begått urett mot dem, eller i personskadesaker hvor de har krav på erstatning, sier Steimler.

Hun forteller at konseptet er åpent for alle.

– Vi tilbyr våre vilkår om «ingen erstatning – ingen regning» til alle som vi mener har et rettmessig krav, uavhengig av deres økonomiske sitasjon. I utgangspunktet tror jeg at det er personer som ellers ikke ville ha tatt kontakt med advokat som vil utgjøre den største delen av porteføljen. Når det er sagt så er det klart at våre tjenester også er relevante for personer som hadde hatt råd til advokathjelp på alminnelige advokatvilkår, men som ønsker en garanti for at hjelpen vil lønne seg. Det er jo også et rettssikkerhetsproblem at privatpersoner kvier seg for å ta kontakt med advokat av frykt for hva det koster, selv om de strengt tatt hadde hatt råd til det.

Og vi håper selvfølgelig også å kunne bistå disse, sier Steimler.

– Hva om antallet velbemidlede klienter som ønsker å redusere egen økonomisk risiko blir så stort at de fortrenger personer som ikke har råd til bruk av advokat da?

– Vi ønsker ikke at en slik utvikling skal gå på bekostning av de som kanskje trenger vilkårene mest. Vårt fokus er imidlertid å vokse fremfor å avvise saker på grunn av kapasitet. Vår visjon er at vi skal bli det foretrukne advokatfirmaet for alle forbrukere. Og vi mener selv at vi er det største tiltaket for økt rettssikkerhet på lang tid. Vi er basert på et forretningskonsept, og skal kunne bistå alle. Vi er forberedt

Christina Steimler.

Knut Martin Andreassen.

på at det kan ta noe tid før vi får arbeidet oss inn i markedet, slik at folk vet at vi er et reelt alternativ til det som eksisterer i dag. Og vi regner ikke med å gå i pluss med det første, kanskje heller ikke i 2017, sier Steimler som peker på arbeidsrett og personskaderett som aktuelle områder der Indem ser et særlig behov for deres tjenester.

– Gode saker ikke prøvd

Hun understreker at det er profesjonelle eiere som står bak, og som stiller med de nødvendige driftsmidler fordi de har tro på at konseptet er bærekraftig og at det gir avkastning på sikt.

Vi møter Steimler og Knut Martin Andreassen, som er en erfaren advokat innenfor personskadeerstatningsretten, i firmaets lokaler i Rådhusgaten i Oslo.

– Blant vanlige forbrukere er terskelen høy for å ta kontakt med advokater. Dette fører til at selv gode saker ikke blir prøvd. Grunnlaget for vår drift er at det er et udekket rettshjelpsbehov, og når man hører om tilfeller hvor personer blir sittende igjen med skyhøye advokatgifter i tillegg til å ha tapt saken, så blir man skremt. Vårt konsept eliminerer den risikoen. Vi vurderer saken gratis, betaler sakkyndigkostnadene underveis hvis vi mener saken er prosedabel, og betaler alle saksomkostninger dersom vi mot formodning skulle tape saken. Her er det rent faktisk slik at det ikke blir noen regning over hodet dersom det ikke blir erstatning, sier Andreassen.

På spørsmål fra Juristkontakt om advokatfirmaet, som følge av den risikoen det løper ved tapt sak, vil komme til å legge terskelen høyt med tanke på hvilke saker de velger å ta, svarer Andreassen.

– Ingen advokater bør ta åpenbare tapersaker. Samtidig er det slik at åpenbare vinnersaker ofte løser seg uten at man må føre de for retten. I sjiktet mellom disse ligger det en gråsone av saker, og man må alltid tro på en sak for å anbefale klienten å ta den til retten. Vår «list» er at vi må ha tro på saken for å ta den – for egen regning og risiko. Problemet fra et forbrukerperspektiv er ikke om vi legger listen for høyt, men kanskje mer om «vanlige» advokater legger listen for lavt og tar for dårlige saker – for klientens regning og risiko alene. Med våre vilkår garanterer vi overfor klienten at vi faktisk tror på saken, dersom vi finner den prosedabel, sier Andreassen

Etikkutvalget

Skeptikere til No cure no pay-prinsippet har pekt på faren for at klienter, på grunn av den risiko advokaten tar ved å ta saken klienten ellers ikke ville hatt råd til, vil kunne føle seg presset til å betale en advokat et langt høyere salær enn vanlig dersom han/hun vinner fram og får erstatning. Etikkutvalgets uttalelse av 10. april 2003 tar for seg spørsmålet om det er ønskelig å innføre regler som vil oppmuntre til at det i større utstrekning inngås avtaler om såkalt betinget salær. I uttalelsen heter det blant annet:

«Med utgangspunkt i den engelske modellen har Advokatkonkurranseutvalget foreslått at det bør være adgang til å kreve et tilleggssalær på inntil 100 prosent av ordinært salær, men med den begrensning at tilleggssalæret ikke skal utgjøre mer enn 25 prosent av tilkjent beløp. Etikkutvalget finner det rimelig at det gis et risikotillegg i de tilfellene hvor det er inngått avtale om betinget salær, men er av den oppfatning at en dobling av ordinært salær er for meget. Det er også et spørsmål om ikke begrensningen av tilleggssalæret til 25 % av tilkjent beløp er for høyt. I de tilfellene hvor begrensningen på 25 % kommer til anvendelse, vil det samlede advokatsalær utgjøre 50 % av tilkjent beløp og dette kan etter omstendighetene fremstå som lite rimelig», heter det blant annet i Etikkutvalgets uttalelse.

> *Når man hører om tilfeller hvor personer blir sittende igjen med skyhøye advokatgifter i tillegg til å ha tapt saken, så blir man skremt*

Utvalget mener avtaler om betinget salær reiser en rekke prinsipielle og praktiske spørsmål som «det kan være grunn til å se nærmere på».

For advokatfirmaet Indem vil dette imidlertid ikke ha betydning.

– Vi vet vi har anledning til å beregne et noe høyere salær som følge av den risikoen vi løper, men våre timesatser ligger i dag innenfor det som er vanlig etter alminnelige advokatvilkår. Dette betyr at vi – dersom vi fører saken – og klienten vinner – beregner salærer på samme måte som alle andre advokater, sier Steimler og Andreassen.

På tross av at de kun har advokatkontor med adresse i Oslo understreker de at de er åpne for klienter fra hele landet.

– For de som bor for langt unna til å komme til oss, så kan vi – med dagens teknologi – muligheter for Skypesamtaler og konferanser og liknende – kunne nå ut til de som trenger oss. Skulle det være noen som fysisk er forhindret fra å komme til oss, så drar vi gjerne på hjemmebesøk, sier advokatene.

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsens mål er å bekjempe hjerte- og karsykdommer og demens.

Hjerteliv.no

Testamentarisk gave til hjerteforskningen!

Nasjonalforeningen for folkehelsen er den største humanitære bidragsyteren til norsk hjerteforskning. Vårt arbeid finansieres med innsamlede midler.

Hjerte- og karsykdommer er årsak til flest dødsfall i Norge. Hver dag dør 47 mennesker på grunn av hjerte- og karsykdommer.

Dagens behandling er resultatet av tidligere forskning. En testamentarisk gave går direkte til hjerteforskningen og er en investering for framtidige generasjoner. Gaven er fritatt for arveavgift og kommer derfor i sin helhet forskningen til gode.

Postboks 7139 Majorstuen, 0307 Oslo Tlf: 23 12 00 00 Faks: 23 12 00 01 www.nasjonalforeningen.no

Gir forfulgte mennesker fred for «stalkers»

Påtalejurister i Follo med bevisst satsing på bruk av omvendt voldsalarm

Politi og domstoler tar i økende grad i bruk elektronisk kontroll mot notoriske forfølgere, eller såkalte stalkers. Påtalejuristene i Follo, i Øst politidistrikt, er blant de som har fått medhold i tingretten for å bruke omvendt voldsalarm slik at forfulgte mennesker kan få være i fred.

Tekst og foto: Tore Letvik

Juristkontakt har i flere tidligere artikler satt søkelyset på personer som må leve på flukt i Norge fordi politi- og rettsapparat ikke har klart å stanse deres forfølgere. De forfulgte, som ofte er kvinner, må flytte fra hus og hjem for å unnslippe den som jager dem. På landsbasis er fortsatt færre enn ti gjerningsmenn idømt elektronisk kontroll, men nå fører økt bruk av omvendt voldsalarm til at flere forfølgere, eller såkalte stalkers, selv får føle på kroppen hvordan det er å være overvåket.

Til tross for et beskjedent antall dommer finnes allerede eksempler på at forfølgere vil måtte forlate sine hjem, fordi de er idømt å bære omvendt voldsalarm. Dette skjer når domfelte bor i det geografiske området retten definerer skal være trygg sone for fornærmede og som dermed er forbudt sone for domfelte. Hvis han befinner seg i sonen så går alarmen hos politiet. Dermed må forfølgeren pakke og reise hjemmefra.

Follo er blant de som går foran i bruken av elektronisk kontroll.

– Påtalemessig er dette fortsatt en form for nybrottsarbeid i møte med domstolene, men vi føler at dommerne møter våre begjæringer med interesse når vi nedlegger påstand om bruk av omvendt voldsalarm. Vi ser at det gir økt trygghet for fornærmede. I Øst politidistrikt kommer vi derfor til å fortsette å ha fokus på bruken av dette, sier Jens Elsebutangen til Juristkontakt.

Elsebutangen er leder for retts- og påtaleenheten i Follo og fungerende påtaleleder i Øst politidistrikt.

– Dette handler om flytte byrden fra fornærmede til domfelte, der den hører hjemme i disse sakene. Omvendt voldsalarm gjør at domfelte ikke kan oppsøke personen som kontaktforbudet skal beskytte uten at politiet alarmeres. Jeg kan bekrefte at dette allerede har fått til dels store konsekvenser for domfelte, sier Elsebutangen.

Lang voldshistorikk

Politiadvokat Hilde Bøch Høyer førte den første av Follo-sakene i retten. I denne saken medførte ikke dommen at domfelte måtte flytte hjemmefra, men han fikk sterke begrensninger i sin mulighet til å bevege seg. Forfølgeren er en mann i begynnelsen av 20-årene som er dømt for en rekke voldsepisoder og trusler mot sin eks-kjæreste.

Politiet i Follo prioriterer bruk av elektronisk kontroll for å stanse personforfølgelse. Fra venstre SARA-koordinator, politioverbetjent Hans Christian Dragvoll, politiadvokat Hilde Bøch Høyer, politifullmektig Daniel Sollie og fungerende påtaleleder i Øst politidistrikt, Jens Elsebutangen.

Han var blant annet domfelt for å ha drapstruet kvinnen ved at han kjørte nær autovernet i en hastighet som var så høy at kvinnen ikke våget å åpne døren, og dermed ikke kunne komme seg vekk. Mannen er også dømt for å ha truet med å skade familien og vennene hennes, for å ha bitt henne og slått henne, for å ha tatt kvelertak på henne og for å ha fremsatt flere ulike trusler mot henne. Han hadde også brutt kontaktforbundet han var ilagt.

I tillegg til å nedlegge påstand om fengselsstraff begjærte Bøch Høyer bruk av elektronisk kontroll, eller såkalt omvendt voldsalarm for å kunne sikre at kontaktforbudet ble overholdt, og fikk medhold i Follo tingrett tidligere i år.

Mannen fikk ett og et halvt år ubetinget fengsel, og i tillegg ett år betinget fengsel med to års prøvetid. Han ble idømt ett år elektronisk kontroll fra tidspunktet for prøveløslatelse. Mannen godtok dommen i sin helhet.

Må reise rundt hovedstaden

En person som er idømt elektronisk kontroll får påsatt en elektronisk fotlenke med innebygget GPS og GSM-sender. Hvis personen beveger seg inn i et geografisk område han ikke skal befinne seg i, får politiet alarm og rykker ut.

Det er domfeltes ansvar å lade enheten og å sørge for den har forhold som gjør at den får sendt signaler til mottakssentralen. I dommen blir det definert et område på et kart som personen skal holde seg unna.

– Vi lager en sone rundt stedet hvor fornærmede bor. Poenget er at sonen må være så vid at politiet rekker fram til fornærmede før gjerningsmannen gjør det, sier Bøch Høyer.

Kvinnen som ble forfulgt av eks-kjæresten bor i nærheten av Oslo. Domfeltes forbudt-sone måtte derfor dekke sentrale deler av hovedstaden.

– Den elektroniske kontrollen av ham er i bruk i dag, og det hele betyr jo en del planlegging for mannen som ikke kan ta buss eller tog til Oslo fra sitt hjemsted, for eksempel, sier Bøch Høyer som forteller at han kan ta Nesoddbåten, ferje fra Moss til Horten, eller kjøre rundt Oslo for å komme seg til andre siden av hovedstaden.

Bøch Høyer mener den omvendte voldsalarmen, som er en relativt stor fotlenke, ved sitt fysiske tilstedeværende, rundt foten – i seg selv bidrar til å gi domfelte en bevissthet rundt det han nå er utsatt for.

– Den minner nok om alvoret i situasjonen. Det er tross alt også en god del rundt det ansvaret domfelte har i form av å jevnlig sørge for at den er ladet og klar, sier Bøch Høyer.

I og med at det er domfeltes ansvar at alarmen er på «nett» begrenser det også personens bevegelsesfrihet utover den lokale begrensningen. Personen kan for eksempel ikke uten videre reise med fly, eller reise utenlands, uten at fotlenken mister kontakt med basen og alarmen går.

– Vi lager en sone rundt stedet hvor fornærmede bor. Poenget er at sonen må være så vid at politiet rekker fram til fornærmede før gjerningsmannen gjør det, sier Bøch Høyer.

Kan måtte forlate Askim

I en annen sak i Follo fikk påtalejuristene medhold i at en mann i slutten av 20-årene fra Askim ble ilagt fem måneder elektronisk kontroll. Dommen ble avsagt av Heggen og Frøland tingrett i juli. Mannen var dømt én gang tidligere for vold, drapstrusler og tre brudd på besøksforbud overfor sin eks-kone. Tingretten kom til at han brøt det på nytt da han på slutten av fjoråret tok kontakt med ekskona og deres to felles barn på torget i Askim. Tiltalte erkjente ikke straffeskyld fordi det var på offentlig sted og påberopte seg at han verken oppsøkte eller tok kontakt med fornærmede, men at han tok kontakt med barna og gikk rett til dem. Retten konkluderte med at besøksforbudet omfatter offentlig sted, at tiltalte hadde anledning til å unngå situasjonen og at han ropte til barna og påkalte deres oppmerksomhet på en måte som også måtte involvere eks-kona.

Politifullmektig Daniel Sollie førte saken i retten og fikk medhold av tingretten i at bruddet på besøksforbudet kvalifiserte til idømmelse av elektronisk kontroll i et stort geografisk område som også innbefatter området der domfelte bor, i Askim.

– Vold i nære relasjoner er et høyt prioritert område. Rettspraksis tilsier at omvendt voldsalarm har blitt brukt i de groveste voldssakene, men denne dommen viser at det er aktuelt også i flere saker, sier Sollie.

Overfor Juristkontakt kan Sollie fortelle hvilken enorm lettelse forfulgte kvinner gir uttrykk for når forfølger blir idømt elektronisk kontroll.

– Med en forhistorie preget av vold og trusler består hverdagen av en konstant frykt for å bli utsatt for gjerningspersonen, da fornærmede ofte ikke vet hvor han er. Frykten og usikkerheten består i at han kan befinne seg utenfor huset, han kan komme om natten, gjemme seg i buskene eller slå til når som helst. De føler seg aldri trygge. Når gjerningspersonen blir idømt elektronisk kontroll og påsatt omvendt voldsalarm gir fornærmede uttrykk for at de endelig kan føle trygghet da de plutselig vet at han ikke kan være i buskene, at han ikke kan stå utenfor huset, at han ikke kan angripe dem i neste øyeblikk. De kan plutselig føle sikkerhet der de er, fordi de vet at alarmen går hos politiet og at politiet rykker ut til fornærmede i det øyeblikket gjerningspersonen beveger seg inn den sonen han ikke har lov til å være, sier Sollie til Juristkontakt.

Da Juristkontakt gikk i trykken var det fortsatt usikkert om domfelte hadde innlevert en varslet ankebegjæring, og om avgjørelsen fra tingretten dermed blir rettskraftig eller ikke.

Påtalejuristene i Follo har reist påstand om elektronisk kontroll i fire enkeltstående saker. I to av sakene ble begjæringen avvist av retten. I den ene av disse har nye forhold oppstått, og politiet vil vurdere å nedlegge ny påstand om elektronisk kontroll.

Mann må flytte fra bygda

Også på Vestlandet er det avsagt en dom som gjør at en gjerningsmann må flytte som følge av å bli idømt elektronisk kontroll. For å gi trygghet til en familie avsa den lokale tingretten en dom som gjør at en 55-årig voldsdømt

mann ikke kan bevege seg innenfor et område på 784 kvadratkilometer. Retten fant dette nødvendig for å beskytte nabofamilien som også er mannens bror, svigerinne og nevø. I løpet av noen år er mannen blant annet domfelt for vold mot svigerinnen, for å ha truet broren med brekkjern og for å ha rasert familiens hus med traktor. I og med at mannen er dømt til å bære omvendt voldsalarm som forbyr ham å bevege seg i det store området blir 55-åringen nødt til å flytte fra bygda. Han anket dommen til Gulating lagmannsretten, men fikk sin anke nektet fremmet, melder Haugesunds Avis.

Mannens forsvarer Anne Kroken sier til Dagbladet at de nå vil gå gjennom dommen og vurdere om det er adgang til å anke dommen til Høyesterett.

– Det er forhold med bevisbedømmelsen vi er uenige i, men også reaksjonsfastsettelsen. Jeg mener at reaksjonene er urimelig tyngende. Han må i praksis flytte fra hjemstedet sitt der han kommer fra og har bodd i mange år. Han har ikke noen tilknytning til andre steder. Vi mener det finnes andre lovhjemler som heller kunne vært benyttet hvis man mener de fornærmede i saken trenger vern, sier hun.

Dommen, som han nå ikke får anke til lagmannsretten, er en dom på 2 år og tre måneder for å ha slått ned svigerinnen som han tok kontakt med da de møttes tilfeldig på et senter i bygda i august i fjor. Dommen inkluderer også vold mot politiet. Mannen er den første på Vestlandet som er dømt til å bære en såkalt omvendt voldsalarm, ifølge Haugesunds Avis.

– Som å leve i fengsel

Juristkontakts tidligere reportasjer om denne formen for personforfølgelse viste at den typiske stalker er en mann som begynner å forfølge sin tidligere kjæreste eller ektefelle etter at kvinnen bryter ut av forholdet. Kvinner og barn lever på skjult adresse i årevis for å slippe unna forfølgeren, mange i redsel for sitt liv, etter å ha blitt truet og trakassert i lang tid.

– Det er som å leve i fengsel, mens han som forfølger meg får gå fritt ute i samfunnet, sa en forfulgt kvinne til Juristkontakt.

Hun levde på såkalt kode 6, som innebærer at hun skal få beskyttelse av samfunnet fordi hun er reelt truet. Flere ofre og deres advokater som Juristkontakt har snakket med har ytret fortvilelse over at utøverne ikke blir stilt til ansvar, og dermed får muligheten til å fortsette å ødelegge ofrenes liv. I mer enn ti år har temaet vært oppe til samfunnsdebatt gang på gang, uten at de forfulgte har følt noen vesentlig bedring. Fra 1. februar 2013 fikk politiet adgang til å bruke omvendt voldsalarm på dømte forfølgere, men denne muligheten lå uanvendt helt fram til daværende Sør-Trøndelag politidistrikt fikk tingrettens medhold i en sak mot en mann som hadde forfulgt sin egen familie. Mannen fikk forbud mot å komme nærmere en sirkel rundt familien bolig med 100 meter i radius. Domfelte ble påsatt omvendt voldsalarm i oktober 2014, og klagde da på at den gnagde og var ubehagelig å ha på.

TEMA: *Vold og trusler i Norge*

Juristkontakt har i en serie reportasjer satt søkelyset på livet til mennesker som må leve i skjul på grunn av trusler og vold.

Juristkontakt 6/14

Juristkontakt 7/14

Juristkontakt 8/14

Juristkontakt 2/15

Juristkontakt 4/15

Juristkontakt 1/16

– Domstolene taper i Justis-Norges kamp om ressurser

Førstelagmann måtte rope kraftig varsku for å få flere dommere

«Per 1. januar 2017 vil Borgarting lagmannsrett ha minst åtte dommerårsverk mindre enn vi har hatt fra høsten 2014 til sommeren 2016; fem konstitusjoner og tre faste dommere, samt en utreder mindre. Det er dramatisk.»

Tekst og foto: Tore Letvik

Med disse sjeldent sterke ordene «ropte» førstelagmann i Borgarting lagmannsrett, Ola Dahl, et kraftig varsku i brev til Domstoladministrasjonen i slutten av august. Horisonten var så mørk at førstelagmannen så seg nødt til å søke om unntak fra tilsettingsstoppen og å be om nye faste embeter.

Domstoladministrasjonen reagerte raskt. Borgarting lagmannsrett fikk ikke gehør for ønsket om nye faste embeter, men det ble gitt unntak fra tilsettingsstoppen.

– Fire dommerstillinger er utlyst med søknadsfrist 10. oktober. Men tilsettingsprosessen tar tid, og dommerne er trolig ikke på plass før langt ut i 2017, sier Dahl som nå mener det er på høy tid å få et offentlig søkelys på domstolenes behov for ressurser i årene som kommer.

– Det er ingen tvil om at domstols-Norge har vært en taper i budsjettkampen over lang tid. Politi og kriminalomsorg får økte budsjetter, mens det i domstolene forventes kutt. Domstoladministrasjonen har en vanskelig kamp i sitt arbeide opp mot politiske og bevilgende myndigheter for å synliggjøre og få forståelse for domstolenes ressursbehov, sier sjefen for den største av landets lagmannsretter.

– I den politiske verden ser det ut til å være en manglende forståelse for det faktum at vi i domstolene har et veldig lite handlingsrom. I motsetning til politiet kan ikke vi henlegge saker, eller gjøre tilsvarende prioriteringer for å spare penger. Det finnes ingen lettvinte løsninger i domstolenes prosesser med å avvikle saker, sier Dahl.

Reddet av prosjekt i 2015

Per 1. Januar 2017 vil Borgarting lagmannsrett bestå av 60 faste dommere. Lagmannsretten klarte å holde beholdningen av antall saker i sjakk i 2015, blant annet gjennom et såkalt restansenedarbeidelsesprosjekt (RNP), ved hjelp av fem dommerkonstitusjoner. Men nå har situasjonen endret seg. Køen av saker øker igjen viser brevet som Juristkontakt fikk tilgang på gjennom begjæring om innsyn via offentlige journaler.

«I første halvår av 2016 har beholdningen av sivile anker over dom og før-

steinstanssaker økt med 50 saker til tross for at vi har hatt en fulltallig grunnbemanning og fem konstituerte i RNP. På meget kort tid er berammingshorisonten gått fra noe over syv måneder til over ett år. Videre har vi måttet utsette en rekke sivile ankesaker i høst for å få plass til fristsaker og andre prioriterte saker. Hovedårsaken er økt innkomst av sivile anker over dom, og at vi har mange lange tunge saker. Ingen av disse to tingene kan sies å være uventet. Som nevnt en rekke ganger tidligere er det tre hovedårsaker til at vi i en periode har greid å nedarbeide beholdningen; innkomsten av de sivile ankesaken flatet ut, innkomsten av lagrettesaker var uvanlig lav og RNP», skrev Dahl i brevet til Domstoladministrasjonen 30. august.

Til Juristkontakt kan han fortelle at arbeidsbelastningen for den enkelte dommer er stigende.

– Sakene vi får inn blir større og mer komplekse. Innføring av nødvendige kvalitetsreformer som studiepermisjonsordningen og kompetanseløpet for dommere fører naturligvis til at det blir færre dager i retten, Likevel er det en forventning om at vi skal avvikle flere saker per dommerårsverk enn tidligere, sier Dahl.

Digitalisering

Bruk av digitalisert aktorat, bruk av aktørportal og andre former for innføring av elektronisk effektivisering av driften gis økt fokus i domstolene. Digitalisering av saksbehandlingen er en nødvendig modernisering, og den digitaliseringsprosessen vi nå er inne i vil være en god drahjelp i domstolenes kontinuerlige arbeid med å bli mer effektive, mener Dahl.

– Det er min bestemte mening at lange saker, som Yara-saken, kan gjennomføres på merkbart kortere tid som følge av bruk av digitale dokumenter. Men de fleste saker pågår ikke så lenge, og den totale tidsbesparelsen vil derfor ikke bli så stor, sier Dahl til Juristkontakt.

Han mener dommerbehovet ikke vil reduseres som følge av økt bruk av data og elektronikk .

Førstelagmann Ola Dahl i Borgarting mener det blir vanskelig å komme utenom endringer i prosesslovgivningen dersom domstolene ikke får mer ressurser. – Slike reformer vil nesten alltid bli møtt med at de svekker rettsikkerheten, men det er en kamp politikerne må tørre å ta og ikke domstolene, sier han.

– Vi kan ikke se at digitale domstoler eller andre effektiviseringstiltak innenfor nærende prosesslovgivning vil kunne få særlig betydning for dommerbehovet i Borgarting i hvert fall ikke på kort sikt, og på litt lengre sikt er det grunn til å tro at økt innkomst vil opprettholde dommerbehovet. Borgarting vil uansett i årene fremover miste dommere ved naturlig avgang, skriver Dahl i brevet til DA. I følge førstelagmannen vil én dommer gå av for aldersgrensen i 2017, tre i 2018 og fem i 2019.

Ola Dahl mener hensynet til rettssikkerheten bør få politikerne til å sikre ressurser til opprettholdelse av en forsvarlig drift av domstolene.

– Ingen vil gå på kompromiss med rettssikkerheten. Men dersom domstolene ikke får mer ressurser, er det vanskelig å se noen annen vei enn at det må gjennomføres endringer i prosesslovgivningen. Som eksempel kunne en tenke seg en lovendring som gjorde det mulig for lagmannsretten å avgjøre flere sivile anker uten at man gjennomførte ankeforhandling. Slike reformer vil nesten alltid bli møtt med at de svekker rettsikkerheten, men det er en kamp politikerne må tørre å ta og ikke domstolene. Domstolene og dommerne forvalter rettssikkerhet. Av hensyn til domstolenes tillit bør derfor ikke domstolene være de som fronter slike endringsforslag, sier Dahl.

> ***Dersom domstolene ikke får mer ressurser, er det vanskelig å se noen annen vei enn at det må gjennomføres endringer i prosesslovgivningen***

Flere spørreundersøkelser de siste årene viser at befolkningen har svært høyt tillit til domstolene. I 2006 viste en undersøkelse gjennomført av TNS Gallup på oppdrag fra Domstoladministrasjonen blant domstolenes viktigste interessentgrupper og egne ansatte at 91 prosent av de spurte mente at man kan ha tillit til domstolene. Interessentgruppene omfattet parter, vitner, brukere av tinglysing, journalister, publikum, sakkyndige, advokater og påtalemyndigheten. I alt 2512 personer svarte på undersøkelsen. Rettssikkerhet var ordet som hyppigst ble brukt når deltakerne i undersøkelsen ble bedt om å beskrive domstolene med ett ord.

Tendensen var tilnærmet like god i en spørreundersøkelse, den såkalte tiltroundersøkelsen, som ble utført av Ipsos/MMI i 2014. Da svarte nær ni av ti at de har svært stor eller ganske stor tiltro til domstolene.

Norge vertskap for INC 2017

Ønsker velkommen til internasjonal forhandlingskonkurranse i Norge

Neste år er Norge vertskap for INC 2017 – den store internasjonale forhandlingskonkurransen som samler deltakere fra hele verden.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Det er evnen til å forhandle som står på dagsorden når jusstudenter fra hele verden møtes i den internasjonale forhandlingskonkurransen International Negotiation Competition (INC), i Oslo fra 26. juni til 1. juli neste år. Konkurransen, som har vært arrangert siden 1998, setter fokus på forhandlingsteknikk i forbindelse med internasjonale transaksjoner og tvister.

Den anerkjente konkurransen har stor internasjonal deltagelse – med lag av jusstudenter fra blant annet Australia, Canada, Danmark, England, Wales, Hong Kong, India, Irland, Japan, New Zealand, Nord-Irland, Puerto Rico, Russland, Skottland, Singapore, Sør-Korea og USA.

Deltakerne i den internasjonale finalen er de lagene som har gått av med seieren i foregående nasjonale forhandlingskonkurranser. I Norge er det studentene ved de juridiske fakulteter i Oslo, Bergen og Tromsø som i forkant konkurrerer nasjonalt – dette arrangeres av The European Law Students Association Norge (ELSA Norge).

Vinnerlaget fra den nasjonale finalen går deretter til den internasjonale konkurransen INC. De siste årene har denne finalen blitt arrangert i Sør-Korea, Irland og Sveits. Og neste år altså Oslo og Norge.

Juristforbundet er en av samarbeidspartnerne ved arrangementet, sammen med ELSA, JUS, UiO og Dispute Resolution Forum (Forum for tvisteløsning), og bidrar blant annet med coaching av de norske deltakerne i forkant av den internasjonale finalen.

– Det har pleid å delta rundt 25 land i den internasjonale konkurransen. Neste år håper vi å få med enda flere, også fra de nordiske og baltiske land. Vi skal løfte konkurransen videre, sier Roar Thun Wægger og Michael Rummelhoff, advokater i Juristforbundet og prosjektledere for INC 2017.

– I tilknytning til selve konkurransen skal det avholdes flere Masterclass, foredrag hvor eksperter fra hele verden snakker om forhandlinger og forhandlingsteknikk. Dette vil være åpent også for andre enn deltakerne i konkurransen. Vi jobber nå med Juristenes Utdanningssenter (JUS) for å videreutvikle dette, forteller Wægger og Rummelhof.

ELSA Norge legger vekt på at forhandlingsfaget bør løftes.

– Muligheten for å opparbeide seg egenskaper og erfaring innenfor forhandlingsteknikk eksisterer i alt for liten grad i løpet av jusstudiene. Dette er synd, ettersom tilbakemeldinger fra advokater tyder på at et fåtall av juridiske konflikter ender i retten, og at forhandlinger er en dominerende del av hverdagen som jurist eller advokat. Vi vil hjelpe til med å bringe denne kompetansen og muligheten til norske jusstudenter, skriver ELSA om bakgrunnen for engasjementet.

Erfaringsbasert læring

At denne kompetansen er viktig, er noe professor Sverre Blandhol ved UiO stiller seg bak. Blandhol er leder av forskergruppen for tvisteløsning ved Det juridiske fakultet i Oslo (Forum for tvisteløsning) og satt også i dommerpanelet under ELSAs nasjonale forhandlingskonkurranse tidligere i år. Han beskriver det som en stor begivenhet at den internasjonale forhandlingskonkurransen holdes for første gang i Norge sommeren 2017.

– Hver dag deltar tusenvis av norske jurister i forhandlinger, enten det er ved frokostbordet, i forhandlingsmøter på arbeidsplassen eller ved kontraktsforhandlinger og tvisteløsning i næringslivet. De fleste av disse forhandlingene kunne vært ført mer effektivt og med bedre resultater dersom flere jurister hadde lært seg grunnleggende forhandlingsteknikk. Vi forhaster oss med løsninger, tviholder på posisjoner, gir etter for maktbruk, og kaster bort tid og krefter på forhandlinger som kanskje aldri kan føre til noe, sier Blandhol.

Han forteller at forskning viser at de færreste av oss er gode forhandlere.

De ønsker velkommen til INC 2017: f.v. Magne Skram Hegerberg (generalsekretær Juristforbundet), Sverre Blandhol (professor og leder Forum for tvisteløsning), Dag Michalsen (dekan ved UiO), Torbjørn Buer (direktør i Juristenes utdanningssenter – JUS), Michael Rummelhoff (advokatfullmektig i Juristforbundet / prosjektleder INC 2017) og Oda Rønning Eriksen (president ELSA Norge). Samarbeidspartnerne sitter her i Gamle festsal på UiO, hvor Masterclass forelesningene vil finne sted. (Foto: André Clemetsen)

– Alle kan bli bedre med trening. Erfaringsbasert læring er den beste undervisningsmetoden. Forhandlingskonkurranser synliggjør forhandlinger som fag. Forhandlingskonkurranser gir jusstudenter mulighet til å lære grunnleggende forhandlingsteknikk og prøve ut faglige ferdigheter i krevende rollespill. De viser oss hvor spennende og viktige forhandlinger kan være.

Blandhol sier forhandlingsfaget nå er i vinden.

– Det juridiske fakultet har igangsatt forskning, formidling og undervisning. Juristenes Utdanningssenter tilbyr en rekke kurs i forhandlinger og konflikthåndtering og har utviklet en ny meklerutdannelse i samarbeid med Advokatforeningen. Den internasjonale forhandlingskonkurransen gir økt oppmerksomhet om forhandlingsfaget og kan bidra til å styrke denne positive trenden, sier Blandhol, som håper å se mange interesserte i juli neste år.

Fjerdeplass i Sveits

I årets internasjonale konkurranse, som foregikk i Sveits, kom jusstudentene Pauline Helle og Turid Oma på en sterk fjerdeplass blant 26 lag. I forrige utgave av Juristkontakt skrev de to om hvilke erfaringer og opplevelser konkurransen hadde gitt dem.

– Vi har i løpet av våren deltatt i tre forhandlingskonkurranser, først i Oslo, så nasjonalt og til slutt internasjonalt i Sveits der vi kom på 4. plass. Dette har involvert en god dose selvrefleksjon, ubehag og latter. Til sammen har vi lagt ned rundt 100 timers arbeid og mottatt 30 timers coaching. Fra starten til slutten av konkurransen har vi endret oss betydelig som forhandlere, skrev de.

I alle trinn av konkurransen ble de tildelt et fiktivt saksforhold der de skulle representere en av partene. I de ulike rollespillene representert de alt fra en kinesisk multimilliardær som ville kjøpe et tysk fotballag og kakaobønder fra Bolivia til et multinasjonalt medieselskap som ville lage nytt TV konsept.

– Noe vi virkelig har tatt til oss er at man må ikke kunne alt det tekniske for å være en god forhandler, du må forstå klientens interesser – og det er mye vanskeligere enn man skulle tro.

De tok også med seg kunnskap om viktigheten av å lytte.

– Det var ikke før vi var i Sveits at vi faktisk forsto hva dette rådet innebar. Å virkelig lytte handler om å høre hva den andre sier uten egen agenda enn å ta imot informasjonen og forstå hva den andre mener. Det var noe av det mest krevende og ubehagelige vi har gjort, men som det hjalp.

De forteller også om økt kunnskap om viktigheten av å forstå motpartens syn, hvor man skal ankre et krav og mye annet.

– Konkurransen er veldig spennende å følge. Man kan se kulturforskjeller i forhandlingene og oppgavene har et internasjonalt aspekt, sier Roar Thun Wægger og Michael Rummelhoff i Juristforbundet – som coachet de norske deltakerne i forkant av konkurransen i Sveits.

Men neste år er det altså i Oslo det skjer.

– Dette kan bidra til å løfte interessen for forhandlingsfaget enda høyere blant både jurister og jusstudenter, sier de.

Barneranernes liv

Hva var det egentlig som skjedde våren 2013 da barn ranet barn i Groruddalen i Oslo? Hvordan tenkte barneranerne? Hvordan oppfattet de å bli tiltalt og stilt for retten? Hvilket liv levde de? Nå kommer filmen «Barneraneren» som skildrer ungdomsmiljøet.

Tekst: Tore Letvik

- 15-åringer levde i en hverdag preget av hard indre justis
- Unge i gigantsak i tingretten uten å forstå rettsprosessen

festet til film

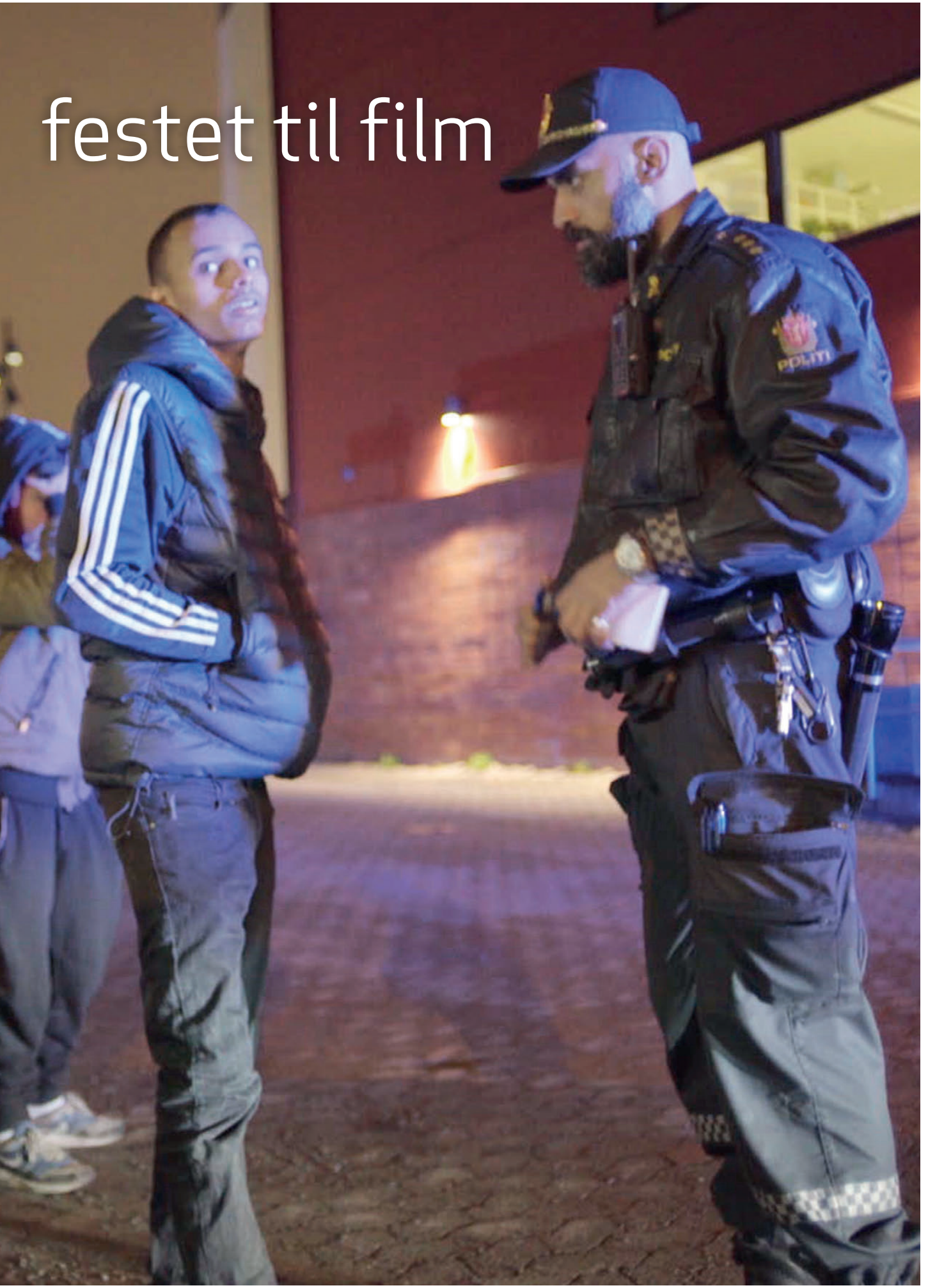

Filmen har premiere på kino 21. oktober og følger tre av karakterene fra den såkalte barneranersaken, med fokus på hovedpersonen Noah (15). Han var en av 19 ungdommer som ble tiltalt for 25 grove ran av andre unge i Groruddalen. 12 av de tiltalte var under 18 år.

Det er regissør Jon Haukeland som har fulgt guttene etter at han ble kjent med noen av de tiltalte høsten 2013.

– På den tiden flommet mediene over av massiv kritikk rettet mot dem og deres foreldre fra høytstående politikere og andre samfunnstopper. Ungdommene ønsket å fortelle sin versjon av saken, og jeg mente det var riktig at samfunnet kunne få noe mer innsikt i de personene som var med i det media kalte «barneranersaken», sier Haukeland til Juristkontakt.

I tillegg til å skildre det aktuelle ungdomsmiljøet håper han også filmen vil skape en debatt om hvordan samfunnet på best mulig måte bør ta seg av kriminell ungdom i gjengmiljøer.

Brutaliteten som rammet de som ble ranet kom klart og tydelig fram både før, under og etter rettssaken. Ofrene var i alderen 9-19 år. En egen innsatsgruppe mot barneranerne ble etablert ved Stovner politistasjon våren 2013, noe som bidro til at de fleste sakene ble raskt oppklart.

Ved ett av ranene det brukt et såkalt «knokejern» – eller slåsshanske – til å true med. Andre opplevde å ha blitt holdt, sparket og slått og verbalt truet på livet. En 13-åring fikk et kne i brystet og ble tatt kvelertak på før han ble fraranet sin mobil. Det var da også hovedsakelig mobiltelefoner som ble fraranet de unge, og som oftest opptrådte de tiltalte i mindre eller større grupper, slik at de var en gjeng ranere mot enslige eller noen få ofre. En niåring ble slengt i bakken i en undergang av to ranere. Da den lille gutten lå nede, plukket ranerne mobiltelefonen fra ham.

Film på innsiden

Rettssaken mot de 19 tiltalte barneranere pågikk i seks uker i Oslo tingrett

Kravet som ble stilt Noah av oppfølgingsteamet, om at han ikke fikk lov å være med barndomsvennene sine, ble umulig for ham å følge, sier regissøren.

høsten 2013. To av de eldste og mest aktive barneranerne, på 18 og 19 år, ble dømt til fengselsstraffer på henholdsvis ett år og seks måneder, og ett år. Fire av de tiltalte ble helt frikjent. Enkelte av de domfelte fikk samfunnsstraff.

Alle de tiltalte fikk tilbud av politiet om å delta i oppfølgingsteam, men Noah var den eneste som takket ja. Noah, som filmen følger, ble frifunnet for flere punkter i tiltalen, men dømt til 120 dager betinget fengsel for å ha ranet en gutt sammen med tre andre.

Juristkontakt har fått se en tidlig versjon av filmen, som er en såkalt hybridfilm med blanding av dokumentar og fiksjon. Filmen gir en følelse av nærhet og «tett-på-skildring. En av scenene som skildres er hendelsen som førte til at 15-år gamle Noah ble kjent skyldig, og viser kynismen og justisen som rådet blant ungdommene. En av de eldre gjengledere ga beskjed til Noah og en annen av gjengmedlemmene om å ta med seg en gutt de kjente til et avtalt sted. Så skulle gjengleder komme og tilsynelatende rane alle tre. Det var bare den felles og intetanende bekjente som trodde han var med venner, som mistet sin mobiltelefon. Noah og den andre som deltok i det avtalte spillet skulle få igjen sine mobiltelefoner.

Haukeland forteller at offeret var med på rekonstruksjonen av den aktuelle scenen samen med Noah i filmen.

– Det var en spesiell dag når offer og overgriper gjorde handlingene i situasjonen på nytt, men denne gangen for filmen, sier regissøren.

Frykten rådet

Regissør Haukeland fulgte rettssaken mot de 19 tiltalte barneranerne i Oslo tingrett høsten 2013.

– Etter mitt syn skaper en så stor rettssak med så mange tiltalte ungdommer, ikke den rettsfølelsen man skulle ønske. De var mer redde for å si noe som kunne få konsekvenser i gjengen enn å fortelle sannheten om hva de hadde gjort og ikke gjort. Det handlet om hvem som har sagt hva, og hvem får bank nå, sier Haukeland.

Han forteller at flere av ungdommene i ettertid forteller at de var tiltalt i saker de ikke hadde vært med på.

– Ved å stille alle for retten samtidig ble det enormt intensivt. I det tilfellet som Noah ble dømt for, kunne det vært et spørsmål om han følte seg presset til å være med. I stedet sa han at han hadde en skyld i det. Hans forsvarer prosederte imidlertid på at han var presset inn i situasjonen og hadde lite annet å velge, sier Haukeland som har jobbet med ungdommer på film i over 20 år.

I 1997 var han med på å starte produksjonsselskapet Medieoperatørene. Han har regissert flere dokumentarfilmer og serier for tv og kino. I 2005 fikk

Noah (t.h.) var en av 19 ungdommer som ble tiltalt for 25 grove ran av andre unge i Groruddalen. Her sammen med regissør Jon Haukeland.

han regjeringens menneskerettighetspris for kinodokumentaren «Mannen som elsket Haugesund». Han vant Amanda for sin dokumentar «Reunion – ti år etter krigen», som er en dokumentar om møtet mellom en gruppe albanere og serbere fra Kosovo, før og etter krigen.

Etter å ha fulgt barneranssaken, og etter sin kontakt med miljøet under produksjonen av filmen «Barneraneren», stiller Haukeland spørsmålet om samfunnet bør gjøre mer for å ivareta ungdom som havner i en kriminell løpebane.

– Jeg stiller meg blant annet spørsmålet om hvorfor ikke Norge har egne ungdomsdomstoler. Gjennom rettssaken mot barneranerne var det tydelig at det ble kjørt tilnærmet samme prosess for barn som for voksne, sier regissøren som har ventet med å slippe filmen til Noah, og de øvrige, har fylt 18 år. Han, og de to andre hovedpersonene i filmen er blant de som spiller seg selv, andre karakterer i filmen spilles av skuespillere. Da den 15 år gamle Noah ble tiltalt i 2013 fikk han tilbud om å delta i et prosjekt med oppfølgingsteam som et alternativ til fengselsstraff, etter en modell som i dag tilsvarer ungdomsstraff.

Kontrakten med politiet innebærer streng sosial kontroll, og at han må flytte bort fra vennene i drabantbyen, til et nytt miljø i Bærum. Samtidig oppstår et dramatisk personlig dilemma som handler om hvorvidt han føler at han skal redde seg selv og svikte barndomsvennene Tim og Hachim.

Indre justis

– Han opplevde at oppfølgingsteamet tok stadig mer kontroll over livet hans, og at han måtte underlegge seg en egen autoritet som ikke alltid harmonerer med hans egen oppfatning av hva som var bra for ham. Kravet som ble stilt, om at han ikke fikk lov å være med barndomsvennene sine, som også var tiltalt, ble umulig for ham å følge. Han følte at han måtte hjelpe dem i en vanskelig tid. Filmen forteller også om den indre justisen som eksisterer mellom ungdommene. Et rettssystem som er så hardt at det egentlig styrer de valg ungdommene gjør, i større grad enn oppfølgingsteamet. Dette er to systemer som lever side om side i et parallelt univers. Noah strever med å finne en balanse mellom disse to sterke kreftene samtidig som han jo også skal vokse opp og finne seg selv. Derfor havner han i en identitetskrise når han må flytte til sin far i Bærum, sier Haukeland.

Han mener filmens skildring av den strenge kontrollen som ungdom i oppfølgingsteam må underkaste seg også vil kunne medføre en debatt om ungdomsstraff, som ble innført i Norge i 2014.

– Ungdomsstraff krever veldig mye av systemet og jeg er usikker på om systemet egentlig stiller opp med det de lover, sier Haukeland.

Han er full av lovord over den hjelp han har fått underveis av både politi og Konfliktråd.

– Spesielt vil jeg bemerke samarbeidet med Stovner politistasjon. Jeg er imponert over den åpenheten jeg ble møtt med og den hjelpen jeg fikk, sier Haukeland.

Filmen er finansiert av Filminstituttet, Norges Røde Kors og Fritt Ord.

– Jeg stiller meg blant annet spørsmålet om hvorfor ikke Norge har egne ungdomsdomstoler, sier Jon Haukeland.

Økt press på velferdsstaten

Ordstyrer Terje Svabø ledet debatten om velferdsstaten på Arendalsuka i midten av august. Fra venstre: Venstreleder Trine Skei Grande, Stortingsrepresentant for Høyre, Stefan Heggelund, Arbeiderpartiets partisekretær Kjersti Stenseng, president i Nordisk Råd, Henrik Dam Kristensen, og konstituert leder i Akademikerne Marit Hermansen.

Den nordiske velferdsmodellen er under press. Nivået på skattetrykket og deltagelsen i arbeidslivet blir avgjørende. Professor Kalle Moene mener at tiden nå er inne for store reformer.

Tekst: Caroline Svendsen

Professor Kalle Moene ved Økonomisk Institutt ved Universitetet i Oslo mener at tiden nå er inne for store reformer både i velferdsstaten og organisasjonsmessig. Moene leder også senteret for fremragende forskning på den nordiske velferdsmodellen og kjenner derfor problemstillingen godt. Han var en av debattantene under arrangementet: Vil den nordiske modellen overleve arbeidsledighet, delingsøkonomi og masseinnvandring, under Arendalsuka i midten av august.

– Jeg er litt usikker på om spørsmålet er helt riktig stilt, for det er ikke modellen i seg selv som skal overleve, men modellens resultater i en eller annen form, ikke først og fremst akkurat slik vi gjør det nå, men slik vi ønsker at verdiene skal være og noen av resultatene skal bli, sier han.

Moene minner om at den nordiske velferdsmodellen hele tiden har utviklet seg og blitt justert til nye utfordringer, men mange av resultatene har likevel bestått.

Dagens største utfordring for velferdsmodellen er kanskje at for mange står utenfor arbeidslivet og dermed trenger sosiale ytelser fra staten. I fjor kom over 30.000 flyktninger til Norge på flukt fra krig og katastrofer og allerede nå er det klart at mange av disse vil bli værende i Norge. Forskning viser samtidig at innvandrere har en lavere arbeidsdeltagelse enn andre befolkningsgrupper og har færre aktive arbeidsår.

– Vi må få ordninger der innvandringer integreres. Vi må innlemme folk, påpeker Moene.

Et voksende antall eldre vil også ventelig trenge mer helsehjelp og dermed kunne belaste velferdsstaten fremover, men bildet er sammensatt for samtidig utvikles mer velferdsteknologi. Det ventes å kunne gjøre eldre som trenger hjelp mer selvhjulpne. Og staten har tatt noen grep, blant annet ved å innføre en stor pensjonsreform for noen år siden og å sørge for at det er mulig for dem som ønsker det å jobbe frem til de er 72 år. Alt dette forventes å bidra med mer skatteinntekter til staten.

Regjeringen har også gjort en oppmykning av arbeidsmiljøloven der hovedformålet er å gjøre det enklere å ansette midlertidig slik at de som står utenfor arbeidslivet kan få en sjanse til å komme inn. Men da må både politikere og næringslivet samarbeide.

Moenes oppfatning er at en del av problemene velferdssystemet står overfor løses hvis vi er villige til å betale mer skatt.

– Det er en invitasjon til å forenkle mange skatteordninger og å se på om det skal innføres en basislønn for alle, mener han.

Høyteknologisk arbeidsmarked

En barriere som kan gjøre det mer vanskelig å få innpass i det norske arbeidslivet er at arbeidsmarkedet i Norge er høyteknologisk og at det er vanskelig å innlemme mennesker med lav utdannelse. I tillegg er en del jobber er i ferd med å bli helautomatiserte.

President i nordisk råd, Henrik Dam Kristensen, mener nøkkelen til å bevare velferdsstaten er mer integrering. De nordiske landene har mange av de samme utfordringene når det gjelder å bevare velferdsstaten fremover. (Foto Jakob Horn)

> *Det er ikke modellen i seg selv som skal overleve, men modellens resultater i en eller annen form*

Henrik Dam Kristensen, nåværende president i Nordisk Råd, har en lang karriere bak seg som dansk politiker for Socialdemokraterne og hadde sist posten som arbeidsminister i Danmark fra 2014 til 2015. Den danske velferdsstaten møter på mange av de samme utfordringene som i Norge. Han mener, i likhet med Kalle Moene, at nøkkelen til å bevare den nordiske velferdsmodellen er at innvandrere kommer raskere ut i arbeidsmarkedet.

– Vi har en tendens til å gjøre de innvandrere som kommer til klienter. I stedet bør vi gi dem en sjanse til å lære språket ute på arbeidsplassen, og vi må gi dem en reell kompetanseavklaring snarest mulig, påpeker Dam Kristensen.

Når det blir færre jobber i det ordinære arbeidslivet dukker gjerne

Økonomiprofessor Kalle Moene vil ha oss til å betale mer skatt for at den fremtidige velferdsstaten skal være bærekraftig. (Foto: Akademikerne)

andre måter å organisere arbeidslivet opp. De siste årene har den såkalte delingsøkonomien bredt om seg, og selskaper som Airbnb som tilrettelegger for at private skal leie ut boliger i konkurranse med hotellene ,og biltjenesten Uber som har tatt opp kampen med drosjenæringen, er kjente eksempler også i Norge. Delingsøkonomien gjør terskelen for å bli en del av arbeidslivet mye lavere, men utfordringen kan være å kontrollere at skatt og avgifter betales av disse nye selskapene.

– Delingsøkonomi er markeder i ny form så lenge de betaler skatt, og slike selskap har lavere transaksjonskostnader, forklarer Kalle Moene.

Samtidig minner Henrik Dam Kristensen om at den nordiske velferdsmodellen har vært gjennom mange kriser før og har vist seg å være overraskende tilpasningsdyktig.

– Den nordiske velferdsmodellen dyrker fellesskapet og viljen til solidaritet og kombinerer det med et høyt skattetrykk, sier han.

Den nye hovedtariffavtalen i staten møter motstand og treghet

– Mange etater motsetter seg endringene

I vår ble det fremforhandlet en ny hovedtariffavtale i staten – med en egen avtale for Akademikerne og arbeidsgiver. Men Sverre Bromander, leder for Juristforbundet-Stat, sier det tar overraskende lang tid for arbeidsgiversiden å forholde seg til den endrede virkeligheten.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

– Selv om det er gått ut et brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, opplever vi at mange statlige etater motsetter seg endringene, enten bevisst eller de er svært trege med implementeringen. Jeg kan vanskelig forestille meg at en arbeidsgiver hadde hatt forståelse for en arbeidstaker som ikke aksepterte klare instrukser fra overordnede, eller som godtok at arbeidstakere brukte månedsvis på å omstille seg dersom arbeidsgiver sendte ut en ny instruks om hvordan et område skulle håndteres, sier Sverre Bromander, leder for Juristforbundet-Stat.

Den nye tariffavtalen har Akademikerne, som Juristforbundet er tilsluttet, kjempet hardt for helt siden opprettelsen av hovedsammenslutningen. Det har vært grunnleggende politikk for Akademikerne at lønnsdannelsen for deres medlemmer skal skje lokalt – og denne våren ble det altså gjennomslag for å legge til rette for dette.

«Den nye avtalen innebærer at lønnsdannelsen i staten flyttes fra det nasjonale, sentrale nivået til det lokale virksomhetsnivået. Dette innebærer at lokale arbeidsgivere og tillitsvalgte kan skreddersy lønns- og personalpolitikken til virksomhetenes behov», jublet Akademikerne da avtalen var fremforhandlet i mai.

FAFO-forsker Bård Jordfald beskrev overfor Ukeavisen Ledelse avtalen som noe som kan bli den største omveltningene i lønnssystemet siden begynnelsen av nittitallet.

– Det har nok også overrasket en del medlemmer at dette var politikken og målsettingen til den hovedsammenslutningen, og dermed også det forbundet, de var medlemmer av. Det tror jeg gjelder alle Akademikerforbundene, sier Bromander til Juristkontakt.

De øvrige hovedsammenslutningene – Unio, LO og YS – har fortsatt med en felles tariffavtale med staten.

– Størrelsen på oppgjøret ble likt i begge tariffavtalene, men en langt større del av lønnsmassen er avsatt til lokal fordeling for Akademikerne enn for de andre hovedsammenslutningene. En ny og egen hovedtariffavtale, med egne lønnsoppgjør, er nytt for alle. Og det er like nytt for arbeidsgiver som for tillitsvalgt, så en del avklaringer må fortsatt gjøres. En sentral begrunnelse for avtalen er at det skal skape en mulighet for staten til å hente igjen det økende gapet som over lang tid har utviklet seg mot privat sektor for den delen av arbeidsstokken med høyest utdanning, det er en del av moderniseringen av offentlig sektor. Av erfaring vet vi at de med høy utdannelse, akademikerne, har vært den store taperen når lønn har vært delt ut som sentrale tillegg. Og så må vi alle være innforstått med at det ikke gjøres over ett enkelt lønnsoppgjør. Det nye lønnssystemet vil virke over tid, og all erfaring fra kommunesektoren tilsier at dette vil slå svært positivt ut for våre medlemmer, sier han.

Sentralt og lokalt

Bromander sier det nå er noen områder hvor det er viktig at de tillitsvalgte er ekstra påpasselige.

– Det er områder hvor arbeidsgivere ikke etterlever det nye regimet de er blitt en del av, og som de har fått instrukser om å gjøre. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt ut et brev til alle statlige etater hvor de har lagt instrukser og føringer til de statlige etatene. Dette brevet kan gi oss mye drahjelp når det gjelder å implementere den nye hovedtariffavtalen lokalt.

Han forteller om «overraskende mye motstand fra ulike arbeidsgivere» til å etterleve både den nye hovedtariffavtalen og ikke minst de føringene som er sendt ut av KMD.

– Det er overraskende og skuffende at arbeidsgiver ikke har større endringsvilje og -evne, og ikke minst viser det mangel på lojalitet til sine overordnede. KMD sine instrukser og føringer vil også i stor grad avhjelpe en

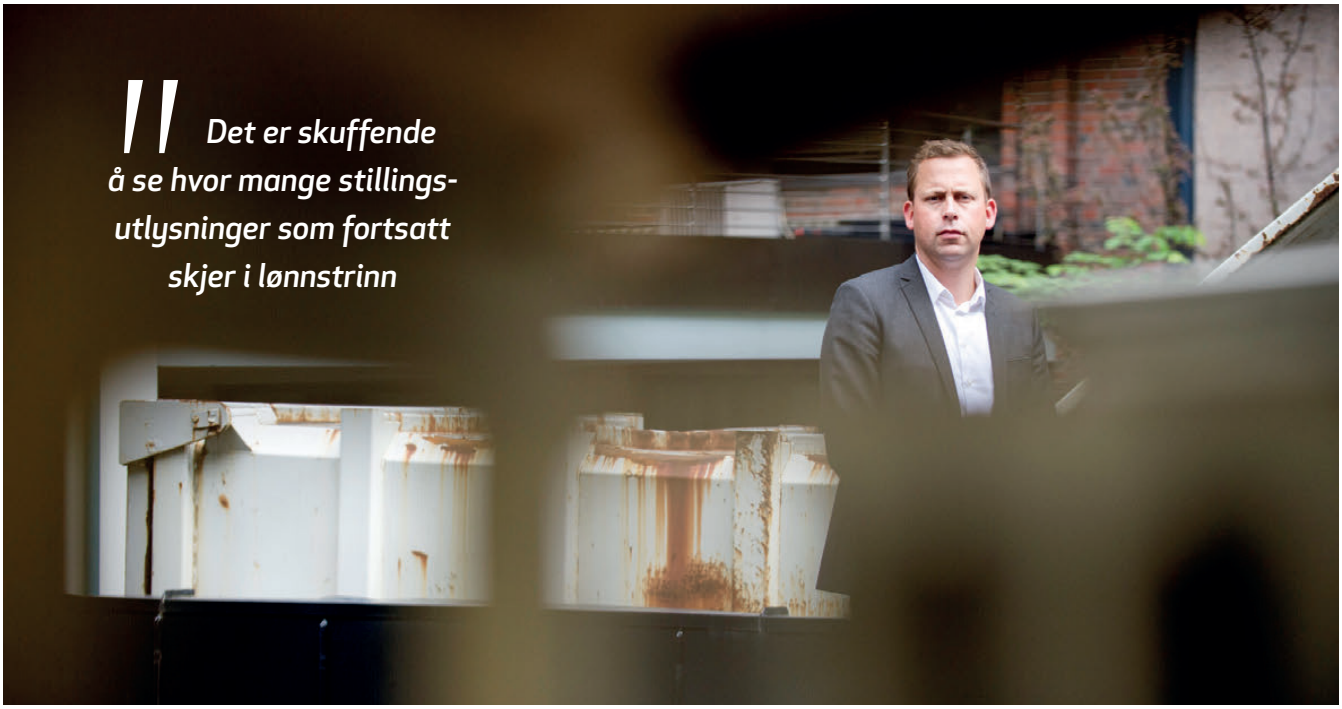

– Det er overraskende og skuffende at arbeidsgiver ikke har større endringsvilje og -evne, og ikke minst viser det mangel på lojalitet til sine overordnede, sier Sverre Bromander, leder for Juristforbundet-Stat.

del av usikkerheten og uroen ved to nye hovedtariffavtaler. Og ikke minst ivareta det grunnleggende prinsipp om lik lønn for likt arbeid og likelønn mellom kjønnene, sier han.

– Forhandlingsfullmakten ble trukket tilbake fra ytre etat og inn sentralt flere steder med den nye hovedtariffavtalen. Vi antar at forhandlingsfullmakten vil bli delegert ut mange steder, mange steder har den allerede blitt det, forteller JF-Stat lederen.

Begrunnelsen for å inndra fullmakten var ifølge Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD):

«Hensikten er å gi partene på virksomhetsnivået ansvaret for gjennomføringen av lokale forhandlinger for hele virksomheten/etaten, og mulighet til å se hele etaten/virksomheten under ett. Dette muliggjør også felles lokal lønnspolitikk for hele virksomheten, samtidig som virksomheten i større grad enn i dag kan nytte lønn som virkemiddel og verktøy for å oppnå resultater og utvikle hele organisasjonen.»

– Statens lønns- og forhandlingssystem forutsetter en lokal lønnspolitikk. Dette innebærer at partene lokalt skal søke å komme fram til en lokal omforent lønnspolitikk om hvordan lønnssystemet skal brukes og hvilke lønnsmessige tiltak som er nødvendige for å nå virksomhetens mål. Når KMD her bruker betegnelsen «lokal», er det for å poengtere at det ikke er på hovedsammensluningsnivå/departementsnivå. Lokale forhandlinger her er altså mellom direktorat eller annen sentral enhet og fagforeningene sentralt etter KMDs terminologi. Dette må bety at etaten må få en sentral enhetlig og helhetlig lønnspolitikk for hele etaten, og eventuelt en utfyllende en på distriktsnivå, sier Bromander

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har uttalt at:

«Utgangspunktet er at den omforente lokale lønnspolitikken gjelder for hele etaten/virksomheten. I slike tilfeller vil det være naturlig at det er tillitsvalgte som representerer hele virksomheten som deltar i arbeidet, […] Selv om en har en felles lokal lønnspolitikk på etats- /virksomhetsnivå, er det ikke noe i veien for at partene på driftsenhetsnivå foretar tilpasninger dersom det er nødvendig for å ivareta behov på driftsenhetsnivået. Partene på etats- /virksomhetsnivå bør søke å angi hva som kan reguleres nærmere på driftsenhetsnivå i den overordnede lønnspolitikken.»

– En sentral lønnspolitikk vil etter vår oppfatning være et viktig og godt virkemiddel for å adressere ulike forhold, samtidig som det åpnes, og anbefales, å ha en supplerende lokal lønnspolitikk, sier Bromander.

Lønnstrinn ut

I den nye avtalen skal lønnstrinn fases ut, og skal ikke lenger brukes som betegnelse på lønnsnivå.

– Det sentrale nå er hva lønnen utgjør i kroner, ikke i lønnstrinn. Lønnstabellene i de to avtalene er ulike fordi en større andel av den disponible økonomiske rammen er avsatt til lokale forhandlinger i avtalen med Akademikerne enn i avtalen med LO Stat, Unio og YS Stat, forklarer Bromander.

Etter avtalen med Akademikerne skal det føres lokale forhandlinger innenfor en økonomisk ramme på 2,3 prosent av lønnsmassen for Akademikernes medlemmer, mens det etter avtalen med LO Stat, Unio og YS Stat skal føres lokale forhandlinger innenfor en økonomisk ramme på 1,5 pro-

sent av lønnsmassen for medlemmer i LO Stat, Unio, YS Stat og uorganiserte.

– For å hindre uønskede forskjeller, har KMD derfor bestemt at lønnstrinn ikke lenger bør benyttes i stillingsutlysninger mv. Dette vil få konsekvenser for den lokale lønnspolitikken dersom den inneholder bestemmelser om minstelønn og/eller lønnsspenn for ulike stillingsgrupper. Her er den klare hovedregelen nå at en skal angi lønn i kroner, og ikke i lønnstrinn. Kunngjøring av ledige stillinger og ved utarbeidelse av lønnstilbud skal også som den klare hovedregel angis i kroner, og ikke i lønnstrinn. Lokale parter kan benytte både lønnstrinn og/eller kronetillegg som virkemiddel ved lokale forhandlinger. Heller ikke her er man lenger bundet av lønnstrinn. Her er partene likeverdige, og fremgangsmåte er ikke noe arbeidsgiver ensidig kan bestemme.

– Dette, altså nedtoning og utfasing av lønnstrinn, er området vi får flest tilbakemeldinger på at arbeidsgiver svikter, og det er skuffende å se hvor mange stillingsutlysninger som fortsatt skjer i lønnstrinn. Her bryter arbeidsgivere som ikke håndterer dette riktig både med retten til lik lønn for likt arbeid og med taushetspliktsregler rundt fagforeningstilhørighet, sier Bromander

– I tillegg på B-tabellen skal erstattes med et kronetillegg. B-tabellen forsvinner altså ikke, men omgjøres til et fast kronebeløp, og betegnelsen B-tabell skal så forsvinne.

Skifte fagforening

Han forteller også at alle forhandlinger etter den nye hovedtariffavtalen nå skal skje med kun arbeidsgiver og tillitsvalgte fra Juristforbundet og andre Akademikerforeninger til stede.

– Andre er å regne som uvedkommende i disse forhandlingene, og skal ikke gis adgang. Det oppfattes som illojalt å forsøke å skaffe seg adgang til andre parters lønnsforhandlinger, sier Bromander.

Utgangspunktet er at ansatte skal følge tariffavtalen som gjelder for den organisasjonen de var medlem av 1. mai 2016 i hele tariffperioden, altså frem til 30. april 2018. Dette gjelder også dersom de i løpet av perioden melder seg ut eller bytter organisasjon. Den organisasjonen som vedkommende var medlem av 1. mai 2016, er dermed også den som eventuelt fremmer lønnskrav i de lokale forhandlingene.

– Så den som skifter fagforening må fortsatt i denne tariffperioden forholde seg til sin forrige fagforening når det gjelder lønnskrav. Dette oppfattes av noen som en «karanteneregel», men det er etablert tariffrett, sier han.

Uorganiserte skal følge avtalen inngått med LO Stat, Unio og YS Stat. Uorganiserte som melder seg inn i fagforening, skal følge tariffavtalen som gjelder for fagforeningen på innmeldingstidspunktet.

– De som er medlemmer av flere fagforeninger, må velge hvilken fagforening de vil skal representere dem, og det valget vil i utgangspunktet gjelde for hele tariffperioden. Det blir spennende å se hvor mange, om noen, som ønsker å endre fagforeningstilhørighet med et slik bakteppe. Men vi ønsker uansett alle nye medlemmer velkomne, og skal gjøre vårt ytterste for å ivareta de på en best mulig måte, sier Bromander.

Her når du flest jurister

– gjennom vårt jobbmarked når du jurister i privat og offentlig sektor

JURISTFORBUNDETS JOBBMARKED. NETT OG PAPIR

- www.juristkontakt.no
- www.juristforbundet.no
- nyhetsbrev hver 14. dag til over 20 000 medlemmer
- 9 utgivelser av fagbladet Juristkontakt pr år
- Adressert distribusjon med Posten Norge AS til over 20 000 medlemmer

ANNONSEANSVARLIG
Per-Olav Leth – 07 Media
+47 918 16 012
perolav@07.no

Over 20 000 medlemmer

Veiviserne

For 2-3 uker siden arrangerte Juristforbundet for 11. gang Juristdagen. Det er den dagen i året da ulike jurister fra både privat og offentlig sektor står på stand i en rekke byer over hele landet. Her forteller de publikum om hva jurister kan og driver med, om forskjellen på juridiske yrker og hvordan rettsvitenskapen fungerer i praksis.

Men først og fremst veileder de publikum i lover og regelverk – og om hvordan de kan få hjelp til å løse sine egne juridiske spørsmål og saker.

Det er tydelig et stort behov for slik veiledning. Det hjelper ikke å ha rett hvis du ikke får rett. Langt fra alle vet hvilke rettigheter og plikter de har etter lover og regelverk. Noe av det viktigste vi jurister kan gjøre for samfunnet er derfor å veilede, tolke og gi råd om lovverket til publikum.

Noen stjeler mobilen din. Barnet ditt blir mobbet, og skolen hjelper deg ikke. Ekskjæresten din har screenshotet en privat snapchat og deler den med vennene sine. Utleieren din vil at du skal betale for den ødelagte oppvaskmaskinen.

Grensene mellom rett og galt er noen ganger skarpe og andre ganger heller uklare. Det kan være krevende å finne frem i et lov- og regelverk uten å ha trening. Jurister er spesialister på å finne frem i regelverket. De er trent til å ta stilling til rettslige problemstillinger, og de er opplært til å vurdere hvor grensene bør og skal trekkes.

Naturligvis har mange jurister det som sin viktigste oppgave i jobben å veileder, gi råd og bistå publikum i deres møte med lover og regler. Det er kanskje særlig advokatene vi tenker på i denne sammenheng. Men også i ulike etater og på kontorer i stat og kommune driver jurister veiledning og rådgivning av publikum.

Jeg synes det er viktig å få frem dette poenget – at jurister ikke vedtar lovene, slik noen synes å tro, men fungerer som veivisere i en jungel av paragrafer. Det bør vi alle være flinke til å fortelle dem som vil lytte.

Men alle har ikke råd, mot eller bevissthet til å søke råd hos advokater. Derfor er det godt at det finnes lavterskel tilbud om juridisk bistand, som Gatejuristen, Advokatvakten og de fem studentdrevne tiltakene. Her gir jurister av sin tid, frivillig og uten å ta seg betalt, for å hjelpe dem som av ulike årsaker ikke klarer å bruke ordinære rettshjelpstilbud. De kan aldri få nok ros. De er garantister for rettssikkerheten!

Flere påfølgende regjeringer har systematisk redusert støtten til frivillige rettshjelptiltak. Dette svekker rettssikkerheten til mange av samfunnets mest ressurssvake grupper og er derfor uakseptabelt. I Rettssikkerhetens år vil vi i Juristforbundet nok en gang påpeke at dårligere rammebetingelser for de frivillige rettshjelptiltakene, rammer de svakeste og fører til dårligere rettssikkerhet i det norske samfunnet.

For å sitere Juristforbundet prinsipprogram: «Alle må sikres nødvendig juridisk rådgivning, uavhengig av økonomisk evne og geografisk tilhørighet.»

Rettssikkerhet for alle er og vil forbli en kjernesak for Juristforbundet!

Kan legge grunnlaget for en opplyst debatt

Rettspsykiatriske beretninger er en ambisiøs bok, som tar for seg de sakkyndiges rolle i rettssystemet, rettspsykiatriens faglige innhold og disiplinens historiske utvikling.

Anmeldt av jusstudent Steinar Træet og psykolog Reidar Schei Jessen

Rettspsykiatriske beretninger
Pål Grøndahl og Ulf Stridbeck (red)
Gyldendal Akademisk 2015

Gjennom kasuistikker, meningsbærende innlegg og faglige innføringer, forsøker bidragsyterne – som består av kriminologer, historikere, jurister, leger og psykologer – å belyse både hvordan rettspsykiatrien ble til, hvordan dagens praksis er, og hvordan feltet kan og bør se ut i fremtiden.

Etter en kortere innføring i de rent juridiske aspektene ved rettspsykiatrien, tar boken fatt på en historisk gjennomgang av fagfeltets utvikling fra begynnelsen av 1700-tallet og frem til nyere tid. Dette er en av bokens sterkeste deler. Gjennomgangen er et godt eksempel på at kjennskap til bakgrunnen for de systemer og begreper vi opererer med, bidrar til en dypere forståelse av dagens praksis. Historien minner oss videre på at det fortsatt i dag kan være lurt å utvise en sunn dose ydmykhet når det gjelder fagfeltets vedtatte sannheter. Et illustrerende eksempel på dette finner vi i det velskrevne kapittelet om den rettsmedisinske kommisjons syn på homofili i den første halvdel av 1900-tallet. Det er tankevekkende at jurister og leger i fullt alvor diskuterte hvorvidt homofili var grunnlag for å erklære noen utilregnelig. Dette kan også få oss til å tenke på hvilke syn vi i dag forfekter, som i senere tid vil bli dømt hardt i historiens lys.

De etterfølgende kapitlene som omhandler de ulike utilregnelighetstilstandene og utredningsprosedyrene, er pedagogisk utformet og gir en lettfattelig innføring i hvordan sakkyndig utredning foregår. For et så myteomspunnet fagfelt som rettspsykiatri er det særlig viktig at de observasjoner og vurderinger som skal foretas blir forklart konkret, slik at leseren kan følge med på den underliggende tankegangen. I den forbindelse er bruken av korte kasuistikker som innledning til hvert kapittel et nyttig grep, fordi det gir leseren innblikk i hva slags informasjon som er relevant for de rettspsykiatriske vurderingene som tas opp i de enkelte kapitlene. I boken blir det tydelig at rettspsykiatri grunnleggende sett handler om å forstå personers handlinger og beveggrunner, og kasuistikkene viser hvor komplekst dette kan være.

Kombinasjonen av den historiske gjennomgangen, de faglige innføringene og de konkrete vurderingene av kasuistikkene gir leseren et godt grunnlag for å bli fortrolig med rettspsykiatriske begreper og fagets tenkemåte.

Boken gir i det hele tatt en åpen, ærlig og lite pretensiøs beskrivelse av rettspsykiatrisk praksis. En får ikke inntrykk av at dette er en bok som forsøker å forsvare rettspsykiatriens eksistens eller rettferdiggjøre dens status. I lys av at rettspsykiatrien som fagfelt har vært under mye kritikk de siste årene er dette spesielt imponerende. Et godt eksempel på denne åpne holdningen er hvordan de ulike kapittelforfatterne ikke legger skjul på at rettspsykiatri i stor grad handler om utøvelse av skjønn. På sitt beste lykkes boken i å beskrive på en konkret hvordan dette skjønnet ideelt sett bør utøves av sakkyndige, uten å benytte seg av tilslørende fagterminologi som kan gjøre det vanskelig for utenforstående å forstå prosessene. Kapitlene om psykose og personer som påberoper seg hukommelsestap gir praktiske tommelfingerregler for hvilken atferd og symptomer de sakkyndige skal se

etter, og rasjonalet som ligger til grunn for vurderingene. På denne måten gir de leseren mulighet til å utvikle sin egen forståelse, og åpner samtidig opp for kritikk. Selv om Rettspsykiatriske beretninger ikke er ment som en lærebok i rettspsykiatri, kan disse kapitlene anbefales for studenter som har behov for en enkel forståelse av hva faget dreier seg om.

Det er også positivt at flere av kapittelforfatterne tør å stille seg både kritisk og undrende til nåværende praksis, og slik bidrar med meningsbærende innslag om hvordan rettssystemet burde være. Forfatteren av kapittelet om psykisk utviklingshemming er for eksempel bekymret over at det ikke er nok kunnskap om dette temaet blant advokater og dommere. Det er tydelig at forfatterne vil noe med boken; de ønsker å endre og opplyse.

Til tross for at de faglige innføringene er pedagogiske, forblir enkelte av begrepene litt uklare og vanskelige å få tak på. Det klareste eksempelet på dette er begrepet bevissthetsforstyrrelse. Det kan imidlertid hende at dette gjenspeiler det faktum at fagfeltets begreper har vokst frem i et mer eller mindre tilfeldig samspill mellom ulike disipliner som jus, medisin og psykologi. Begrepet bevissthetsforstyrrelse er for eksempel en juridisk konstruksjon, som ikke nødvendigvis korresponderer med psykologiske begreper, men som sakkyndige allikevel må forholde seg til.

Boken inneholder mye forskjellig, alt fra juridisk innføring og historisk gjennomgang, til praktiske tommelfingerregler for sakkyndige og skråblikk fra praktikere. Boken mangler slik sett fokus og tenderer mot å være noe uoversiktlig. Samtidig er dette i tråd med redaktørene Pål Grøndahl og Ulf Stridbecks formål om å rette seg mot en mangfoldig målgruppe og skape nysgjerrighet. I motsetning til mye annen sakprosa lykkes boken i å kombinere tilgjengelighet og faglig integritet. Den spenner fra morsomme anekdoter og historiske eksempler som pirrer leserens nysgjerrighet, til strengt vitenskapelig fagstoff. Det er derfor grunn til å håpe at Rettspsykiatriske beretninger vil avmystifisere feltet for mange og legge grunnlaget for en opplyst debatt.

JURIST KONGRESS 2016
JURISTFORBUNDET

juristkongress.no

Fagspor
LEDELSE & LÆRING

FÅ PLASSER IGJEN!

Målgruppe: Spesialdesignet for deg som er leder i offentlig sektor. Vi søker særlig ledere i Politiet, Skatteetaten og NAV, men alle som ser nytte av programmet og som er ledere enten i privat eller offentlig sektor kan delta.

12
etterutdanningstimer

Foto: Einar Aslaksen

Mediehåndtering i uvær

Sjef Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
Marie Benedicte Bjørnland

JUS
JURISTENES UTDANNINGSSENTER

Hvor lett kan lederes moralske kompass vippes av pinnen?

Psykolog og spaltist
Cathrine Moestue

MELD DEG PÅ NÅ!
24. – 25. november
Thon Hotel Arena, Lillestrøm

JURIST FORBUNDET

Arild Jebens, advokat i Juristforbundet

Michael Rummelhoff, advokatfullmektig i Juristforbundet

Arbeidsgivers innsyn i ansattes e-post

Juristforbundets Advokatkontor får fra tid til annen henvendelser fra medlemmer vedrørende arbeidsgivers mulighet til å gjøre innsyn i ansattes epostkonto. Selv om arbeidsgiver har stilt en epostkonto til disposisjon for arbeidstakeren, er det ikke fritt frem for en arbeidsgiver å foreta innsyn i denne. Dette til tross for at arbeidsgiveren har en forventning om at denne brukes til arbeidsrelatert formål.

Innsyn må være saklig begrunnet

Arbeidsmiljøloven kapittel 9 regulerer arbeidsgivers mulighet til å iverksette kontrolltiltak overfor arbeidstakerne. Etter aml § 9–1 kan arbeidsgiver iverksette kontrolltiltak «når tiltaket har saklig grunn i virksomhetens forhold og det ikke innebærer en uforholdsmessig belastning for arbeidstakeren». Ved bruk av kontrolltiltak skal arbeidsgiver benytte seg av «mildeste inngreps prinsipp», det vil si at dersom arbeidsgivers formål med tiltaket kan nås med et mildere inngrep, skal dette velges. Videre må formålet arbeidsgiver søker å oppnå med tiltaket stå i forhold til inngrepet.

Nærmere om vilkårene for innsyn

De nærmere reglene for arbeidsgivers rett til innsyn i arbeidstakers e-post fremgår av personopplysningsforskriften kapittel 9. Den klare hovedregel er at arbeidsgiver ikke har rett til å foreta innsyn, hvis slikt innsyn ikke kan hjemles i personopplysningsforskriften § 9–2.

I personopplysningsforskriften § 9-2 fremgår det at arbeidsgiver for det første kan foreta innsyn «når det er nødvendig for å ivareta den daglige driften eller andre berettigede interesser ved virksomheten». Nødvendighetskriteriet kan for eksempel være oppfylt ved fravær hos arbeidstageren og det er god grunn til å tro at det har kommet virksomhetsrelaterte e-poster som arbeidsgiveren trenger ut i fra driftshensyn. Det er ingen klare regler for hvor langt fravær som må foreligge hos arbeidstakeren, men lengden vil være et sentralt moment når det skal vurderes hvor nødvendig det er for arbeidsgiver å foreta innsyn. For eksempel må det aksepteres innsyn ved et kortere fravær hvor en eiendomsmegler blir syk i en budrunde, enn hvor det er en jurist som sitter med rene forvaltningsoppgaver. Arbeidsgiver må uansett vurdere konkret om det virkelig er nødvendig å foreta innsyn for å ivareta den daglige driften.

Videre kan arbeidsgiver foreta innsyn «ved begrunnet mistanke om at arbeidstakers bruk av e-postkassen medfører grovt brudd på de plikter som følger av arbeidsforholdet, eller kan gi grunnlag for oppsigelse eller avskjed». Det er viktig å merke seg at pliktbruddet må være grovt. Eksempler her kan være dersom det foreligger mistanke om at en ansatt benytter epostkontoen til å gjennomføre straffbare forhold, eller mistanke om mobbing og/eller trakassering av kolleger.

Prosedyrer ved innsyn

Arbeidsgiver skal etter personopplysningsforskriften § 9-3 så langt som mulig varsle arbeidstakeren før innsyn foretas. Arbeidsgivers varsel skal inneholde en begrunnelse for hvorfor vilkårene i § 9-2 anses oppfylt og informasjon om arbeidstakerens rettigheter. Arbeidstaker skal som hovedregel gis mulighet til å uttale seg før eventuelt innsyn foretas, og så langt det er mulig få anledning til å være til stede under innsynet. Arbeidstakeren har også rett til å la seg bistå av tillitsvalgt eller en annen representant.

Dersom innsyn er foretatt uten forutgående varsel, skal arbeidstakeren orienteres om innsy-

net i etterkant. I tillegg til å begrunne innsynet og orientere arbeidstakeren om rettigheter i forbindelse med dette, skal arbeidsgiver også opplyses om hvilken metode som er benyttet ved innsynet, hvilke e-poster eller andre dokumenter som har blitt åpnet, resultatet av innsynet, samt hvilke konsekvenser dette eventuelt vil få.

Sletting ved opphør av arbeidsforhold

I personopplysningsforskriften § 9-4 fremgår det at arbeidstakerens epostkasse skal avsluttes når arbeidsforholdet opphører. Kravet til å avslutte epostkassen innebærer at selve epostkontoen deaktiveres normalt senest siste dag i arbeidsforholdet, og at innholdet i denne som ikke er nødvendig for den daglige driften av virksomheten slettes innen rimelig tid. Arbeidsgiver har ikke anledning til å foreta automatisk videresending av e-poster til en annen epostkonto.

Datatilsynet som tilsynsmyndighet

Datatilsynet er et uavhengig forvaltingsorgan med både tilsyns- og ombudsoppgaver. Det skal blant annet medvirke til at enkeltpersoner ikke blir krenket gjennom bruk av opplysninger som kan knyttes til dem. En ansatt har anledning til å sende inn en klage til Datatilsynet hvis arbeidsgiver for eksempel har foretatt et ulovlig innsyn i e-post. Hvis Datatilsynet konkluderer med at det foreligger overtredelse har de anledning til å utferdige overtredelsesgebyr.

I en sak fra i år reagerte Datatilsynet med overtredelsesgebyr overfor et advokatfirma. Advokatfirmaet, som i denne saken var arbeidsgiver, hadde i en periode på drøye to uker videresendt all innkomne e-poster fra en advokats epostkonto til en annen person i firmaet. Videresendingen skjedde i forbindelse med en konflikt mellom arbeidsgiver og arbeidstakeren, og hvor advokaten hadde blitt suspendert og utestengt fra sin egen e-post.

Datatilsynet påpekte at de hadde forståelse for at en suspensjon er en situasjon hvor arbeidsgiver må ta grep med tanke på oppfølging av saker og arbeidsoppgaver den suspenderte hadde ansvar for, men at videresending av alle e-poster ikke kunne anses som et proporsjonalt tiltak.

En automatisk videresending har karakter av fortløpende overvåkning idet videresending innebærer at en annen person blir gjort kjent med alt som kommer inn uten noen form for begrensning ut fra formål eller relevans. Hensynet til avsender tilsa også at videresending var svært problematisk da avsender sendte e-posten til en konkret person, mens det i realiteten var en annen person som mottok e-posten. Et slikt inngrep i en korrespondanse mellom to personer var problematisk ut i fra fortrolighets- og konfidensialitetshensyn.

Ved automatisk videresending av e-post foretok advokatfirmaet i praksis innsyn i alt som måtte komme, uten noen form for begrensning ut fra formål og relevans. Innsynet vil da også omfatte eventuell privat korrespondanse og annen korrespondanse som ikke har noe med klientoppfølging å gjøre. Datatilsynet nevner at et slikt innsyn er av svært inngripende karakter.

Datatilsynet var videre av den oppfatning at konfidensialitetshensynet ble forsterket ved at arbeidstakeren var advokat, og at korrespondansen mellom advokat og klient har et særlig vern. Personopplysningsforskriften § 9-2 hjemler ikke rett til innsyn i taushetsbelagt materiale.

Arbeidsgiver ble ikke hørt med at advokaters plikt til å ivareta klientens interesse måtte gå foran de hensyn som personopplysningsforskriften kapittel 9 skal ivareta. Datatilsynet påpekte at advokater plikter å ivareta sine klienters interesser innenfor lovens ramme. Ved utførelse av oppdrag for klienter må advokater forholde seg til lover og regler, og advokater står ikke i en annen stilling enn andre. Datatilsynet påpekte videre at det ikke er slik at hensynet til klienters interesser trumfer alle andre hensyn, og at advokater ikke trenger å respektere lover som skal ivareta andre hensyn under henvisning til at plikten til å ivareta klientens interesser går foran. Personopplysningsforskriften kapittel 9 gjelder også fullt ut for en advokatvirksomhet.

Datatilsynet vektla også at arbeidsgiver ikke ga arbeidstaker noe forhåndsvarsel om innsyn. Arbeidstaker valg av fremgangsmåte medførte at arbeidstakeren ikke fikk noen mulighet til å være tilstede ved åpning eller føre kontroll med hva som kom av e-post og hva arbeidsgiver fikk tilgang til.

Datatilsynet påpeker at ivaretakelse av klientenes interesse kunne ha skjedd på andre og mindre inngripende måter, enn fortløpende videresending og innsyn i alle eposter, for eksempel med en fraværsmelding med informasjon til innsender om at e-posten ikke ville bli lest og hvor klienten kan henvende seg.

Datatilsynet ila advokatfirmaet et overtredelsesgebyr på kr. 75.000 for overtredelse av personopplysningsforskriften § 9-2.

Advokatfirmaet har påklaget Datatilsynets vedtak, og saken skal behandles av Personvernnemnda.

Hvis du har spørsmål om arbeidsgivers anledning til å foreta innsyn i e-post så kan du ta kontakt med Juristforbundets Advokatkontor.

Råd og bistand fra Juristforbundet

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25
E-post: advokat@juristforbundet.no

Jeg fikk jobben!

«Det er alltid den som aller helst vil ha jobben som får den» sa en erfaren rekrutterer til meg en gang. Forutsatt at du er kvalifisert. Du må ha en CV og en søknad som vekker interesse, deretter må du overbevise i intervjuet. Arbeidsgiver må få tro på at du kan fylle rollen. Dessuten må de ønske å få deg som kollega.

Av Inger-Christine Lindstrøm, karriererådgiver i Juristforbundet

Ved første øyekast er det lett å avfeie en del stillingsannonser som uaktuelle. De kan være veldig knappe, eller de kan være omfattende og spesifikke.

Uansett kan du som søker gjerne betrakte dem som ønskelister mer enn kravspesifikasjoner. Absolutte krav til aktuelle søkere er oftest omtalt med ord som «må ha», men ofte er det gjerne litt mer åpent enn du kanskje tror.

Det kan lønne seg å ha litt mer informasjon enn det du finner i annonsen før du søker. Bruk gjerne Google, nettsider, snakk med noen som kjenner til arbeidsgiveren eller kontaktpersonen for stillingen, eller noen som alt jobber der. Mange venter med å gjøre dette arbeidet til innkallingen til intervju er et faktum. Det er en del fordeler ved å starte før du søker.

Jobb med din egen CV og søknadsteksten slik at det kommer tydelig frem for mottaker hva du mener du kan bidra med i forhold til hva de spør etter. Husk å skrive hvorfor du er interessert i jobben. Start gjerne søknaden med det.

Hva med rekrutteringsfirmaer og «headhuntere»? De leter seg frem til kompetente personer på mange måter når de skal løse sine oppdrag. Selv om «jungel-telegrafen» fremdeles er i aktiv bruk har den fått god assistanse av for eksempel LinkedIn. Har du en komplett og oppdatert profil her øker mulighetene for at den nye jobben finner deg.

Ta alltid vel imot en rekrutterer som kontakter deg. Tenk på et slikt møte som en fin mulighet til å få presentert deg selv og utvidet nettverket ditt. Du kaster ikke bort rekruttererens tid selv om du ikke har tenkt å bytte jobb nå.

Mange har erfart at slike kontakter og erfaringer kan bli verdifulle.

På mange måter har det blitt slik at «jobbsøker» mer og mer er blitt en «selger» av egen kompetanse.

For de fleste er dette uvant. Derfor er det smart å trene på det. Se på intervjuet som et viktig møte. Du stiller forberedt og utnytter tiden godt. Spørsmål som «Kan du fortelle litt om deg selv?» er et typisk. Tilsynelatende veldig enkelt å besvare, og noe en kan ta på sparket. Sørg for at du har noen gjennomtenkte punkter her, lett å gå seg litt bort og hvis ikke.

Tenk gjennom eksempler på hva du har fått til og hva du er fornøyd med. Det som ikke får være med i CV og søknad kan du ha med deg inn i intervjuet. Øv deg gjerne på å presentere dine små historier og eksempler muntlig.

Målene med det første intervjuet/møtet er at de skal få et klart bilde av deg, du skal finne ut litt mer om dem og jobben. Et annet mål er at du skal gå videre til neste intervju- runde (eller få et jobbtilbud om det bare er ett intervju).

Hvem er det som får tilbud om jobben? Vel, som regel er alle som kommer på intervju formelt sett kvalifisert for jobben rent faglig. De må få tillit til at du både kan og vil. Du er mye sammen med kollegene dine i løpet av en uke. Det er relevant hvordan de tror du vil passe inn og trives hos dem. Det er like relevant hva du tror. Allikevel vil jeg anbefale og ikke trekker for raske konklusjoner. Takk alltid ja til annengangsintervju, selv om du ikke ble helt overbevist i første runde. Mye kan endre seg underveis i prosessen. Du skal uansett ikke bestemme deg før du får et jobbtilbud.

Dersom det skinner igjennom at du er usikker på om dette er noe for deg, eller viser skepsis i intervjusituasjonen, skaper det lett en utrygghet hos intervjuerne. Noen ganger uten grunn.

Dersom det ikke ble deg denne gangen, så er det bare å fortsette jakten. Det kan ta tid og er litt av en jobb noen ganger. Det kan kreve mange søknader, nettverksmøter og andre aktiviteter før du når målet ditt. Slik er det for veldig mange. Det er helt normalt. Fortsett å jobbe for å finne det du ønsker deg. Lytt til gode råd underveis, juster målene om nødvendig og vær åpen for at det kan finnes flere alternativer enn de du umiddelbart tror.

Utholdenhet, aktivitet og fokus er stikkord. Flaks er en liten del av prosjektet totalt sett for de aller fleste. Gled deg til det er du som får jobbtilbudet du har ønsket deg!

- Se på hver jobbsøknad som et «case» eller et «prosjekt»
- Skaff deg mer informasjon enn selve utlysningsteksten
- Arbeid med CV, søknad og LinkedIn. Få frem hva du kan, ikke bare hva du har gjort
- Grip muligheten om en rekrutterer vil møte deg
- Tenk på intervjuet som et viktig møte der dere skal utveksle informasjon. Vær forberedt og positiv
- Det er først når du har fått jobbtilbudet du må bestemme deg for om du vil ha jobben

Utlendingsmyndighetene bryter EØS-rettighetene

EØS-avtalen bygger på et grunnleggende prinsipp om fri bevegelighet for personer. Dette innebærer rett til innreise, opphold og arbeid i et annet medlemsland for borgere av et EØS-land og deres familiemedlemmer. Den frie bevegeligheten av personer knytter seg blant annet til den frie bevegelighet for arbeidstakere og tjenester.

Det følger videre av utlendingsloven at så lenge du arbeider eller har tilstrekkelige midler til å forsørge deg selv og dine familiemedlemmer, har EØS-borgere rett til å oppholde seg i Norge utover tre måneder. Terskelen for opphold virker på denne bakgrunn lav og uproblematisk. I virkeligheten er det ikke slik. I Jussbuss har vi det siste halvåret opplevd en større hyppighet av rettighetstap for en stor klientgruppe, nemlig EØS-borgerne. Realiteten for våre klienter som er borgere av EU-land, er at det er få som klarer å håndheve sine rettigheter fordi Utlendingsdirektoratet (UDI) og politiets praksis ikke samsvarer med EØS-avtalen. Gruppen som skulle være spesielt vernet etter internasjonale regler opplever store rettighetstap i møte med det norske samfunnet. Det er flere forhold som bekymrer oss når det gjelder håndhevelsen av regelverket.

Ingeborg Folkestad Breistein

Jussbuss' arbeidsrettsgruppe opplever at arbeidsgivere utnytter EØS-borgeres stilling til sin fordel, da disse ofte har dårlig kjennskap til det norske regelverket. Vi ser ofte at de blir ansatt i ufaglærte stillinger med dårlige arbeidsforhold og useriøse arbeidsgivere. Mange opplever at de ikke får lønn, og de har da heller ikke rett til å oppholde seg i Norge. Når Jussbuss for eksempel bistår i inndrivelse av lønnskrav, er det vanskelig å føre klientens sak, fordi klienten må dra tilbake til hjemlandet når de ikke lengre har oppholdsrett. Mange gir derfor opp kravet de opprinnelig hadde mot arbeidsgiver, og blir tvunget tilbake til hjemlandet sitt. De blir på denne måten ofre for sosial dumping. Dette gir arbeidsgiver en enorm makt. Arbeidsgiver har med andre ord en reell mulighet til å kontrollere EØS-borgerens oppholdstillatelse.

Denne situasjonen forverres av UDI og politiets lave kompetanse på EØS-reglene. En skrekkhistorie er en sak hvor klienten vår var EØS-borger, hadde arbeid i Norge og oppholdt seg derfor lovlig. Hun var gift med en norsk mann og ble av UDI rådet til å søke på familieinnvandring. Hele vedtaket hennes ble behandlet etter reglene for borgere utenfor EU, selv om det eksplisitt stod øverst i vedtaket hvilket europeisk land hun var borger av. Det mest uholdbare med saken er at da hun fikk avslag på familieinnvandring, ringte UDI arbeidsgiveren hennes og opplyste at klienten vår var i landet ulovlig. Arbeidsgiver handlet i tro om at UDIs opplysninger var riktige og sa henne opp. Klienten vår var da av den oppfatning at hun oppholdt seg ulovlig i Norge og dro tilbake til hjemlandet sitt. Hun er nå arbeidssøkende, har ikke fått utbetalt lønn fra arbeidsgiver, og har hatt store kostnader knyttet til den unødvendige søknadsprosessen og hjemreisen som følge av UDIs feilaktige opptreden i saken. De spesielle reglene som skulle verne henne, har ikke ivaretatt hennes rettsstilling på noen måte.

I tillegg ser vi en svært bekymringsfull utvikling av UDIs praktisering av utvisning av EØS-borgere. Terskelen for å utvise en EØS-borger skal etter utlendingsloven være svært høy, noe som også er bekreftet i en rekke dommer fra EU-domstolen. UDI har imidlertid detaljregulert den norske praktiseringen av reglene i rundskriv som i mange tilfeller er i strid med EØS-avtalens grunnprinsipper. Det gjør at mange EØS-borgere utvises når de begår mindre alvorlige lovbrudd, på tross av at den klare hovedregelen etter EØS-avtalen er at myndighetene skal bruke samme sanksjoner overfor EØS-borgere som de bruker overfor norske borgere. Detaljregulering av disse reglene i rundskriv, gjør også at klientene har få sjanser for å forutse sin rettsstilling.
EØS-borgerne som i utgangspunktet skulle være sterkt vernet opplever i realiteten et stort rettighetstap og får ikke mulighet til å håndheve sine rettigheter. Jussbuss mener at det må treffes tiltak for å sikre denne gruppen, slik at vi kan forhindre sosial dumping og urett fra forvaltningen.

Ingeborg Folkestad Breistein, Juss-Buss

Nå blir du fattigere av å ha penger på bok

Dagens lave renter gjør banksparing til et tapsprosjekt. Løsningen er å tenke som Einstein.

Av Maria Setsaas, forbrukerøkonom i Danske Bank

Lave renter er et gode for alle med boliglån, men et snikende problem for dem som sparer langsiktig. I dag vil du faktisk bli litt fattigere hver dag om du har mye penger på bok. Det store spørsmålet er derfor hvordan man bør spare når renten er rekordlav. Se på følgende regnestykke:

Rett i minus

I dag får du under 1,0 prosent i innskuddsrente, samtidig som renteinntektene er skattepliktige med 25 prosent i 2016. Trekk fra formuesskatt på 0,85 prosent av beløpet, om du har over 1,4 millioner kroner i ligningsformue, og det ender opp med negativ avkastning.

I år må du også tenke på at inflasjonen er rekordhøy og har ligget på over 3 prosent i hele år. Det betyr at du taper kjøpekraft hver eneste måned du lar pengene stående på konto. Tryggheten med å ha penger på konto begynner å få en høy pris og man må huske å tenke på kjøpekraften.

100 000 kroner på sparekonto med en rente på 0,9 prosent, vil gjøre at kontoen øker med 900 kroner i løpet av året. Så trekker man fra skatt på 225 kroner og 3000 kroner i inflasjon, så sitter man tilbake med en kjøpekraft som er redusert med 2325 kroner. Er du i tillegg formuende, så har du i realiteten tapt 3125 kroner på ett år.

Nordmenn har aldri spart så mye av sin inntekt som de gjør nå. I 2015 sparte vi hele 9,4 prosent av inntekten vår, men jeg tror mange sparer galt og setter mye i banken. Det kan være riktig om du skal bruke pengene på kort sikt, altså i løpet av ett eller to år, men om du drømmer om en romslig pensjonstilværelse, eller tenker å hjelpe barna med leilighetskjøp om ti år, så vil banksparing være en blindvei.

Start med månedlig aksjesparing

Løsningen er å vurdere kombinasjonsfond eller gode aksjefond. Historien viser at aksjemarkedet har gitt 3 – 6 prosentpoeng høyere årlig avkastning enn innskuddskontoer i bank. Historisk avkastning er selvsagt ingen garanti for framtidig avkastning, men mange fagøkonomer mener at sannsynligheten er stor for at dette også vil gjelde framover.

For å unngå at flaks og uflaks skal påvirke sparingen din, så bør du starte med å inngå en spareavtale hvor du gradvis faser pengene inn i aksjemarkedet. Hvis du sparer jevnt og trutt, eksempelvis i et solid aksjefond, vil du oppleve at svingningene i aksjemarkedet jevner seg ut. En av årsakene til dette er at du får kjøpt flere fondsandeler – for det samme sparebeløpet – når kursene faller. Dermed har du flere andeler som stiger når markedet snur igjen. Du kan selvsagt når som helst avslutte eller ta en pause i sparingen.

Gjør som Einstein

Når du nærmer deg et tidspunkt hvor du har behov for pengene, som når du går mot pensjonisttilværelsen, så reverserer du ordningen og tar pengene gradvis ut fra aksjemarkedet.

Albert Einstein skal ha omtalt rentes rente-effekten som den mektigste kraften i universet. Effekten som gir sparepengene dine ben å gå på. Mange fremtidige norske pensjonister lukker nok øynene for at «nullrentesamfunnet» gjør at Einsteins mektige kraft er betydelig svekket. Derfor bør god aksjesparing vært et viktig fundament i enhver langsiktig spareplan.

Kilder: Statistisk Sentralbyrå, Skatteetaten, Adresseavisen og Danske Bank

Neste utgave av Juristkontakt kommer 9. november.

Annonsefrist 28. oktober

Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsytringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristkontakt oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristkontakt tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@juristkontakt.no

Rettssikkerhet

Established by law?

Av Eivind Stensholt, pensjonert professor i matematikk ved NHH

Norge deltar i internasjonale organer for rettssikkerhet. Blant dem er CDCJ (styringskomitéen for sivilrettslig samarbeid) og CCJE (det konsultative råd for europeiske dommere), begge under Europarådet. I konsultasjon med CCJE anbefalte ministerkomitéen i 2010 tiltak for å støtte opp om dommeres uavhengighet, effektivitet og ansvar.

– Fagkyndige meddommere oppnevnes ofte når en part krever det. Et krav skal egentlig prøves av en dommer. Men hvordan dokumenteres prøvingen?, spør artikkelforfatteren.

Anbefalingen, CM/Rec(2010)12, var utarbeidet av CDCJ, og gjelder hvordan Artikkel 6 i EMK (den europeiske menneskerettskonvensjon) skal etterleves. I artikkelens første ledd står bl.a.:

«In the determination of his civil rights and obligations ... everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law."

Anbefalingen omfatter både «external –» og «internal independence». Kapittel 2 gjelder den ytre uavhengighet: Den enkelte dommer skal være uavhengig av krefter utenfor rettsvesenet. Det innebærer domstolenes uavhengighet av andre statsmakter, som i maktfordelingen Montesquieu formulerte i 1748.

CDCJ fant tiden inne til å fremheve den indre uavhengighet med et eget kapittel 3. Det gjelder «each individual judge in the exercise of adjudicating functions» (punkt 22); dommeren skal være i stand til å fungere, dvs. «act without any restriction, pressure, threat or interference, direct or indirect, from any authority, including authorities internal to the judiciary. Hierarchical judicial organization should not undermine individual independence."

Norge var aktiv i komitéarbeidet. Men den norske oversettelse av Artikkel 6.1 erstatter «tribunal» med «domstol». Det er misvisende, for en dømmende rett, opprettet innenfor en domstol, er et tribunal.

Er hver enkelt dommer, som tar sete i et «tribunal», uavhengig av dem som står for oppnevningen? Hva betyr «opprettet ved lov»? «Tilfeldighetsprinsippet» er et rettssikkerhetsmiddel som i 1990 ble forlatt i domstolenes fordeling av nye saker blant de faste dommere. For ca 10 år siden ble det også forlatt i oppnevningen av fagkyndige meddommere.

Hvilken norsk virkelighet treffer i dag den som, kanskje for første gang, trekkes inn i en rettstvist?

Tilfeldighetsprinsippet

Punkt 24 gjelder hvordan domstolens innkomne saker skal fordeles til de enkelte dommere:

«The allocation of cases should follow objective pre-established criteria in order to safeguard the right to an independent and impartial judge. It should not be influenced by the wishes of a party to the case or anyone otherwise interested in the outcome of the case."

Et system med «objektive forhåndsetablerte kriterier» kalles gjerne et «tilfeldighetsprinsipp», og kan defi- ►

neres på mange måter. Turnuslister eller virkelig loddtrekning er to muligheter. Prinsippet var 1966 – 1990 pålagt våre største førsteinstansdomstoler ved kongelig resolusjon (saksfordelingsinstruksen).

Opphevelsen i 1990 ledet til en heftig debatt i dagspresse og juridiske fagtidsskrift, som startet med et innlegg av byrettsdommer Anders Melteig i Aftenposten: «Slutt på uavhengige domstoler?» Lagdommer Odd Galtung Eskeland skrev i «Lov og Rett» 1993: «Erfaring har vist at med en slik ukontrollerbar ordning er intet enklere enn å «fordele» en sak til, eller unndra en sak fra, en dommer på usaklig grunnlag og i tilfelle begrunne denne saksfordelingen med tidsnød, arbeidsbyrde eller lignende.» Indre uavhengighet var altså et velkjent begrep, og langt fra nytt. Og i 1994 anbefalte også Europarådet tilfeldighetsprinsippet i Rec No. R (94)12, fire år etter at Norge opphevet det og gikk i motsatt retning.

Høyesterett fravek i 1997 sine egne objektive forhåndsetablerte rutiner på grunn av en intern konflikt. Debatten blusset opp igjen. Aftenposten og Dagbladet viste sin bekymring på lederplass.

Rettspolitikerne lot tilfeldighetsprinsippet vike av hensyn til effektiviteten; det gjaldt å unngå skjev arbeidsfordeling og å kunne oppnevne dommere med spesiell egnethet. Oppnevningskompetansen er i det «judisielle hierarki», jf domstolloven § 19, og må holdes opp i lyset av anbefalingens punkt 24. Som herredsrettsdommer Øystein Flack skrev i Juristkontakt i 1998:

«Alt har sin pris, også folks tillit til sine domstoler. Og den prisen lønner det seg å betale.»

> ***Kan resultatet av arbeid for Europarådet påvirke norsk rettssikkerhet, til glede for oss alle?***

Men nå kan et dataprogram følge objektive forhåndsetablerte kriterier. I punkt 37 går anbefalingen inn for «electronic case management systems». Prisen er redusert hierarkimakt, ikke redusert effektivitet.

Fagkyndige meddommere

Dommer Rune Lium skrev i «dommerbloggen» 22.januar 2012 om fagkyndige meddommere:

En fordel er at misforståelser blir avdekket. «Men nettopp fordelen … er også den store ulempen. Når fagkyndigheten flyttes fra den åpne rettssalen til den lukkede domskonferansen, er det en mulighet for at viktige premisser for rettens dom blir unndratt fra kontradiksjon.»

Et alternativ er at retten oppnevner et sakkyndig vitne. Men domstolloven § 107 sier:

«Den som er dommer … kan ikke være sakkyndig i saken.»

Slikt er inhabilitetsgrunn. I sin kommentarutgave sier Anders Bøhn:

«Hovedtanken bak bestemmelsen er at man ikke skal blande rollene til dem som uavhengig av partene og deres representanter skal bidra til at retten kan avgjøre en sak, nemlig sakkyndige og vitner, og de som sitter i retten og skal avgjøre den.»

Når en dom slår fast at fagkyndige meddommere har opplyst saken eksklusivt for retten, bekreftes rolleblandingen. Er det tryggere enn om dobbeltrolleinnehaverens opplysningsbidrag skjer i rettssalen?

Fagkyndige meddommere oppnevnes ofte når en part krever det. Et krav skal egentlig prøves av en dommer. Men hvordan dokumenteres prøvingen? Høyesterett bruker kortformer som «I anken krevde X at lagmannsretten ble satt med fagkyndige meddommere». Slik oppnevning er, selv i beste fall, «influenced by the wishes of a party», et flagrant brudd med anbefalingens punkt 24.

En rutinert advokat har erfaring med domstolens fagkyndige meddommere og skal ivareta klientens interesse. Et krav om oppnevning må ses også fra den vinkelen. Jf punkt 24.

Slik oppstår oppdrag for fagkyndige meddommere. Saksforberedende dommer må få tak i noen, og tenker neppe på utgiftene. De veltes over på tapende part, selv om denne har motsatt seg bruk av fagkyndige meddommere. Vil dommeren velge en som er grei å samarbeide med? Jf punkt 22.

En fagkyndig meddommer er profesjonell, får timebetaling som en advokat og skatter av lønnen. Inntekten avhenger av at oppdrag oppstår og tilbys. Men punkt 55 i CM/Rec(2010)12 sier:

«Systems making judges' core remuneration dependent on performance should be avoided as they could create difficulties for the independence of the judges."

Dommerforeningens leder uttrykte sin glede da en norsk dommer ble president i CCJE (Juristkontakt 8/2015). Kan resultatet av arbeid for Europarådet påvirke norsk rettssikkerhet, til glede for oss alle?

Neste utgave av Juristkontakt kommer 9. november.
Annonsefrist 28. oktober
Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

NORGES HØYESTERETT

Dommerembete

Det blir ledig et dommerembete i Norges Høyesterett.

Høyesterett er landets øverste domstol. Hovedoppgaven er å arbeide for rettsavklaring og rettsutvikling. Dette innebærer en konsentrasjon om prinsipielle rettsspørsmål og retningsgivende avgjørelser.

Dommerarbeidet i Høyesterett stiller svært høye krav til faglig dyktighet og til personlig egnethet. Det brede sakstilfanget og avgjørelsenes vidtrekkende betydning gjør arbeidet variert, inspirerende og faglig utfordrende. Høyesteretts utadrettede og internasjonale virksomhet og en god studiepermisjonsordning legger til rette for faglig videreutvikling og erfaringsutveksling.

Høyesterett blir ledet av justitiarius. I tillegg har domstolen 19 dommerembeter foruten direktør, 26 øvrige juriststillinger og 22 saksbehandlerstillinger.

Lønn for dommere i Høyesterett er for tiden kr. 1.681.500,-. Fra dette går vanlig pensjonsinnskudd.

Høyesterett holder til i Høyesteretts Hus i Oslo. Ukependlere vil få dekket reiser mellom hjemsted og arbeidssted etter nærmere regler.

Søkere må ha juridisk embetseksamen, være høyt faglig kvalifiserte og norske statsborgere. Generell informasjon til søkerne finnes på Innstillingsrådets hjemmeside, via link på www.domstol.no. Det vil bli innhentet politiattest for de kandidater som blir innstilt. Etter søknadsfristens utløp, vil offentlig søkerliste være tilgjengelig på www.domstol.no/innstillingsradet.

Spørsmål om dommerarbeidet i Høyesterett kan rettes til justitiarius Toril Marie Øie, til dommerne Magnus Matningsdal og Wenche Elizabeth Arntzen eller til direktør Gunnar Bergby i Høyesterett, tlf. 22 03 59 00.

Spørsmål vedrørende søknadsprosessen kan rettes til Innstillingsrådet for dommere ved sorenskriver Yngve Svendsen, tlf. 38 17 63 50 eller Domstoladministrasjonen ved direktør Sven Marius Urke, tlf. 73 56 70 00.

Ønsket tiltredelse vil være 1. februar 2017.

Søknaden med CV, vitnemål og attester sendes elektronisk via www.jobbnorge.no.
Alle attester og vitnemål legges ved samlet i et vedlegg.

Søknadsfrist: 2. november 2016

Jobbnorge.no

Spesialenheten for politisaker

Spesialenheten for politisaker er et uavhengig etterforskings- og påtaleorgan administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Spesialenheten etterforsker og påtaleavgjør anmeldelser der ansatte i politiet eller påtalemyndigheten anklages for å ha begått straffbare handlinger i tjenesten. Enheten etterforsker alle hendelser der noen er død eller alvorlig skadet i sammenheng med politiets arbeid.

Arbeidet i Spesialenheten utføres av fast ansatte og personer på verv. Enheten har sitt hovedkontor på Hamar med etterforskingskontorer i Oslo, Hamar, Bergen og Trondheim. For nærmere opplysninger om virksomheten vises til Spesialenhetens hjemmeside www.spesialenheten.no

Jurist – vikariat som etterforskingsleder – Etterforskingsavdeling Øst-Norge – Oslo

Ved avdelingens kontor i Oslo er det ledig 1 års vikariat som jurist fra ca. 15. februar 2017. Se fullstendig utlysningstekst for stillingen på: *www.spesialenheten.no*

Søknadsfrist: 11. oktober 2016

Når du annonserer i Juristkontakt blir din annonse sett av cirka

20 000

Ring: 918 16 012
eller e-post:
perolav@07.no

DOMSTOL ADMINISTRASJONEN

Gjennom den selvstendige stillingen og den høye faglige kvaliteten er domstolene samfunnets fremste konfliktløsningsorganer.

Har du lyst til å bli dommer?

Ledige dommerembeter og konstitusjoner blir kunngjort på **www.domstol.no/innstillingsradet** og **www.jobbnorge.no**

Jobbnorge.no

Neste utgave av Juristkontakt kommer 9. november.

Annonsefrist 28. oktober

Ring: 918 16 012
eller e-post: perolav@07.no

patent varemerke design Patentstyret

Interessert i IPR, patentrett og innovasjon?

Vi har ledig en fast juriststilling i Patentjuridisk seksjon.
Se mer info på patentstyret.no/jobb

Søknadsfrist: 23. oktober 2016

Nytt om navn

Ansettelser og utnevnelser

Andersen, Solfrid, *seksjonssjef, Kontoret for voldsoffererstatning*
Bahr, Henrik S., *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Eurojuris Harstad AS*
Bruce, Ingvild, *politiadvokat, Økokrim*
Bårdseth, Monica, *senioradvokat, Advokatfirmaet Selmer DA*
Cascampas, Christina, *advokat, Arntzen de Besche Advokatfirma AS*
Drægni, Ole Magnus, *advokat, Advokatfirmaet Mette Y. Larsen & Co*
Evensen, Ine Strøm, *rådgiver, Domstoladministrasjonen*
Fliflet, Jon Gudbrand, *førstekonsulent, Justis- og beredskapsdepartementet*
Fuglesang, Heidi, *advokatfullmektig, Kluge Advokatfirma AS*
Garberg, Malin, *førstekonsulent, NAV Heimdal*
Grande, Marita Kørra, *skadedirektør, Tryg Forsikring*
Hammerstad, Anne Beate Saga, *seniorrådgiver, Stortinget*
Hauge, Sondre Johannesen, *politifullmektig, Sør-Vest politidistrikt*
Hegerstrøm, Anine Aas, *førstekonsulent, Utlendingsnemnda (UNE)*
Helland, Eirik, *advokatfullmektig, Advokatene Lea Haavik Helland*
Helle, Silje Brattetveit, *skattejurist, Sentralskattekontoret for storbedrifter – Bergen*
Hopsnes, Bente Kristin, *senior compliance officer, Nordea Bank Norge ASA*
Iqbal, Nasir Malik, *advokat, Advokatfirmaet Rogstad AS*
Jacobsen, Michael Naas, *advokatfullmektig, Ringsaker kommune – Kommuneadvokaten*
Kvåle, Ida Loftesnes, *juridisk rådgiver, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane*
Kyllingstad, Anne Nygaard, *advokat, Advokatfirmaet Campbell & Co AS*
Lauvdahl, Vegard, *dommerfullmektig, Nedre Telemark tingrett*
Leite, Pedro Schonhowd, *advokat, KPMG Law Advokatfirma AS*
Lindstad, Mia Cecilie, *advokat, BDO Advokater AS*
Løitegaard, Julie Gjems, *advokat, Legal24 Advokatfirma AS*
Løvberg, Kjetil Moe, *advokat, Advokat Kjetil Moe Løvberg AS*
Meland, Camilla Rydgren, *advokat, Drammen kommune – Kommuneadvokaten I Drammensregionen*
Mowinckel, Carsten Lindeman, *senioradvokat, Advokatfirmaet Grette DA*
Nilsen, Marthe Molteberg, *advokat, HELP Forsikring AS*
Presthus, Anne Kieding, *leder rettshjelp, Gjensidige Forsikring ASA*
Rudi, Eirik, *advokat, Advokatfirma Kildebo AS*
Røyneberg, Øyvind, *rådgiver, Justis- og beredskapsdepartementet*
Råheim, Jan Mathias, *advokat, Advokatfirmaet Selmer DA*
Sandum, Åge-Andrè, *jurist, Ringerike kommune -Utbyggingsenheten*
Schaanning, Julie, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Hjort DA*
Singh, Ragni Helene Myksvoll, *juridisk rådgiver, Infotjenester AS*
Sivertsen, Marit Lea, *HR-direktør, Oslo kommune – Bymiljøetaten*
Skranefjell, Tone, *advokat, Sørlandsadvokatene DA*
Solli, Line, *seniorskattejurist, Sekretariatet for skatteklagenemnda*
Sortland, Christoffer Nordby, *fast advokat, Advokatfirma DLA Piper Norway DA*
Starr, Glen Kristoffer Soltvedt, *førstekonsulent, Namsfogden i Oslo*
Stokkan, Martin, *rådgiver, Direktoratet for Arbeidstilsynet, Trondheim*
Strøm, Kjell Are, *dommerfullmektig, Inntrøndelag tingrett*
Sveen, Charlotte, *førstekonsulent, Finansdepartementet, Skattelovavdelingen*
Svendsberget, Solveig Margrethe Roland, *assisterende universitetsdirektør, Universitetet i Agder*
Svendsen, Victoria Steen, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA*
Sætre, Martine Lange, *jurist, Fræna kommune*
Søberg, Sem Gudbrand Varhaug, *advokatfullmektig, Wikborg, Rein & Co. Advokatfirma da*
Thengs, Gøran, *førstekonsulent, Finansdepartementet*
Torjussen, Anne Mette Volledal, *advokat, BDO Advokater AS*
Trondvold, Børge Bloch, *advokat, Trondheim kommune – Kommuneadvokaten*
Ulleland, Simon, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Thommessen AS*
Weyde, Birgitte Magnus, *dommerfullmektig, Ofoten tingrett*
Wihuri, Nina Janka, *konsernkoordinator, Sparebank 1 Nord-Norge*

Rettelse:
Advokat Henrik W. Bärnholdt har f.o.m. 15.08.2016 vært ansatt som advokat på Advokatfirmaet Helland Ingebrigtsen DAs Sandvikakontor

Nye medlemmer i Juristforbundet

Afelad, Laila, *account manager, Regus Business Centre Norge AS*
Edvardsen, Anne Marte, *førstekonsulent, Oslo politidistrikt – Utlendingsseksjonen*
Gebremichael, Mathias Tadesse, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Arktis AS*
Karamat, Huma, *førstekonsulent, NAV Forvaltning Skedsmo*
Kristiansen, Lena, *rådgiver, Statens sivilrettsforvaltning*
Larsen, Mette Yvonne, *advokat, Advokat Mette Y Larsen*
Lehre, Torill, *rådgiver, Visma Services Norge AS – Gjøvik*
Leirvåg, Edvin, *førstekonsulent, NAV Østfold*
Lindholm, Erika, *claims executive, Gard AS*
Lund, Christine Maud, *master i rettsvitenskap*
Skjønberg, Camilla Sønderland, *advokat/ rådgiver, Jernbaneverket*
Steenfeldt-Foss, Henrik, *jurist, Vardia Insurance Group ASA*
Tanem, Monica, *rådgiver, Region Øst – Kriminalomsorgen IIa fengsel, forvarings- og sikringsanstalt*
Ugelstad, Runar, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Tveter og Kløvfjell AS*

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Aabø Rafdal, Ragnhild, *Universitetet i Bergen*
Alakorpi, Heini-Elisa Mirjami, *Universitetet i Tromsø*
Albrigsten, Anna Iben, *Universitetet i Oslo*
Amundsen, Maria, *Universitetet i Tromsø*
Aronsen, Hanna, *Universitetet i Tromsø*
Askanas, Laura, *Universitetet i Oslo*
Asplin, Live, *Universitetet i Oslo*
Aune, Iver Anton, *Universitetet i Tromsø*
Beck, Madeleine Sjøstrand, *Universitetet i Bergen*
Bendiksen, Ingebjørg, *Universitetet i Tromsø*
Bjørneng, Marte, *Universitetet i Oslo*
Bjørn-Larsen, Vegard, *Universitetet i Bergen*
Bjørnsen, Pia, *Universitetet i Tromsø*
Bragstad, Kjetil, *Universitetet i Oslo*
Bredesen, Johannes Tariku, *Universitetet i Tromsø*
Brendeford, Anette Hunstad, *Universitetet i Tromsø*
Brown, Henrik Holmen, *Universitetet i Stavanger*
Brygfjeld, Martha Krogli, *Universitetet i Oslo*
Bø, Susanne, *Universitetet i Stavanger*
Choudri, Shawn Jonas Munir, *Universitetet i Oslo*

Nytt om navn

Dang, Philip Mirzai, *Universitetet i Bergen*
Eitrem, William, *Universitetet i Oslo*
Ellingsen, Frida Solberg, *Universitetet i Bergen*
Elvenes, Silje Johansen, *Universitetet i Tromsø*
Esjeholm, Magne Svendsen, *Universitetet i Tromsø*
Fagerlund, Kristine, *Universitetet i Oslo*
Fashkhami, Shahin, *Universitetet i Oslo*
Finnbakk, Håkon Reiten, *Universitetet i Oslo*
Fjellstad, Marielle Nyengen, *Universitetet i Oslo*
Foshaug, Anna Gjerdrum, *Universitetet i Tromsø*
Fredenlund, Linn Emilie, Garseg, *Høgskolen i Buskerud og Vestfold*
Frøstrup, Marinen, *Universitetet i Bergen*
Furunes, Mathilde, *Universitetet i Tromsø*
Gangstø, Simen, *Universitetet i Tromsø*
Gaustad, Erling, *Universitetet i Oslo*
Granaas, Sigmund Ole, *Universitetet i Tromsø*
Grønneberg-Fensbekk, Louise, *Universitetet i Tromsø*
Halvorsen, Mathias, *Universitetet i Oslo*
Hansen, Daniel-Andre, *Universitetet i Tromsø*
Hansen, Frida, *Universitetet i Tromsø*
Hansen, Lene, *Universitetet i Tromsø*
Hanssen, Viljar, *Universitetet i Tromsø*
Haug, Julie Bondø, *Universitetet i Bergen*
Hauge, Anna Maria Ravnås, *Universitetet i Oslo*
Haugstad, Idunn, *Universitetet i Oslo*
Heggmo, Vanja Helen, *Universitetet i Tromsø*
Helgesen, Ida Adriana, *Universitetet i Oslo*
Hellandsjø Lysne, Aurora, *Høgskolen i Buskerud og Vestfold*
Hennum, Haakon, *Høgskolen i Buskerud og Vestfold*
Hermstad, Andreas, *Universitetet i Tromsø*
Hilde, Celina Amalie, *Universitetet i Tromsø*
Hjelle, Aleksander, *Høgskolen i Lillehammer*
Hjelm-Hansen, Margrethe, *Universitetet i Oslo*
Holsbøvåg, Jeanett, *Universitetet i Oslo*
Hovde, Anne-Linn, *Universitetet i Tromsø*
Hurlen, Maria Stokseth, *Universitetet i Oslo*
Jakobsen, Sophie Mulryan, *Universitetet i Tromsø*
Juliussen, Bjørn Aslak, *Universitetet i Tromsø*
Jørgensen, Chris A., *Universitetet i Oslo*
Jørgensen, Mads Jørgensen, *Universitetet i Tromsø*
Kadelburger, Eirik, *Universitetet i Tromsø*
Karstensen, Sverre, *Universitetet i Oslo*
Koppang, Hanna Fuman, *Universitetet i Oslo*
Koskinen, Tonje Kristine, *Universitetet i Tromsø*
Krogstad, Magnus, *Universitetet i Tromsø*
Krogsæter, Sofie Kleinhans, *Universitetet i Oslo*
Kråkenes Aase, Andrea, *Universitetet i Bergen*
Kvinnegard, Nina, *Universitetet i Tromsø*
Langeland, Julie, *Universitetet i Oslo*
Leistad, Kristin, *Universitetet i Tromsø*
Lie, Victoria, *Universitetet i Oslo*
Lund, Cathrine, *Universitetet i Tromsø*
Lunheim, Oscar William, *Universitetet i Tromsø*
Lysnes, Guro, *Universitetet i Tromsø*
Masvie, Alida, *Universitetet i Oslo*
Mathiassen, Lennart, *Universitetet i Tromsø*
Mathisen, Anastasia, *Universitetet i Bergen*
Midgaard, Rebekka, *Universitetet i Oslo*
Monsen, Jørund, *Universitetet i Tromsø*
Morland, Inger Helene, *Universitetet i Tromsø*
Nagel, Johannes Jacob, *Universitetet i Tromsø*
Nilsen, Johannes, *Universitetet i Tromsø*
Nordby, Inger, *Universitetet i Oslo*
Nordhaug, Ivar Fugle, *Universitetet i Tromsø*
Nowacka, Jagoda, *Universitetet i Tromsø*
Olsborg, Ragna, *Universitetet i Tromsø*
Olsen, Alexander, *Universitetet i Tromsø*
Omland, Maria Nantongo, *Universitetet i Stavanger*
Opås, Tor Kristian, *Universitetet i Oslo*
Pedersen, Sander Stabell, *Universitetet i Tromsø*
Pedersen, Une Andrea K., *Universitetet i Tromsø*
Persen, Martine, *Universitetet i Tromsø*
Pettersen, Jonas, *Universitetet i Tromsø*
Portvik, Trym Bjørndal, *Universitetet i Bergen*
Pulk, Leif Isak, *Universitetet i Tromsø*
Reistad, Regine Jenn, *Universitetet i Oslo*
Remvik, Kristin, *Universitetet i Oslo*
Riekeles, Aurora Augusta H., *Universitetet i Oslo*
Ringkjøb, Christian H., *Universitetet i Tromsø*
Rise, Ingrid By, *Universitetet i Bergen*
Romundstad, Maria, *Universitetet i Bergen*
Rosén, Aurora Valdivia, *Universitetet i Oslo*
Rosén, Cecilie, *Universitetet i Bergen*
Rosvoll, Sofie, *Universitetet i Tromsø*
Rydeng, Hans-Eivind, *Universitetet i Tromsø*
Rytter, Emilie Mellbye, *Universitetet i Bergen*
Rønneberg, Elisabeth, *Universitetet i Bergen*
Rønningen, Thea, *Universitetet i Oslo*
Rørvik, Sofie Mack, *Universitetet i Tromsø*
Røsberg, Ylva Sofie, *Universitetet i Tromsø*
Sagen, Hanna Elise, *Universitetet i Tromsø*
Sandbakken, Anna, *Universitetet i Tromsø*
Sethne, Anna Ovidie, *Universitetet i Oslo*
Sevaldsen, Vegard Magnus, *Universitetet i Oslo*
Simonsen, Kristine, *Universitetet i Tromsø*
Sivakumar, Sarangan, *Universitetet i Tromsø*
Skrivervik, Solveig, *Universitetet i Bergen*
Skålnes Samdal, Sunniva, *Universitetet i Bergen*
Slotnes, Ane, *Universitetet i Tromsø*
Smedbøle, Tonje Dalby, *Universitetet i Oslo*
Smith, Helene, *Universitetet i Tromsø*
Solbakk, Ammot, *Universitetet i Tromsø*
Solberg, Anne-Stine, *Universitetet i Oslo*
Solberg, Kim, *Høgskolen i Lillehammer*
Solheim, Caroline L., *Universitetet i Tromsø*
Sollid, Ingrid, *Universitetet i Tromsø*
Sommerseth, Stian Dahl, *Universitetet i Tromsø*
Steinarsson, Bjarki þóR, *Universitetet i Oslo*
Stenstrøm, Fredrik, *Universitetet i Tromsø*
Stormo, Charlotte, *Universitetet i Tromsø*
Szilvay, Håkon, *Universitetet i Oslo*
Sæthern, Alexander, *Universitetet i Oslo*
Søimer, Miriam, *Universitetet i Oslo*
Teigland, Ingrid, *Universitetet i Tromsø*
Thorkildsen, Ingrid Ettersti, *Universitetet i Tromsø*
Thorsen, Helene, *Universitetet i Tromsø*
Torvanger, Erlend, *Universitetet i Tromsø*
Tveit, Melissa J., *Universitetet i Oslo*
Tveten, Lars, *Høgskolen i Buskerud og Vestfold*
Tønnessen, Per Aleksander, *Universitetet i Bergen*
Ufsvatn, Vetle Halvorsen, *Universitetet i Tromsø*
Vaboen, Vegard, *Universitetet i Oslo*
Vedeler, Jan Henrik, *Universitetet i Oslo*
Velken, Maria Johanna, *Universitetet i Bergen*
Vyrje, Håkon W., *Universitetet i Oslo*
Walizadeh, Saråk, *Universitetet i Oslo*
Yang, Pernille Bergan, *Universitetet i Oslo*
Yttermo, Maja, *Universitetet i Tromsø*
Ørnes, Andreas Bugaard, *Universitetet i Bergen*
Østvik, Tine W.J, *Universitetet i Tromsø*

Har du flyttet, endret e-postadresse eller byttet jobb? Husk å oppdatere din medlemsinformasjon på

Juristforbundet.no/min-side

JURIST FORBUNDET

Hovedstyret

President

Curt A. Lier cl@juristforbundet.no

Visepresident

Erik N. Warberg ewarberg@gmail.com

Styremedlemmer valgt av representantskapet

Susanne Eliassen
susanne.eliassen@hel.oslo.kommune.no
Christian Zimmermann
christian@psykologforeningen.no
Inger Kjersti Dørstad (møtende varamedlem)
inger.kjersti.dorstad@domstol.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Lucie Christensen Berge (Juristforbundet – Privat)
lucie.berge@gmail.com
Sverre Bromander (Juristforbundet – Stat)
sverre.bromander@politiet.no
Frank Grønås (Juristforbundet – Kommune)
frank.gronas@trondheim.kommune.no
Mathilde Nerland Lie (Juristforbundet – Student)
mathildenerland@yahoo.com
Ingjerd Thune (Juristforbundet – Dommerforeningen)
ingjerd.thune@domstol.no

Ansattes representant (observatør)

Anne Sophie Juel asj@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Ny stilling eller adresse?

www.juristforbundet.no (Min side)
medlem@juristforbundet.no | sentralbord: 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring
Nettportal: www.juristforbundet.no/forsikring
Telefon: 23 11 33 11 | e-post: forsikring@juristforbundet.no

Bank – medlemstilbud

Danske Bank
Nettportal: www.danskebank.no/juristforbundet
Telefon: 05550 | e-post: 05550@danskebank.no

Juristforbundets advokatkontor

advokat@juristforbundet.no
www.juristforbundet.no/advokatkontoret
Sentralbord: 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

www.juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristkontakt

www.juristkontakt.no
Redaksjonen:
omg@juristkontakt.no | mobil 482 48 352
Annonser:
perolav@07.no | mobil 918 16 012

Jobbmarkedet

www.juristkontakt.no/stillinger

Juristenes Utdanningssenter

www.jus.no | sentralbord: 40 00 26 62

Juristforbundet | sentralbord: 40 00 24 25 | www.juristforbundet.no | post@juristforbundet.no
Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo

Nye og aktuelle fagtilbud – meld deg på!

Se **jus.no** for påmelding og fullstendig kursoversikt.

JUS JURISTENES UTDANNINGSSENTER

Ajourføringskurs

Det årlige ajourføringskurset 2016, Oslo	**1.-2. DES.**
Det årlige ajourføringskurset 2016, Bergen	**17.-18. NOV.**
Det årlige ajourføringskurset 2016, Tromsø	**4.-3. NOV.**

Diverse kurs

Hvitvasking	**11. OKT.**
Kurs i foreldelse	**5. DES.**
Økonomiforståelse	**27.-28. OKT.**
Økonomiforståelse	**10.-11. NOV.**
Bedriftsjuristdagen 2016	**3. NOV.**
Writing Modern Legal English	**2. NOV.**
Fordypningskurs om internasjonal kjøpsrett (CISG) i Wien	**17.-18. NOV.**
Behandling av betrodde midler, Oslo	**15. NOV.**
Behandling av betrodde midler, Trondheim	**17. NOV.**

Arbeidsrett

Sentrale arbeidsrettslige emner	**13. OKT.**
Det årlige pensjonskurset	**22. NOV.**

Alternativ tvisteløsning

Meklingsakademi i regi av JUS og Advokatforeningen	**9.-15. NOV.**

Barnerett

Barnerettsdagen 2016	**1. NOV.**

Bistandsadvokater

Praktisk bistandsadvokatarbeid	**12. OKT.**

Bolig- og eiendomsrett

Det årlige bolig- og eiendomsrettskurset	**20.-21. OKT.**
Oppdatering for eiendomsmeglere	**28.-29. NOV.**

Bygnings- og reguleringsrett

Det årlige plan- og bygningsrettskurset	**20.-21. OKT.**

Byggekontrakter og entrepriserett

Grunnkurs i byggekontrakter og entreprise	**24.-25. OKT.**

Compliance

Det årlige kurset i compliance	**20.-21. OKT.**
Fagforum i compliance	**Pågår**

Erstatningsrett

Frokostkurs: Arbeidsgivers ansvar for ansatte i utlandet	**19. NOV.**
Det årlige personskadeerstatningsrettskurset 2016	**10.-11. NOV.**

E-kurs

Se jus.no for e-kursoversikt. Gjennomfør kurset når og hvor du vil!

EU/EØS-rett

Frokostkurs: Det du må vite ved anvendelsen av EØS-rett	**26. OKT.**

Familie-, arve- og skifterett

Det årlige Sandefjordskurset i familie og arverett 2016	**20.-21. OKT.**

Forvaltningsrett og statsrett

Det årlige personvernkurset	**18.-19. OKT.**

Forhandlinger

Strategiske forhandlinger	**22. NOV.**
Kontraktsrisiko	**1. DES.**
Konflikthåndtering – hva gjør du når det skjærer seg?	**31. OKT.-1. NOV.**

Forsikringsrett

Det årlige kurset i avhendingsloven og eierskifteforsikring	**23. NOV.**

Helse- og trygderett

Sentrale emner i trygderetten	**9. NOV.**
Det årlige helserettskurset 2016	**27.-28. OKT.**

Juristkongress 2016

Personvern & teknologi	**24.-25. NOV.**
Politikk & arbeidsjus	**24.-25. NOV.**
Ledelse & læring	**24.-25. NOV.**
Næring & miljø	**24.-25. NOV.**
Kommune og forvaltning	**24.-25. NOV.**

Kontraktsrett

Drafting contracts in English	**3. NOV.**
Det årlige kontraktsrettskurset 2016	**17.-18. NOV.**

Ledelse

Styrearbeidutdanningen	**4-5. OKT.**

Offentlige anskaffelser

Nye regler i offentlige anskaffelser, Bergen	**11. NOV.**
Nye regler i offentlige anskaffelser, Oslo	**14. NOV.**
Nye regler i offentlige anskaffelser, Tromsø	**23. NOV.**

Patent-, varemerke- og designrett

Det årlige patent-, varemerke- og designrettskurset	**1.-2. NOV.**

Regelteknikk

Praktisk regelteknikk	**10.-11. OKT.**

Selskapsrett

Den årlige selskapskonferansen 2016	**27.-28.OKT.**

Sivilprosess

Sivilprosess – gjennomføring av rettssaker	**22. NOV.-1. DES.**
Det årlige sivilprosesskurset	**13.-14. OKT.**
Forliksforhandlinger	**29. NOV.**

Shipping og offshore

Det årlige shipping- og offshorekurset 2016	**19.-22. OKT.**

Strafferett

Praktisk strafferett – forsvareroppgaver og rolle	**28. NOV.**

Utdanningsrett

Det årlige kurset i utdanningsrett	**10.-11. NOV.**

Vi tilbyr også en rekke **e-kurs** innen flere rettsområder! Bestill på www.**jus.no**.